

FAUNA & FLORA
INTERNATIONAL

TRAFFIC

Pravosudna
akademija

LIFE19 GIE/BG/000846 SWIPE Project
Successful Wildlife Crime Prosecution in Europe

ANALIZA MOGUĆNOSTI USPOSTAVE NACIONALNE
"MREŽE" VEZANE ZA SUZBIJANJE KAŽNJIVIH RADNJI
PROTIV DIVLJIH VRSTA U HRVATSKOJ

ELABORAT O PROVEDENOJ ANALIZI ZAKONODAVNOG I
INSTITUCIONALNOG OKVIRA VEZANOG ZA SUZBIJANJE KAŽNJIVIH
RADNJI PROTIV DIVLJIH VRSTA

Zagreb, svibanj 2022.

Sadržaj

I. OPIS PROJEKTOG ZADATKA	4
II. ANALIZA POSTOJEĆE ZAKONODAVNE OSNOVE VEZANE ZA SUZBIJANJE KAŽNJIVIH RADNJI PROTIV DIVLJIM VRSTA, UKLJUČUJUĆI DETEKCIJU "SLABIH TOČAKA"	7
Uvodna razmatranja	7
1. Analiza materijalno pravnih odredbi propisa vezanih za suzbijanje kažnjivih radnji protiv divljih vrsta	8
1.1. Kazneni zakon i Zakon o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela	8
1.1.1. Čl. 200. KZ-a Uništavanje zaštićenih prirodnih vrijednosti	10
1.1.2. Čl. 201. KZ-a Uništavanje staništa	11
1.1.3. Čl. 202. KZ-a Trgovanje divljim vrstama	13
1.1.4. Čl. 204. Protuzakoniti lov i ribolov	14
1.1.5. Čl. 328. Zločinačko udruženje i čl. 329. KZ-a Počinjenje kaznenog djela u sastavu zločinačkog udruženja	14
1.2. Zakon o zaštiti prirode	16
1.3. Zakon o lovstvu	18
1.4. Zakon o prekograničnom prometu i trgovini divljim vrstama	19
1.5. Zakon o morskom ribarstvu i Zakon o slatkovodnom ribarstvu	22
1.6. Pravilnik o strogo zaštićenim vrstama	24
2. Analiza procesnih odredbi propisa vezanih za suzbijanje kažnjivih radnji protiv divljih vrsta	25
2.1. Zakon o kaznenom postupku, odgovarajuće odredbe Zakona o državnom odvjetništvu i Zakona o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta	25
2.2. Prekršajni zakon	30
2.3. Zakon o zaštiti prirode	36
2.4. Zakon o državnom inspektoratu	42
2.5. Policijski propisi	43
2.5.1. Zakon o policiji	43
2.5.2. Zakon o policijskim poslovima i ovlastima	43
2.5.3. Pravilnik o načinu policijskog postupanja	45
2.6. Zakon o prekograničnom prometu i trgovini divljim vrstama	45
2.7. Zakon o carinskoj službi	47
2.8. Zakon o morskom ribarstvu i Zakon o slatkovodnom ribarstvu	49
2.9. Zakon o obalnoj straži	53
3. Analiza adekvatnosti pravnog okvira za suzbijanje kažnjivih radnji na štetu divljih vrsta i zaključna razmatranja	54

FAUNA & FLORA
INTERNATIONAL

TRAFFIC

Pravosudna
akademija

LIFE19 GIE/BG/000846 SWIPE Project
Successful Wildlife Crime Prosecution in Europe

III.	ANALIZA POSTOJEĆEG INSTITUCIONALNOG SUSTAVA VEZANOG ZA SUZBIJANJE KAŽNJIVIH RADNJI PROTIV DIVLJIH VRSTA.....	58
	Detekcija tijela i institucija uključenih u sustav suzbijanja kažnjivih radnji na štetu divljih vrsta i analiza „slabih“ i „jakih“ točaka u pojedinim institucijama	58
	Uvodna razmatranja.....	58
	1. Državni inspektorat Republike Hrvatske.....	59
	2. Javne ustanove za zaštitu prirode	61
	3. Policija.....	64
	4. Carinska uprava	65
	5. Obalna straža	67
	6. Državno odvjetništvo Republike Hrvatske.....	67
	7. Sudovi	70
	8. Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja.....	73
	9. Drugi kapaciteti koji mogu doprinijeti suzbijanju kažnjivih radnji na štetu divljih vrsta.....	73
IV.	Popis izvora	76

FAUNA & FLORA
INTERNATIONAL

TRAFFIC
International Wildlife Trade Monitoring System

Pravosudna
akademija

LIFE19 GIE/BG/000846 SWiPE Project
Successful Wildlife Crime Prosecution in Europe

I. OPIS PROJEKTOG ZADATKA

Analiza mogućnosti uspostave nacionalne "mreže" vezane za suzbijanje kažnjivih radnji protiv divljih vrsta u Hrvatskoj

Opis projekta LIFE SWiPE (*Successful Wildlife Crime Prosecution in Europe*), LIFE19 GIE/BG/000846

Projekt LIFE SWiPE ima za cilj obeshrabriti, i u konačnici smanjiti broj kažnjivih radnji protiv zaštićenih biljnih i životinjskih divljih vrsta (u daljnjem tekstu divlje vrste) kroz bolju provedbu okolišnih propisa EU-a i veći broj uspješno procesuiranih kaznenih djela i prekršaja, pomažući tako oporavak ugrožene europske biološke raznolikosti i zdravlje ekosustava. Termin **"zaštićene vrste"** u smislu ovog dokumenta odnosi se na vrste koje su zaštićene CITES konvencijom (sve zaštićene biljne, životinjske vrste i vrste gljiva), Direktivom o očuvanju prirodnih staništa i divlje faune i flore EU-a (životinjske vrste), nacionalnim zakonima i propisima (vezano za lov, ribolov, zaštitu prirode) – (životinjske vrste).

Unatoč ozbiljnom negativnom utjecaju na očuvanje vrsta, sigurnost i javno zdravstvo, kažnjive radnje protiv okoliša i prirode se rijetko otkrivaju, prijavljuju, procesuiraju i kažnjavaju. Stoga je cilj projekta povećati, za 25%, broj otkrivenih, prijavljenih i procesuiranih kažnjivih radnji protiv divljih vrsta zahvaljujući većoj stručnosti, boljoj međuagencijskoj i prekograničnoj suradnji nadležnih tijela.

Bolju provedbu projekta LIFE SWiPE omogućuje suradnja s ključnim europskim tijelima i organizacijama kao što su mreža za praćenje trgovine divljim vrstama - TRAFFIC, Europska mreža tužitelja za zaštitu okoliša (ENPE), Forum sudaca Europske unije za zaštitu okoliša (EUFJE).

Projekt traje od 1.9.2020. do 31.8.2023., a provodi se u 11 zemalja Europe. Projektno partnerstvo obuhvaća sljedeće institucije: Državno odvjetništvo Republike Hrvatske (DORH), Pravosudna akademija Hrvatske, WWF Adria, WWF Adria – Srbija, Fauna & Flora International, WWF Španjolska, WWF Mađarska, WWF Italija, WWF Poljska, WWF Rumunjska, WWF Slovačka, WWF Ukrajina.

Cilj projektnog zadatka je analiza mogućnosti uspostave nacionalne "mreže" vezane za suzbijanje kažnjivih radnji protiv divljih vrsta u Hrvatskoj.

Kako bi se doprinijelo cjelokupnom rezultatu projekata LIFE SWiPE, u okviru projektnih pilot aktivnosti potrebno je analizirati mogućnost uspostave nacionalne "mreže" (temeljene na načelima EnviCrimeNet-a) vezane za suzbijanje kažnjivih radnji protiv divljih vrsta u Hrvatskoj.

FAUNA & FLORA
INTERNATIONAL

TRAFFIC

Pravosudna
akademija

LIFE19 GIE/BG/000846 SWIPE Project
Successful Wildlife Crime Prosecution in Europe

Predmetna mreža treba uključivati institucije, odnosno stručnjake iz institucija koje se bave otkrivanjem, prijavljivanjem i procesuiranjem kažnjivih radnji protiv divljih vrsta (policija, državno odvjetništvo, državni inspektorat, čuvari prirode, carina, suci).

Sukladno potrebama i specifičnostima pojedinih dijelova Hrvatske (u smislu biološke raznolikosti te vrsti kažnjivih radnji protiv divljih vrsta), potrebno je istražiti mogućnost osnivanja krovne mreže, uključujući njezine "ogranke" (njezino funkcioniranje) na razini 4 "regije" u Hrvatskoj (Osijek, Zagreb, Split, Rijeka).

Potencijalni zadaci ovakve "mreže" mogli bi biti (temeljeno na načelima EnviCrimeNet-a):

- Povećati otkrivanje kažnjivih radnji na štetu divljih vrsta;
- Pomoći razmjeni dobre prakse;
- Predlaganje poboljšanja neadekvatne, loše prakse;
- Razmjena neoperativnih informacija o pojavnim oblicima;
- Poticanje nadležnih institucija na učinkovitije postupanje u postojećem normativnom okviru.

Radi uspostave nacionalne "mreže" vezane za suzbijanje kažnjivih radnji protiv divljih vrsta potrebno je istražiti zakonodavni i institucionalni okvir u Hrvatskoj vezan za temu te analizirati potrebne kapacitete i okvirne troškove za uspostavu mreže. Nastavno na obavljanje spomenutih analiza izradit će se, u suradnji s nadležnim nacionalnim dionicima, prijedlog protokola za jedinstveno postupanje između policije, inspekcije, tužiteljstva, u borbi protiv kažnjivih radnji protiv divljih vrsta.

Osnovna pozadina iz koje proizlazi potreba analize uspostave predmetne mreže:

Prema objavljenom Izvješću o radu Državnog odvjetništva Republike Hrvatske (DORH) za 2017. godinu, u ukupnoj strukturi kaznenih djela, kaznena djela protiv okoliša sudjeluju sa zanemarivih 0,7% svih prijavljenih poznatih fizičkih osoba. Prema izvješćima iz 2015., 2016. i 2017. godine, DORH smatra kako je tako mali postotak ovih kaznenih djela rezultat nedovoljno razvijene ekološke svijesti, zbog čega se određena ponašanja niti ne doživljavaju kao kaznena djela. Također, smatra se da bi pojačana aktivnost nadležnih službi i institucija, čija je zadaća otkrivanje i prijavljivanje kažnjivih radnji, promijenila ovu situaciju. U ovom slučaju otvara se mogućnost pravovremenog prepoznavanja ovih kaznenih djela i podnošenja kvalitetnih kaznenih prijava, što bi u konačnici imalo preventivni učinak. (Izvješća DORH-a za 2015., 2016. i 2017. godinu. <http://www.dorh.hr>)

Nadalje, ne postoje specijalizirane jedinice ili neformalne jedinice/mreža koja bi djelovala u području otkrivanja, prijavljivanja i procesuiranja kažnjivih radnji protiv divljih vrsta. Osnivanje

FAUNA & FLORA
INTERNATIONAL

TRAFFIC

Pravosudna
akademija

LIFE19 GIE/BG/000846 SWIPE Project
Successful Wildlife Crime Prosecution in Europe

nacionalne "mreže" vezane za suzbijanje kažnjivih radnji protiv divljih vrsta prvi je korak ka uspostavljanju koordiniranih timova koji se učinkovito bore protiv kažnjivih radnji protiv divljih vrsta na nacionalnoj razini, što u konačnici može doprinijeti budućoj regionalnoj suradnji u cilju učinkovite borbe protiv kažnjivih radnji protiv divljih vrsta na prekograničnom i međunarodnom planu. Direktno koristi ove mreže su povećanje broja otkrivenih, prijavljenih i procesuiranih kažnjivih radnji protiv divljih vrsta. Djelovanje predmetne mreže bi također moglo doprinijeti identificiranju kriminalnih mreža za koje se sumnja da su uključene u izvršavanje kažnjivih radnji protiv divljih vrsta, a kako bi se utvrdile veze između takvih mreža i drugih oblika (organiziranog) kriminala te identificirale rute, odredišta, modus operandi, trendovi i vrste kriminalnih aktivnosti.

Geografski obuhvat projektnog zadatka:

Projektni zadatak obuhvaća teritorij Republike Hrvatske.

Trajanje, rokovi i isporučevine projektnog zadatka:

Projektni zadatak će se obaviti u razdoblju od veljače do kraja rujna 2022. godine.

Opis zadataka Ponuditelja usluge/stručnjaka, s rokovima provedbe:

1. Analiza zakonodavnog i institucionalnog okvira za osnivanja/uspostave nacionalne "mreže; vrijeme provedbe: od veljače do kraja svibnja 2022.

Zadatak stručnjaka:

- Analiza postojeće zakonodavne osnove vezane za suzbijanje kažnjivih radnji protiv divljih vrsta, uključujući detekciju "slabih točaka";
- Analiza postojećeg institucionalnog sustava vezanog za suzbijanje kažnjivih radnji protiv divljih vrsta, uključujući detekciju tijela i institucija trenutno uključenih u sustav, način razmjene informacija, detekciju "slabih" i "jakih" točaka (poput postojanja stručnih kapaciteta i dobre prakse u pojedinim institucijama).

ISPORUČEVINA: Izvještaj o analizi zakonodavnog i institucionalnog okvira za vezanog za suzbijanje kažnjivih radnji protiv divljih vrsta.

II. ANALIZA POSTOJEĆE ZAKONODAVNE OSNOVE VEZANE ZA SUZBIJANJE KAŽNJIVIH RADNJI PROTIV DIVLJIH VRSTA, UKLJUČUJUĆI DETEKCIJU "SLABIH TOČAKA"

Uvodna razmatranja

U analizi postojeće zakonodavne osnove vezane za suzbijanje kažnjivih radnji protiv divljih vrsta razmotrene su materijalno pravne i procesnopravne odredbe propisa vezanih za suzbijanje kažnjivih radnji protiv divljih vrsta. Zbog činjenica da pojedini zakonski propisi u svojim odredbama sadrže materijalne i procesne odredbe, ali i odredbe koje se odnose na organizaciju i funkcioniranje nadležnih tijela za suzbijanje ovih kažnjivih radnji biti će razmatrani na više mjesta u elaboratu.

Pod **kažnjivim radnja** u smislu ovog elaborata misli se na kaznena djela i na prekršaje.

Od **materijalno pravnih odredbi** propisa detaljnije su razmotreni propisi kojima se propisuju takva zabranjena ponašanja, a to su Kazneni zakon Republike Hrvatske (Narodne novine, broj: 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21, u daljnjem tekstu KZ), Zakon o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela (Narodne novine, broj: 151/03, 110/07, 45/11, 143/12, u daljnjem tekstu ZOPOKD), Zakon o zaštiti prirode (Narodne novine, broj: 80/13, 15/18, 14/19, 127/19, u daljnjem tekstu ZOZP), Zakon o lovstvu (Narodne novine, broj: 99/18, 32/19, 32/20, u daljnjem tekstu ZOL), Zakon o prekograničnom prometu i trgovini divljim vrstama (Narodne novine, broj: NN 94/13, 14/19, u daljnjem tekstu ZOPPTDV), Zakon o morskom ribarstvu (Narodne novine, broj: 62/17, 130/17, 14/19, u daljnjem tekstu ZOMR), Zakon o slatkovodnom ribarstvu (Narodne novine, broj: 63/19, u daljnjem tekstu ZOSR), te podzakonski propis u kojem se definira objekt kaznenopravne zaštite, a to je Pravilnik o strogo zaštićenim vrstama životinja i biljaka (Narodne novine, broj: 144/13, 73/16, u daljnjem tekstu PoSVZ). Na navedeni Pravilnik nadovezuje se i Pravilnik o visini naknade štete prouzročene nedopuštenom radnjom na zaštićenim životinjskim vrstama (Narodne novine, broj: 84/96, 79/02, u daljnjem tekstu PoVNŠ).

Od **procesno pravnih odredbi** propisa koji su relevantni za suzbijanje kažnjivih radnji na štetu divljih vrsta detaljnije razmotreni su propisi kojima se pravno regulira način procesuiranja

FAUNA & FLORA
INTERNATIONAL

TRAFFIC

Pravosudna
akademija

LIFE19 GIE/BG/000846 SWIPE Project
Successful Wildlife Crime Prosecution in Europe

kažnjivih radnji i ovlasti nadležnih tijela koja postupaju u njihovom suzbijanju. Prvenstveno se time misli na kazneni postupak u slučajevima počinjenja kaznenih djela na štetu divljih vrsta pa su u tom smislu detaljnije razmotrene relevantne odredbe Zakona o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19, 126/19; u daljnjem tekstu ZKP) te u kontekstu i odgovarajuće odredbe Zakona o državnom odvjetništvu (Narodne novine, broj: 67/18, 21/22, u daljnjem tekstu ZODO) i Zakona o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (Narodne novine, broj: 76/09, 116/10, 145/10, 57/11, 136/12, 148/13, 70/17, u daljnjem tekstu ZUSKOK). U pogledu počinjenih prekršaja na štetu divljih vrsta detaljnije su razmotrene odredbe Prekršajnog zakona (Narodne novine broj: 107/07, 39/13, 157/13, 110/15, 70/17, 118/18, u daljnjem tekstu PZ), procesne odredbe ZOZP-e, Zakona o carinskoj službi (Narodne novine, broj: NN 68/13, 30/14, 115/16, 39/19, 98/19, u daljnjem tekstu ZOCS), Zakona o policiji (Narodne novine, broj: 34/11, 130/12, 89/14, 151/14, 33/15, 121/16, 66/19, u daljnjem tekstu ZOP), Zakona o policijskim poslovima i ovlastima (Narodne novine, broj: 76/09, 92/14, 70/19, u daljnjem tekstu ZPPO), Zakona o državnom inspektoratu (Narodne novine, broj: 115/18, 117/21, u daljnjem tekstu ZOI), Zakona o prekograničnom prometu i trgovini divljim vrstama (Narodne novine, broj: 94/13, 14/19, u daljnjem tekstu ZPPTDV), Zakona o obalnoj straži (Narodne novine, br.: 125/19, u daljnjem tekstu ZOS). Od pojedinih podzakonskih propisa detaljnije su razmotrene odredbe Pravilnika o načinu postupanja i rada čuvara prirode (Narodne novine, broj: 35/21, u daljnjem tekstu PoNPRČP) te Pravilnika o načinu postupanja policijskih službenika (Narodne novine, broj: 20/22, u daljnjem tekstu PoNPSS).

1. Analiza materijalno pravnih odredbi propisa vezanih za suzbijanje kažnjivih radnji protiv divljih vrsta

1.1. Kazneni zakon i Zakon o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela

Okoliš i priroda se kao zaštitno dobro u KZ-u štiti kroz katalog kaznenih djela protiv okoliša koja se nalaze u Glavi XX. KZ-a. Kaznena djela iz te Glave usklađena su s Direktivom 2008/99/EZ o kaznenopravnoj zaštiti okoliša. S obzirom da je u KZ-u dominantan ekocentrični model kaznenih djela protiv okoliša pa je kod većine kaznenih djela, da bi se radilo o kaznenom djelu, dovoljno da se radi o nehajnom obliku apstraktnog ugrožavanja. Kao kaznena djela propisuju se djela kojima se onečišćuje, ugrožava, mijenja okoliš, uništavaju zaštićene prirodne vrijednosti,

FAUNA & FLORA
INTERNATIONAL

TRAFFIC

Pravosudna
akademija

LIFE19 GIE/BG/000846 SWIPE Project
Successful Wildlife Crime Prosecution in Europe

povređuju životinje i biljni svijet, te na nedozvoljeni način eksploatiraju rudna blaga. Od ukupno dvadeset kaznenih djela iz okvira te Glave KZ-a, kaznena djela koja su usmjerena na divlje vrste su opisana u čl. 200. Uništavanje zaštićenih prirodnih vrijednosti, čl. 201. Uništavanje staništa, čl. 202. Trgovanje zaštićenim prirodnim vrijednostima, čl. 204. Protuzakoniti lov i ribolov, te čl. 214. Teška kaznena djela protiv okoliša, čl. 214. KZ-a. U narednom dijelu elaborata navedena kaznena djela biti će kratko razmotrena.

Također, u kontekstu suzbijanja kažnjivih radnji na štetu divljih vrsta, kada se radi o organiziranom kriminalu odnosno organiziranom činjenju kaznenih djela kroz zločinačko udruženje, razmotrena su kaznena djela iz čl. 328. KZ-a Zločinačko udruženje i čl. 329. KZ-a Počinjenje kaznenog djela u sastavu zločinačkog udruženja.

Za napomenuti je da uz počinitelje kaznenih djela fizičke osobe, za kaznena djela odgovaraju kao počinitelji i pravne osobe, te odgovorne osobe u pravnim osobama sukladno Zakonu o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela (ZOPOKD). Tim se Zakonom određuju pretpostavke kažnjivosti, kazne, sigurnosne mjere, oduzimanje imovinske koristi, oduzimanje predmeta, javno objavljivanje presude, zastara i kazneni postupak za kaznena djela pravnih osoba. U smislu tog Zakona, pravne osobe su i strane osobe koje se po hrvatskom pravu smatraju pravnim osobama. Primjena kaznenog zakonodavstva u odnosu na pravne osobe i odgovorne osobe propisana je čl. 2. ZOPOKD u kojem je navedeno da, ukoliko tim Zakonom nije drukčije propisano, na pravne se osobe primjenjuju odredbe Kaznenog zakona, Zakona o kaznenom postupku i Zakona o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta. Temelj odgovornosti pravnih osoba propisan je čl. 3. i prema njemu će se pravna osoba kaznit za kazneno djelo odgovorne osobe ako se njime povređuje neka dužnost pravne osobe ili je njime pravna osoba ostvarila ili trebala ostvariti protupravnu imovinsku korist za sebe ili drugoga. Navedeno se odnosi na sva kaznena djela propisana Kaznenim zakonom i drugim zakonima u kojima su propisana kaznena djela (supsidijarno kazneno zakonodavstvo). Odgovorna osoba u pravnoj osobi je sukladno čl. 4. ZOPOKD definirana kao: „fizička osoba koja vodi poslove pravne osobe ili joj je povjereno obavljanje poslova iz područja djelovanja pravne osobe.“

Kaznena djela na štetu divljih vrsti čine se u određenom broju slučajeva radi stjecanja materijalne koristi, koja može biti vrlo velika, a posebno kada se radi o organiziranim kriminalnim aktivnostima. Za kaznena djela počinjena iz koristoljublja, sukladno čl. 40. st. 5. KZ-a propisano je, između ostalog, da se novčana kazna kao sporedna kazna može izreći i kada nije propisana zakonom pa bi u tom smislu bilo oportuno primijeniti ovu zakonsku mogućnost pri izricanju kazne za kaznena djela koja se mogu počinuti na štetu divljih vrsta. Također, na zakonodavcu je da *de lege*

ferenda razmotri mogućnost propisivanja koristoljublja kao dodatne kvalifikatorne okolnosti u odnosu na tu vrstu kaznenih djela.

1.1.1. Čl. 200. KZ-a Uništavanje zaštićenih prirodnih vrijednosti

Kaznenim djelom **Uništavanja zaštićenih prirodnih vrijednosti iz čl. 200. KZ-a** propisuje se kažnjivim ponašanje počinitelja koji protivno propisima usmrti, uništi, posjeduje, hvata ili uzima jedinku strogo zaštićene vrste ili drugi zaštićeni dio prirode. Pri korištenju izraza kojim se upućuje na postupanju protivno propisima (blanketna odredba) misli se na postupanje u suprotnosti sa ZOZP-om. Za navedeni **temeljni oblik** tog kaznenog djela propisana je kazna zatvora do tri godine.

Počinitelj tog kaznenog djela može biti bilo koja osoba (lat. *delictum communium*). Radnja počinjenja kaznenog djela sastoji se od usmrćivanja, uništavanja, posjedovanja, hvatanja ili uzimanja strogo zaštićene vrste ili drugog zaštićenog dijela prirode. Pri definiranju što je to vrsta u čl. 9. st. 1. t. 51. ZOZP-e se pod *vrstom* misli na: „klasifikacijsku jedinica u taksonomiji (imenovanju) organizama (mikroorganizama, algi, gljiva, lišajeva, biljaka i životinja), a odnosi se na vrste i niže sistematske kategorije“. Važeći ZOZP ne definira strogo zaštićene vrste kao što je to bilo u ranijem zakonskom tekstu¹. *Strogo zaštićene vrste* su one koje se nalaze u crvenom popisu, koji se prema važećem ZOZP-u definira kao popis divljih vrsta čiji je stupanj ugroženosti procijenjen prema međunarodno prihvaćenim kriterijima. Divlje vrste su prema čl. 9. st. 1. t. 4. ZOZP-u: „one vrste koje nisu nastale pod utjecajem čovjeka kao posljedica umjetnog odabiranja ili genetske modifikacije nasljednog materijala tehnikama moderne biotehnologije“ i one mogu biti ugrožene, osjetljive, rijetke i endemske. Čl. 151. ZoZP-a propisano je da se strogo zaštićenim vrstama proglašavaju zavičajne divlje vrste za koje je takav način zaštite propisan propisima EU kojima se uređuje očuvanje divljih biljnih vrsta i životinjskih vrsta ili međunarodnim ugovorima kojih je Republika Hrvatska stranka, a detaljnije je ta materija uređena POSZV-a.

Nadalje, u KZ-u je propisano da se neće smatrati kako je ostvaren u prethodnom tekstu opisani temeljni oblik kaznenog djela Uništavanja zaštićenih prirodnih vrijednosti ako je to djelo počinjeno prema neznatnom broju jedinki strogo zaštićene vrste i drugog zaštićenog dijela prirode i neznatno je utjecalo na očuvanje te vrste ili drugog zaštićenog dijela prirode. Pri navedenom se

¹ Strogo zaštićenim vrstama se proglašavaju zavičajne divlje vrste koje su ugrožene ili su usko rasprostranjeni endemi ili divlje vrste za koje je takav način zaštite propisan propisima Europske unije kojima se uređuje očuvanje divljih biljnih i životinjskih vrsta ili međunarodnim ugovorima kojih je Republika Hrvatska stranka.

ne daju jasnije odrednice oko toga što se smatra neznatnim brojem/utjecajem i na koji način se to utvrđuje te tko daje ocjenu neznatnosti, što dovodi do nejasnoća i problema u postupanju u praksi.

Kvalificirani oblik tog kaznenog djela odnosi se na počinjenje kaznenog djela iz temeljnog oblika opisanog u st. 1. tog članka, čime je izazvano značajno smanjenje broja jedinki u populaciji ili čime je izazvano njezino istrebljenje. I na ovom mjestu u KZ-u je zakonodavac mogao jasnije dati odrednicu o tome tko će ocjenjivati i na koji način da je došlo do značajnog smanjenja jedinki u populaciji ili do izazivanja istrebljenja s obzirom da su u postupanju u praksi uočene nedoumice. Za navedeno je propisana kazna zatvora od šest mjeseci do pet godina. Kažnjiv je i pokušaj tog kaznenog djela.

Za počinjenje oba prethodno navedena oblika kaznenog djela opisanih u st. 1. i st. 2. tog članka iz nehaja propisana je nešto blaža kazna tj. kazna zatvora do dvije godine.

Ukoliko je namjernim počinjenjem temeljnog i kvalificiranog oblika tog kaznenog djela prouzročena znatna šteta², počinitelj će odgovarati za kazneno djelo Teška kaznena djela protiv okoliša iz čl. 214. st. 5. KZ-a za koje je propisana kazna zatvora od osam godina, a ukoliko se radi o nehajnom počinjenju djela počinitelj će odgovarati za kazneno djelo Teška kaznena djela protiv okoliša iz čl. 214. st. 7. KZ-a, za koje je propisana kazna zatvora do tri godine.

Pri utvrđivanju visine nastale štete primjenjivati će se podzakonski akt tj. PoVNŠ.

1.1.2. Čl. 201. KZ-a Uništavanje staništa

Kazneno djelo uništavanja staništa iz čl. 201. st. 1. KZ-a počiniti će osoba koja protivno propisima uništi ili izazove znatno pogoršanje stanišnih ciljnih vrsta područja ekološke mreže ili znatno pogoršanje ciljnog stanišnog tipa područja ekološke mreže. Radi se o postupanju koje je u suprotnosti s ZOZP-e. Različiti su načini na koje se navedeno može ostvariti, primjerice sječom šume, uklanjanjem šikara, isušivanjem močvarnih područja za potrebe pretvaranja tla u poljoprivrednu površinu ili građevinski teren, pretjeranim izlovom, sakupljanjem, podmetanjem požara i slično. Za opisani temeljni oblik tog kaznenog djela propisana je kazna zatvora do tri godine. I kod ovog kaznenog djela bi se moglo jasnije odrediti što se smatra pod pojmom znatnosti u kontekstu pogoršanja stanišnih ciljnih vrsta područja ekološke mreže ili pogoršanja ciljnog stanišnog tipa područja ekološke mreže, kako bi se reducirali problemi postupanja u praksi. Počinitelj ovog kaznenog djela može biti bilo koja osoba (lat. *delictum communium*).

² Prema KZ-u to je šteta preko 60.000,00 kn.

Pojam staništa proizlazi iz čl. 9. st. t. 48. ZOZP-a prema kojem „*prirodno stanište*“ je: „jedinствена функционална јединица копненог или воденог екосистава, одређена географским, биотичким и абиотичким својствима, неовисно о томе је ли природно или доприродно.“ Један станишни тип чине сва истоврсна станишта. Такође, према чл. 9. ст. 1. т. 49. *stanište divlje vrste* је: „околиш одређен специфичним абиотичким и биотичким својствима, у којем врста живи у било којој фази свoga биолошког циклуса.“

Квалификовани облик тог казненог дјела из чл. 201. ст. 2. бити ће починјен ако је претходни темелјни облик тог казненог починјен према приоритетној врсти или станишном типу подручја еколошке мреже. У том је случају прописана је казна затвора од шест мјесеци до пет година. Кажњив је и покушај тог казненог дјела.

У смислу чл. 9. ст. 1. т. 40. ZOZP-a, *prioritetne divlje vrste* су: „угрожене дивље врсте од интереса за Европску унију за чије очување је Европска унија посебно одговорна с обзиrom на размјере њихова природног ареала који се налази на територију Европске уније. Такве врсте су у uredbи из чланка 54. ставка 9. овога Закона означени знаком »*«, а *prioritetni prirodni stanišni tipovi* из чл. 9. ст. 1. т. 41. ZOZP-a су они природни станишни типови од интереса за Европску унију којима на подручју Европске уније пријети нестанак и за чије је очување Европска унија посебно одговорна с обзиrom на размјере њихова природног ареала који се налази на територију Европске уније. Такви станишни типови су у uredbи из чланка 54. ставка 9. овога Закона означени знаком »*«.

Казном затвора од шест мјесеци до пет година казнити ће се и починитељ још једног квалификованог облика тог казненог дјела из чл. 201. ст. 3., који противно прописима уништи или оштети подручје размножавања или одмаранја или гнијездо строго заштићене врсте у мјери која значајно утјеће на стање очувања те врсте. При наведеном се не дају јасније одреднице око тога што се сматра под термином „значајно утјеће“, на који начин се то утврђује те тко даје оцјену о опсегу утјецая, што доводи до нејасноћа и проблема у поступанју у пракси.

„*Ekološka mreža Natura 2000*“ је према чл. 9. ст. 1. т. 7. ZOZP: „коherentна европска еколошка мрежа састављена од подручја у којима се налазе природни станишни типови и станишта дивљих врста од интереса за RU, а омогућује очување или, кад је то потребно, поврат у повољно стање очувања одређених природних станишних типова и станишта врста у њихову природном подручју распрострањености.“³

³ Еколошки значајна подручја Републике Хрватске су:

- подручја која су биолошки изнимно разноврсна или добро очувана, а која су међународно значајна по мјерилима међународних уговора којих је Република Хрватска странка
- подручја која битно придонесе очувању биоразноликости у Републици Хрватској
- подручја станишних типова који су рјетки или угрожени на свјетској, европској или државној разини, укључујући и приоритетне станишне типове од интереса за Европску унију, те подручја станишних типова који су изванредни примјери типичних карактеристика тог станишног типа

Nehajno počinjenje svih prethodno razmotrenih oblika tog kaznenog djela kažnjava se kaznom zatvora do dvije godine (čl. 201. st. 4.).

Ukoliko je namjernim počinjenjem temeljnog (st. 1.) i kvalificiranog oblika tog kaznenog djela (st. 3.) prouzročena znatna šteta, počinitelj će odgovarati za kazneno djelo Teška kaznena djela protiv okoliša iz čl. 214. st. 5. KZ-a koje je kažnjivo kaznom zatvora od jedne do osam godina, no ako se radi o nehajnom počinjenju djela (st. 4.) počinitelj će odgovarati za kazneno djelo Teška kaznena djela protiv okoliša iz čl. 214. st. 7. KZ-a koje je kažnjivo kaznom zatvora do tri godine.

1.1.3. Čl. 202. KZ-a Trgovanje divljim vrstama

Trgovanje divljim vrstama vrijednosti visoko je profitna transnacionalna kriminalna aktivnost. Kaznenim djelom Trgovanje divljim vrstama vrijednosti iz čl. 202. KZ-a, propisuje se kažnjivim postupanje protivno propisima o zaštiti divljih vrsta, odnosno trgovanje, uvoz, izvoz ili prijevoz žive ili mrtve jedinke divlje vrste, njezinih dijelova ili prerađevina dobivenih iz nje. Za temeljni oblik ovog kaznenog djela propisana je kazna zatvora od šest mjeseci do pet godine. Kažnjiv je i pokušaj tog kaznenog djela.

Počinitelj ovog kaznenog djela može biti bilo koja osoba (lat. delictum communium).

U odnosu na prethodno navedeni temeljni oblik tog kaznenog djela, propisano je da nema kaznenog djela ako je ono počinjeno prema neznatnoj količini jedinki i neznatno je utjecalo na očuvanje te vrste. Pri navedenom se ne daju jasnije odrednice oko toga što se smatra pod „neznatnom količinom jedinki i neznatnim utjecajem na očuvanje vrste“, na koji način se to utvrđuje te tko daje ocjenu o neznatnosti količine/utjecaja, što dovodi do nejasnoća i problema u postupanju u praksi.

Nehajno počinjenje tog kaznenog djela kažnjivo je kaznom zatvora do dvije godine.

Ukoliko je namjernim počinjenjem temeljnog oblika tog kaznenog djela prouzročena znatna šteta⁴, počinitelj će odgovarati za kazneno djelo Teška kaznena djela protiv okoliša iz čl. 214. st. 5. KZ-a koje je kažnjivo kaznom zatvora od jedne do osam godina, no ako se radi o nehajnom

-
- staništa vrsta koje su ugrožene na svjetskoj, europskoj ili državnoj razini,
 - staništa endemičnih vrsta za Republiku Hrvatsku
 - područja koja bitno pridonose genskoj povezanosti populacija vrsta (ekološki koridori),
 - selidbeni putovi životinja.

Ekološki značajna područja utvrđuje resorno ministarstvo tj. Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja kao resorno državno tijelo sa svojim sastavnicama Zavodom za zaštitu okoliša i prirode u pogledu normativnog uređenja te izrađuje i održava njihov kartografski prikaz. Ta područja čine ekološku mrežu. Ekološka mreža prema ZOZP čini sustav međusobno povezanih ili prostorno bliskih ekološki značajnih područja, koja uravnoteženom biogeografskom raspoređenošću značajno pridonose očuvanju prirodne ravnoteže i bioraznolikosti.

⁴ v. supra bilj. 1.

počinjenju djela počinitelj će odgovarati za kazneno djelo Teška kaznena djela protiv okoliša iz čl. 214. st. 7. KZ-a koje je kažnjivo kaznom zatvora do tri godine.

Pri utvrđivanju visine nastale štete primjenjivati će se podzakonski akt tj. PoVNŠ.

1.1.4. Čl. 204. Protuzakoniti lov i ribolov

Lov i ribolov primarno su propisani Zakonom o lovstvu, Zakonom o morskom ribarstvu i Zakonom o slatkovodnom ribarstvu kao posebnim propisima. Kaznenim djelom Protuzakonitog lova i ribolova iz čl. 204. KZ-a propisuje se kažnjivim lov na divljač u vrijeme lovostaja, na području na kojem lov nije dopušten ili lov bez položenog lovačkog ispita. Za taj opisani temeljni oblik kaznenog djela propisana je kazna zatvora do jedne godine. Također, istom kaznom je u čl. 204. propisano kažnjivim i trajno iznošenje vrhunskog trofeja divljači u inozemstvo.

Kvalificirani oblik ovog kaznenog djela čini počinitelj koji lovi divljač, ribu, druge slatkovodne ili morske organizme na nedopušten način ili sredstvima kojima se oni masovno uništavaju, kao i upotrebom nedopuštenih pomoćnih sredstava. Za ovaj oblik tog kaznenog djela propisana je kazna zatvora do tri godine.

Predmeti koji su namijenjeni ili uporabljeni za počinjenje tog kaznenog djela, kao i na taj način ulovljen ulov obvezno se oduzimaju. Počinitelj ovog kaznenog djela može biti bilo koja osoba (lat. delictum communium), a oblik krivnje kod kaznenog djela Protuzakonitog lova i ribolova je namjera. Pokušaj ovog kaznenog djela nije kažnjiv.

1.1.5. Čl. 328. Zločinačko udruženje i čl. 329. KZ-a Počinjenje kaznenog djela u sastavu zločinačkog udruženja

U kontekstu suzbijanja kažnjivih radnji na štetu divljih vrsta, kada se radi o organiziranom kriminalu odnosno organiziranom činjenju kaznenih djela u sastavu zločinačkog udruženja pa tako i radi činjenja kaznenih djela na štetu divljih vrsta, treba spomenuti kazneno djelo Zločinačko udruženje iz čl. 328. KZ-a i kazneno djelo Počinjenja kaznenog djela u sastavu zločinačkog udruženja iz čl. 329. KZ-a.

U kontekstu kaznenog djela Zločinačko udruženje iz čl. 328. st. 1. KZ-a, propisano je kažnjivim organiziranje ili vođenje zločinačkog udruženja, za što je propisana kazna zatvora od šest mjeseci do pet godina. Zbog društvene opasnosti tog kaznenog djela, kažnjivo je i sudjelovanje u

FAUNA & FLORA
INTERNATIONAL

TRAFFIC

Pravosudna
akademija

LIFE19 GIE/BG/000846 SWIPE Project
Successful Wildlife Crime Prosecution in Europe

takvom udruženju bez da je počinitelj počinio ikakvo kazneno djelo za to udruženje, ili poduzimanje neke radnje počinitelja koja nije kazneno djelo, ali za koju zna da doprinosi ostvarenju cilja zločinačkog udruženja, kao i podupiranje zločinačkog udruženja financijski ili na neki drugi način. Za navedene oblike tog kaznenog djela propisana je kazna zatvora do tri godine. Sukladno čl. 328. st. 4. KZ-a zločinačko udruženje čine: „ najmanje tri osobe koje su se udružile sa zajedničkim ciljem počinjenja jednog ili više kaznenih djela, za koja se može izreći kazna zatvora od tri godine ili teža, a koje ne uključuje udruženje koje čine osobe slučajno povezane za neposredno počinjenje jednog kaznenog djela.“ No, počinitelj ovog kaznenog djela koji pravodobnim otkrivanjem zločinačkog udruženja spriječi počinjenje kaznenih djela navedenih u čl. 328. st 4. ovoga članka ili pripadnik zločinačkog udruženja koji otkrije kazneno djelo prije nego što u njegovom sastavu ili za njega počini kazneno djelo navedeno u st. 4. može se osloboditi kazne.

Nadalje, kazneno djelo Počinjenja kaznenog djela u sastavu zločinačkog udruženja iz čl. 329. KZ-a čini počinitelj koji znajući za cilj zločinačkog udruženja ili njegove kriminalne aktivnosti počini kazneno djelo u sastavu takvog udruženja ili potakne drugoga na počinjenje kaznenog djela u sastavu takvog udruženja. Za navedeno je propisano sljedeće kažnjavanje: „1. za kazneno djelo za koje je propisana gornja granica kazne tri godine kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina, 2. za kazneno djelo za koje je propisana gornja granica kazne pet godina kaznom zatvora od jedne do deset godina, 3. za kazneno djelo za koje je propisana gornja granica kazne osam godina kaznom zatvora od tri do dvanaest godina, 4. za kazneno djelo za koje je propisana gornja granica kazne deset ili dvanaest godina kaznom zatvora od tri do petnaest godina, 5. za kazneno djelo za koje je propisana gornja granica kazne petnaest godina kaznom zatvora od pet do dvadeset godina, 6. za kazneno djelo za koje je propisana gornja granica kazne dvadeset godina kaznom zatvora od najmanje deset godina ili dugotrajnim zatvorom.“

Propisano je da počinitelj koji znajući za cilj zločinačkog udruženja ili njegove kriminalne aktivnosti pomogne drugome u počinjenju kaznenog djela u sastavu takvog udruženja, da će se kaznit kaznom propisanom u stavku 1. tog članka, a može se i blaže kazniti.

Također, propisano je i da u slučajevima da počinitelj iz stavka 1. ili 2. ovoga članka bitno pridonese otkrivanju zločinačkog udruženja, da se može se blaže kazniti.

Za oba prethodno razmotrena kaznena djela je moguće odrediti posebne dokazne radnje sukladno ZKP-u, kada se izvidi kaznenih djela ne bi mogli provesti na drugi način ili kada bi to bilo moguće samo s nerazmjernim teškoćama, no o navedenom će biti više rečeno pod razmatranjem odredaba ZKP-a.

1.2. Zakon o zaštiti prirode

ZOZP u svojim materijalnopравnim odredbama propisuje zabranjene radnje na štetu prirode i propisuje prekršaje koje je moguće počinuti na štetu prirode. Kao dio posebnog prekršajnog zakonodavstva kojim su propisani prekršaji, usklađen je u svojim odredbama sa temeljnim propisom koji je relevantan za propisivanje svih prekršaja, a to je Prekršajni zakon.

U čl. 139. ZOZP-a propisane su zabranjene radnje koje se ne smiju činiti u zaštićenim područjima, no kako one uglavnom nisu izravno usmjerene na divlje vrste u smislu ove analize neće biti detaljnije razmatrane.

U odnosu na divlje vrste u smislu ove analize, zabranjene radnje sa strogo zaštićenim vrstama propisane su čl. 153. ZOZP-a prema kojem je zabranjeno namjerno branje, rezanje, sječa, iskopavanje, sakupljanje ili uništavanje jedinki strogo zaštićenih biljaka, gljiva, lišajeva i algi iz prirode u njihovu prirodnom području rasprostranjenosti (st. 1.). Istim člankom u stavku 2. propisano je kako je zabranjeno činiti sljedeće radnje sa strogo zaštićenim životinjama iz prirode u njihovu prirodnom području rasprostranjenosti:

- „svi oblici namjernog hvatanja ili ubijanja,
- namjerno uznemiravanje, posebno u vrijeme razmnožavanja, podizanja mladih, hibernacije i migracije,
- namjerno uništavanje ili uzimanje jaja te njihovo čuvanje, čak i ako su prazna,
- namjerno uništavanje, oštećivanje ili uklanjanje njihovih razvojnih oblika, gnijezda ili legla,
- oštećivanje ili uništavanje područja njihova razmnožavanja ili odmaranja.“

Propisano je zabranjenim i držanje, prijevoz, prodaja, razmjena te nuđenje na prodaju ili razmjenu živih ili mrtvih jedinki iz prirode strogo zaštićenih vrsta iz stavaka 1. i 2. tog članka, a kad se radi o pticama, navedene zabrane odnose se i na bilo koji njihov lako prepoznatljivi dio ili derivat (st. 3.). Pri tome se zabrane iz stavaka 1., 2. i 3. tog članka odnose na sve razvojne oblike strogo zaštićenih vrsta (st. 4.), dok se zabrane iz stavaka 2. i 3. ovoga članka odnose na sve ptice iz prirode koje se prirodno pojavljuju na teritoriju Republike Hrvatske (st. 5.).

U odnosu na prekršaje koje je moguće počinuti, ZOZP od čl. 226. do čl. 236. propisuje prekršaje koje počinitelji mogu ostvariti na štetu prirode. U odnosu na divlje vrste u smislu ovog elaborata, značajna je odredba čl. 227. i 228. ZOZP-a.

Člankom 227. st. 1. t. 2. ZOZP-a propisano je da će se novčanom kaznom u iznosu od 100.000,00 do 500.000,00 kuna kaznit za prekršaj pravna osoba ako upotrebljuje zabranjena sredstva

FAUNA & FLORA
INTERNATIONAL

TRAFFIC
International Wildlife Trade Monitoring System

Pravosudna
akademija

LIFE19 GIE/BG/000846 SWIPE Project
Successful Wildlife Crime Prosecution in Europe

za hvatanje i/ili ubijanje opisana u čl. 66. st. 1. i 2. ZOZP-a u odnosu na strogo zaštićene vrste navedene u PoSZV tj. Pravilniku iz članka 151. stavka 2. tog Zakona ili u odnosu na vrste navedene u Pravilniku o sakupljanju zavičajnih divljih vrsta tj. Pravilniku iz članka 62. stavka 5. ovoga Zakona⁵ ili u odnosu na vrste ptica koje se prirodno pojavljuju na teritoriju Republike Hrvatske, a nisu navedene u PoSZV i nisu divljač, bez dopuštenja ili suprotno dopuštenju Ministarstva (po članku 66. stavak 4. ZOZP-a). Za taj prekršaj propisano je kažnjavanje fizičke osobe i odgovorne osobe u pravnoj osobi novčanom kaznom u iznosu od 15.000,00 do 50.000,00 kuna. Također, novčanom kaznom u iznosu od 60.000,00 do 150.000,00 kuna kaznit će se za navedeni prekršaj fizička osoba obrtnik i osoba koja obavlja drugu samostalnu djelatnost, ako su taj prekršaj počinile u vezi s obavljanjem svog obrta ili druge samostalne djelatnosti.

Člankom 228. propisani su prekršaji koji se mogu počiniti na štetu strogo zaštićenih biljaka, gljiva, lišajeva, algi, životinja (žive/mrtve, u odnosu na razvojne oblike).

Tako je u čl. 228. st. 1. t. 25. kao kažnjivo propisano sljedeće činjenje počinitelja: „namjerno bere, reže, siječe, iskopava, sakuplja, uništava jedinke strogo zaštićenih biljaka, gljiva, lišajeva i algi iz prirode u njihovu prirodnom području rasprostranjenosti u neznatnoj količini ili u mjeri koja neznatno utječe na stanje očuvanja te vrste (članak 153. stavci 1. i 4).“

U čl. 228. st. 1. t. 26. kao kažnjivo propisano sljedeće činjenje počinitelja: „namjerno hvata ili ubija, namjerno uznemirava posebno u vrijeme razmnožavanja, podizanja mladih, hibernacije i migracije, namjerno uništava ili uzima jaja te ih čuva čak i ako su prazna, namjerno uništava ili oštećuje ili uklanja razvojne oblike, gnijezda ili legla, oštećuje ili uništava područja razmnožavanja ili odmaranja strogo zaštićenih životinja iz prirode, kao i sve njihove razvojne oblike, u njihovu prirodnom području rasprostranjenosti u neznatnoj količini ili u mjeri koja neznatno utječe na stanje očuvanja te vrste (članak 153. stavci 2. i 4).“

Nadalje, u čl. 228. st. 1. t. 27. kao kažnjivo propisano je sljedeće činjenje počinitelja: „drži, prevozi, prodaje, razmjenjuje te nudi na prodaju ili razmjenu žive ili mrtve jedinke iz prirode strogo zaštićenih vrsta iz stavaka 1. i 2. članka 153. ovoga Zakona, kao i sve njihove razvojne oblike u neznatnoj količini ili u mjeri koja neznatno utječe na stanje očuvanja tih vrsta ili drži, prevozi, prodaje, razmjenjuje te nudi na prodaju ili razmjenu žive ili mrtve ptice, odnosno bilo koji njihov lako prepoznatljivi dio ili derivat te sve njihove razvojne oblike u neznatnoj količini ili u mjeri koja neznatno utječe na stanje očuvanja tih vrsta ptica (članak 153. stavci 3. i 4).“

⁵ Pravilnik o sakupljanju zavičajnih divljih vrsta, Narodne novine, broj 114/2017.

FAUNA & FLORA
INTERNATIONAL

TRAFFIC

Pravosudna
akademija

LIFE19 GIE/BG/000846 SWIPE Project
Successful Wildlife Crime Prosecution in Europe

U čl. 228. st. 1. t. 28. kao kažnjivo propisano je sljedeće činjenje počinitelja: „provodi zabranjene aktivnosti i radnje iz članka 153. ovoga Zakona sa strogo zaštićenim vrstama bez dopuštenja ili protivno dopuštenju iz članka 155. stavka 3. ovoga Zakona (članak 155. stavak 3).“

Za prethodno navedene prekršaje propisano je kažnjavanje novčanom kaznom u iznosu od 25.000,00 do 200.000,00 kuna za prekršitelja pravnu osobu (čl. 228. st. 1.), novčanom kaznom u iznosu od 7.000,00 do 30.000,00 kuna za prekršitelja fizičku osobu i odgovornu osobu u pravnoj osobi (čl. 228. st. 2.).

U odnosu na fizičku osoba obrtnika i osobu koja obavlja drugu samostalnu djelatnost, ako su prekršaj počinile u vezi s obavljanjem svog obrta ili druge samostalne djelatnosti, propisano je kažnjavanje novčanom kaznom u iznosu od 10.000,00 do 40.000,00 kuna (čl. 228. st. 3.).

ZOP-om su na adekvatan način propisane zabranjene radnje i prekršaji koji se mogu počinuti na štetu strogo zaštićenih vrsta, kao i sankcije počiniteljima tih prekršaja. Rasponi kazni su dovoljno široki kako bi se mogla odmjeriti odgovarajuća kazna počinitelju u svakom slučaju, no s obzirom na provedeno istraživanje sudske prakse u okviru SWIPE LIFE projekta, iz malobrojnih pravomoćno presuđenih slučajeva prekršaja iz okvira ovog Zakona⁶, proizašlo je da se kazne odmjeravaju na donjim granicama zakonom propisanih kazni, a vrlo često i ispod donje granice primjenom instituta ublažavanja kazne, što bi svakako trebalo mijenjati ako se želi postići učinke specijalne i generalne prevencije.

1.3. Zakon o lovstvu

ZOL je dio posebnog prekršajnog zakonodavstva kojim su propisani prekršaji i usklađen je u svojim odredbama sa temeljnim propisom koji je relevantan za propisivanje svih prekršaja, a to je Prekršajni zakon. Razmatranje materijalnopравnih odredaba ZOL-u također je važno u odnosu na pojedine strogo zaštićene vrste životinja jer su pojedine vrste ujedno i divljači koja se pod određenim uvjetima smije loviti i strogo zaštićene vrste životinja. Tako se kao divljač i ujedno strogo zaštićene životinje smatraju smeđi medvjed (*Ursus arctos* L.) koji je krupna divljač te mačka divlja (*Felis silvestris* Schr.) i dabar (*Castor fiber* L.) koji su sitna, dlakava divljač. ZOL u čl. 9. definira pojam divljači, odnosno propisuje koje se vrste smatraju krupnom, sitnom divljači i kao podvrstama sitne divljači koja se smatra dlakavom, a koja pernatom divljači.

⁶ Elaborat o znanstvenoj analizi prekršaja i kaznenih djela na štetu divljih vrsta počinjenih na području Republike Hrvatske, prosinac 2021. godine. I iz Elaborata o provedenom terenskom istraživanju vidljivo je da treba povećati otkrivačku aktivnost u odnosu na ovu vrstu prekršaja te da postoji velika tamna brojku prekršaja iz okvira tog Zakona.

FAUNA & FLORA
INTERNATIONAL

TRAFFIC

Pravosudna
akademija

LIFE19 GIE/BG/000846 SWIPE Project
Successful Wildlife Crime Prosecution in Europe

ZOL se propisuje gospodarenje lovištem i divljači, pri čemu gospodarenje obuhvaća uzgoj, zaštitu, lov i korištenje divljači i njezinih dijelova. Ti poslovi u smislu tog Zakona imaju gospodarsku, turističku i rekreativnu funkciju te funkciju zaštite i očuvanja biološke raznolikosti i ekološke ravnoteže prirodnih staništa, divljači i divlje faune i flore.

U čl. 60. Zakon o lovstvu propisuje što sve obuhvaća lov na divljači. Lov na divljač obuhvaća traženje, dočekivanje, motrenje radi odstrela ili hvatanja divljači, vabljenje, praćenje, odstrel ili hvatanje divljači, skupljanje uginule divljači i njezinih dijelova (rogovlja, koža i dr.) i skupljanje jaja pernate divljači. Također, lov divljači u lovištu obavlja se u skladu s lovnogospodarskom osnovom ili programom uzgoja divljači, a na površinama na kojima je zabranjeno ustanovljivanje lovišta u skladu s programom zaštite divljači i namjenom tih površina, poštujući lovačku etiku i običaje. U odnosu na strogo zaštićene vrste koje su ujedno i divljač, propisano je da se lov smeđeg medvjeda, mačke divlje i dabra obavlja na temelju dopuštenja ministarstva nadležnog za poslove zaštite prirode donesenog u skladu s posebnim propisom o zaštiti prirode i akcijskog plana gospodarenja pojedinom vrstom divljači za pojedinu godinu, koji donosi i provodi Ministarstvo na prijedlog nacionalnog povjerenstva za gospodarenje pojedinom divljači. Navedeno nacionalno povjerenstvo imenuje Vlada Republike Hrvatske na prijedlog ministra, iz reda stručnih službenika Ministarstva i ministarstva nadležnog za poslove zaštite prirode, znanstvenih i stručnih djelatnika te predstavnika drugih tijela na rok od četiri godine.

Također, propisan je i prekršaj u slučaju nepoštivanja odredbi o lovu na divljač koja je ujedno i strogo zaštićena vrsta životinje. Tako je u čl. 92. st. 1. t. 13. ZOL propisano da će se novčanom kaznom od 30.000,00 do 70.000,00 kuna kaznit za prekršaj lovoovlaštenik ako lovi smeđeg medvjeda, mačku divlju ili dabra suprotno odredbi članka 60. stavka 3. tog Zakona. Za navedeni prekršaj kaznit će se i odgovorna osoba u pravnoj osobi novčanom kaznom od 5.000,00 do 10.000,00 kuna. Iz navedenoga je vidljivo da počinitelj ovog prekršaja može biti lovoovlaštenik koji ne poštuje zakonske odredbe vezane uz lov na tu vrstu divljači, a predviđeno je i kažnjavanje odgovorne osobe u pravnoj osobi. Rasponi propisanih novčanih kazni su dosta visoki, što je odgovarajuće u odnosu na ovu vrstu prekršaja i potrebu zaštite strogo zaštićenih životinja koje su ujedno i lovne vrste.

1.4. Zakon o prekograničnom prometu i trgovini divljim vrstama

ZOPPTDV-om se propisuje postupanje u prekograničnom prometu i trgovini primjercima životinja i biljaka te njihovim dijelovima i derivatima u svrhu provedbe pojedinih Uredbi Europske

unije i Europske zajednice⁷. Također, kao propis predstavlja posebno prekršajno zakonodavstvo kojim se propisuju prekršajima koji se čine u prekograničnom prometu i trgovini divljim vrstama i usklađen je s temeljnim aktom u prekršajnom pravu, a to je Prekršajni zakon. ZOPPTDV-om se propisuje se postupanje pri komercijalnom korištenju i izvozu primjeraka zavičajnih divljih vrsta (životinje, biljke, gljive i/ili alge), njihovih dijelova i derivata strogo zaštićenih temeljem ZOZP-e, utvrđuju nadležna tijela i njihove zadaće u svrhu provedbe Uredbi EU i EZ te odredbi tog Zakona, kao i nad provedbom odredbi tog Zakona i prekršaji za kršenje Uredbi i odredbi tog Zakona.

Za kontrolu prekograničnog prometa primjercima divljih vrsta, njihovim dijelovima i derivatima, navedenih u prilogima Uredbi iz tog Zakona te strogo zaštićenih zavičajnih vrsta, kao i za nadzor nad primjenom Uredbi tog odredbi ovoga Zakona i Konvencije o međunarodnoj trgovini ugroženim vrstama divljih životinja i biljaka koja je potvrđena Zakonom o potvrđivanju Konvencije o međunarodnoj trgovini ugroženim vrstama divljih životinja i biljaka (CITES) (»Narodne novine – Međunarodni ugovori«, br. 12/99.) te Dodaci I., II. i III. Konvencije i njihove izmjene i dopune, nadležno je Ministarstvo financija, Carinska uprava (u daljem tekstu carinska služba).

Zadaće Carinske službe propisane su čl. 6. ZOPPTDV prema kojem carinska služba obavlja poslove radi provedbe Uredbi naznačenih tim Zakonom, odredbi tog Zakona i Konvencije, a vezano za prekogranični promet divljih vrsta, a posebno obavlja poslove nadzora nad primjenom navedenih propisa te utvrđuje provodi li se prekogranični promet primjercima vrsta navedenim u prilogima Uredbi iz tog Zakona ili strogo zaštićenih zavičajnih vrsta, prema odredbama Uredbi iz tog Zakona, odredbama tog Zakona i Konvencije.

⁷ 1) Uredbe Vijeća (EZ) br. 338/97 od 9. prosinca 1996. o zaštiti vrsta divlje faune i flore uređenjem trgovine njima (SL L 61, 3. 3. 1997., str. 1–69) (u daljnjem tekstu: Uredba (EZ) br. 338/97)

2) Uredbe Komisije (EZ) br. 865/2006 od 4. svibnja 2006. o utvrđivanju detaljnih pravila o provedbi Uredbe Vijeća (EZ) br. 338/97 o zaštiti vrsta divlje faune i flore uređenjem trgovine njima (SL L 166, 19. 6. 2006., str. 1–69) (u daljnjem tekstu: Uredba (EZ) br. 865/2006)

3) Uredbe Komisije (EZ) br. 100/2008 od 4. veljače 2008. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 865/2006 o utvrđivanju detaljnih pravila o provedbi Uredbe Vijeća (EZ) br. 338/97 u odnosu na zbirke uzoraka i određene formalnosti vezane za trgovinu vrstama divlje faune i flore (SL L 31, 5. 2. 2008., str. 3)

4) Provedbene Uredbe Komisije (EU) br. 578/2013 od 17. lipnja 2013. o zabrani unošenja primjeraka određenih vrsta divlje faune i flore u Uniju (SL L 169, 21. 6. 2013., str. 1)

5) Uredbe Komisije (EU) br. 791/2012 od 23. kolovoza 2012. koja u odnosu na određene odredbe pri trgovini vrstama divlje faune i flore, propisuje izmjene Uredbe (EZ) br. 865/2006 o utvrđivanju detaljnih pravila o provedbi Uredbe Vijeća (EZ) br. 338/97 (SL L 242, 7. 9. 2012., str. 1 – 12)

6) Provedbene Uredbe Komisije (EU) br. 792/2012 od 23. kolovoza 2012. kojom se utvrđuju detaljna pravila o izgledu dopuštenja, potvrda i drugih dokumenata propisanih Uredbom Vijeća (EZ) br. 338/97 o zaštiti vrsta divlje faune i flore uređenjem trgovine njima i koja propisuje izmjene Uredbe Komisije (EZ) br. 865/2006 (SL L 242, 7. 9. 2012., str. 13 – 45)

7) Uredbe Komisije (EU) br. 1158/2012 od 27. studenoga 2012. koja propisuje izmjene Uredbe Vijeća (EZ) br. 338/97 o zaštiti vrsta divlje faune i flore uređenjem trgovine njima (SL L 339, 12. 12. 2012., str. 1 – 77.).

FAUNA & FLORA
INTERNATIONAL

TRAFFIC

Pravosudna
akademija

LIFE19 GIE/BG/000846 SWIPE Project
Successful Wildlife Crime Prosecution in Europe

U pogledu prekršaja koji se odnose na divlje vrste u smislu ove analize, mogu se navesti prekršaji opisani u čl. 38., 40. i 42. ZOPPTDV-a.

Člankom 38. st. 1. ZOPPTDV-a kao prekršaj propisano je da će se kazniti novčanom kaznom u iznosu od 25.000,00 do 200.000,00 pravna osoba ukoliko u neznatnoj količini ili manjoj mjeri komercijalno koristi i/ili izvozi žive ili mrtve primjerke strogo zaštićenih zavičajnih vrsta, a koje nisu navedene u Prilogu A Uredbe (EZ) br. 338/97 te njihove dijelove ili derivate, odnosno koja premjesti žive primjerke tih vrsta uzete iz prirode s lokacije navedene u dopuštenju, bez potvrde Ministarstva (sukladno članku 9. stavcima 1. i 2. tog Zakona). Za fizičku osobu i odgovornu osobu u pravnoj osobi propisana je za taj prekršaj novčana kazna u iznosu od 7.000,00 do 30.000,00 kuna, dok je za fizičku osobu obrtnika i osobu koja obavlja drugu samostalnu djelatnost, ukoliko je prekršaj počinila u vezi s obavljanjem njezina obrta ili druge samostalne djelatnosti propisana novčana kazna od 10.000,00 do 50.000,00 kuna.

Člankom 41. st. 1. t. 14. ZOPPTDV-a propisano je da će se novčanom kaznom u iznosu od 10.000,00 do 1.000.000,00 kuna kaznit za prekršaj pravna osoba ukoliko u neznatnoj količini ili manjoj mjeri iznese ili pokuša iznijeti primjerke strogo zaštićenih zavičajnih vrsta, a koje nisu navedene u Prilogu A Uredbe (EZ) br. 338/97, te njihove dijelove ili derivate, bez potvrde Ministarstva (sukladno članku 9. stavcima 1. i 2. tog Zakona). Za fizičku osobu i odgovornu osobu u pravnoj osobi propisana je za taj prekršaj novčana kazna u iznosu od 3.000,00 do 100.000,00 kuna, dok je za fizičku osobu obrtnika i osobu koja obavlja drugu samostalnu djelatnost, ukoliko je prekršaj počinila u vezi s obavljanjem njezina obrta ili druge samostalne djelatnosti propisana novčana kazna od 5.000,00 do 900.000,00 kuna.

Nadalje, čl. 42. st. 1. – 3. propisano je da pravna i odgovorna osoba u pravnoj osobi te fizička osoba kod koje se zatekne u posjedu roba, odnosno koja kupi, proda, preda drugom, primi na dar, prikrije, primi na čuvanje ili na prijevoz, upotrijebi ili primi po bilo kojoj drugoj osnovi robu za koju zna ili je prema okolnostima slučaja mogla znati da je riječ o robi koja je predmet prekršaja iz članka 41. ZOPPTDV-a, će se kaznit kao da je sama počinila prekršaj, i to istom kaznom koja je propisana za počinitelja prekršaja. Propisano je i da će se fizička osoba obrtnik i osoba koja obavlja drugu samostalnu djelatnost, u slučaju da je prekršaj počinila u vezi s obavljanjem njezina obrta ili druge samostalne djelatnosti, kaznit kao da je sama počinila prekršaj, i to istom kaznom koja je propisana za počinitelja prekršaja. Također, roba koja je predmet prekršaja može se oduzeti bez obzira na prava trećih osoba.

ZOPPTDV-om su na adekvatan način propisani prekršaji u prekograničnom prometu i trgovini primjercima životinja i biljaka te njihovim dijelovima i derivatima koji se mogu počiniti na

FAUNA & FLORA
INTERNATIONAL

TRAFFIC

Pravosudna
akademija

LIFE19 GIE/BG/000846 SWIPE Project
Successful Wildlife Crime Prosecution in Europe

štetu strogo zaštićenih vrsta, kao i sankcije počiniteljima tih prekršaja. Rasponi kazni su dovoljno široki kako bi se mogla odmjeriti odgovarajuća kazna počinitelju u svakom slučaju.

Pri analizi statističkih pokazatelja u okviru LIFE SWIPE projekta o broju prekršaja koje je utvrdila Carinska uprava u odnosu na strogo zaštićene vrste biljaka i životinja od 2016. do 2020. godine utvrđeno je i procesuirano 78 prekršaja.⁸

1.5. Zakon o morskom ribarstvu i Zakon o slatkovodnom ribarstvu

Zakonom o morskom ribarstvu i Zakon o slatkovodnom ribarstvu još su dva propisa koja su od značaja za materijalnopравни okvir povezan uz suzbijanje prekršaja na štetu divljih vrsta. I ta dva propisa dio su posebnog prekršajnog zakonodavstva i usklađeni su sa Prekršajnim zakonom kao temeljnim aktom prekršajnog prava.

ZOMR-om se uređuje provedba zajedničke ribarstvene politike Europske unije, utvrđuju nadležna tijela i njihove zadaće, nadzor i kontrola, načini postupanja i izvješćivanja Europske komisije te prekršajne odredbe za povredu odredbi tog zakona i Uredbi vezanih uz morsko ribarstvo. Njime se uređuje provedba brojnih akata EU od kojih su za istaknuti: Uredbe Vijeća (EZ) br. 1005/2008 od 29. rujna 2008. o uspostavi sustava Zajednice za sprečavanje, suzbijanje i zaustavljanje nezakonitog, neprijavljenog i nereguliranog ribolova, o izmjeni uredaba (EEZ) br. 2847/93, (EZ) br. 1936/2001 i (EZ) br. 601/2004 i o stavljanju izvan snage uredaba (EZ) br. 1093/94 i (EZ) br. 1447/1999 (SL L 286, 29. 10. 2008. te Uredbe Komisije (EZ) br. 1010/2009 od 22. listopada 2009. o utvrđivanju detaljnih pravila za provedbu Uredbe Vijeća (EZ) br. 1005/2008 o uspostavi sustava Zajednice za sprečavanje, suzbijanje i zaustavljanje nezakonitog, neprijavljenog i nereguliranog ribolova (SL L 280, 27. 10. 2009.).

Pod ribolovom sukladno čl. 3. st. 1. t. 21. ZOMR se smatra: „ovlašteni lov i sakupljanje ribe i/ili drugih morskih organizama, a dijeli se na gospodarski, mali obalni, športski, rekreacijski, ribolov u znanstvene i znanstveno-nastavne svrhe i ribolov za potrebe akvarija otvorenih za javnost i ribolovni turizam.“

ZOMR u čl. 76. propisuje Teške prekršaje. Kriteriji za određivanje teških prekršaja su: ponavljanje prekršaja, vrijednost ulova koja odgovara visini nastale štete, karakteristike plovila. Propisano je da se prekršaji navedeni u člancima 77. i 78. tog Zakona koji ispunjavaju prethodno navedene kriterije smatraju teškim prekršajima. Oni se između ostaloga odnose na obavljanje ribolova bez odobrenja ili dozvole za ribolov koju je izdala Republika Hrvatska ili odgovarajuća

⁸ Elaborat o provedenom terenskom istraživanju, prosinac 2021. g.

FAUNA & FLORA
INTERNATIONAL

TRAFFIC

Pravosudna
akademija

LIFE19 GIE/BG/000846 SWIPE Project
Successful Wildlife Crime Prosecution in Europe

obalna država u skladu s člankom 42. stavkom 1. točkom (a) i člankom 3. stavkom 1. točkom (a) Uredbe Vijeća (EZ) br. 1005/2008, obavljanje ciljanog ribolova stoka za koji je na snazi moratorij ili zabrana ribolova u skladu s člankom 42. stavkom 1. točkom (a) i člankom 3. stavkom 1. točkom (d) Uredbe Vijeća (EZ) br. 1005/2008 (čl. 77.) Navedeni prekršaj je za pravnu osobu kažnjiv novčanom kaznom u iznosu od 15.000,00 do 50.000,00 kuna, za fizičku osobu, odgovornu osobu u pravnoj osobi i odgovornu osobu u obavljanju gospodarskog ribolova novčanom kaznom od 7000,00 do 15.000,00 kuna te za fizičku osobu obrtnika s novčanom kaznom od 10.000,00 do 15.000,00 kuna.

Iz čl. 78. ZOMR, može se, između ostaloga, izdvojiti i prekršaj kojim se kažnjivim propisuje korištenje zabranjenog ribolovnog alata ili alata koji ne ispunjava zahtjeve propisane zakonodavstvom Unije u skladu s člankom 42. stavkom 1. točkom (a) i člankom 3. stavkom 1. točkom (e) Uredbe Vijeća (EZ) br. 1005/2008, te obavljanje ribolova na području zabrane ribolova ili u razdoblju zabrane ribolova, bez kvote ili nakon iscrpljenja kvote, ili na nedopuštenim dubinama u skladu s člankom 42. stavkom 1. točkom (a) i člankom 3. stavkom 1. točkom (c) Uredbe Vijeća (EZ) br. 1005/2008. Za navedeni prekršaj propisano je kažnjavanje pravne osobe novčanom kaznom u iznosu od 5000,00 do 30.000,00 kuna, odgovorne osoba u pravnoj osobi i odgovorne osobe u obavljanju gospodarskog ribolova novčanom kaznom od 3000,00 do 10.000,00 kuna. Za fizičku osobu obrtnika propisano je kažnjavanje novčanom kaznom od 2000,00 do 4000,00 kuna, dok je za fizičku osobu propisano kažnjavanje novčanom kaznom od 2000,00 do 4000,00 kuna.

ZOSR se uređuje racionalno i održivo upravljanje ribljim fondom kopnenih ribolovnih voda temeljeno na znanstvenim i stručnim spoznajama iz područja ihtiologije i ekologije kopnenih voda, nadležna tijela i njihove zadaće, način i uvjeti obavljanja ribolova, praćenje ulova kroz njegovu sljedivost na tržištu sukladno Zajedničkoj ribarstvenoj politici Europske unije u dijelu tržišta proizvoda ribarstva, prikupljanje podataka, nadzor i inspekcija, prekršajne odredbe, kao i druga pitanja bitna za slatkovodno ribarstvo.

U čl. 3. st. 1. t. 47. slatkovodnim ribolovom smatra se: „lov riba u ribolovnim vodama, a može biti gospodarski, sportski, znanstveno-nastavni, ribolov za potrebe akvarija otvorenih za javnost i selektivni ribolov.“ Člankom 4. ZOSR propisana je primjena tog zakona i on se primjenjuje na sve fizičke i pravne osobe koje obavljaju sportski, gospodarski, znanstveno-nastavni, ribolov za potrebe akvarija otvorenih za javnost i selektivni ribolov na ribolovnim vodama Republike Hrvatske.

Zabrane iz područja ribolova propisane su čl. 51. ZOSR i one se odnose na lov u sportskom i gospodarskom ribolovu, načine lova ribe, mjesta lova i radnje koje se poduzimaju tijekom lovostaja ribe, te pojedine druge zabrane vezane uz ribolov.

Prekršaji, kao povrede odredbi ZOSR u odnosu na činjenje propisanih zabranjenih radnji, propisani su čl. 71. do 80., no njihova daljnja analiza nije smatrana svrsishodnom za potrebe ovog elaborata.

1.6. Pravilnik o strogo zaštićenim vrstama

PoSZV je podzakonski pravni akt kojim se proglašavaju strogo zaštićene vrste, propisuje se detaljni sadržaj zahtjeva za izdavanje dopuštenja za odstupanja od strogih mjera zaštite, postupanje s mrtvim ili ozlijeđenim primjercima strogo zaštićenih vrsta, sadržaj, način izrade i postupak donošenja plana upravljanja strogo zaštićenim vrstama s akcijskim planom, dodatna pravila označavanja strogo zaštićenih životinja, iznimke od propisanih načina označavanja te postupanje u slučaju oštećenja ili gubitka izvorne oznake strogo zaštićene životinje.

Značajno je istaknuti kako se PoSZV u pravni poredak Republike Hrvatske prenose i prilozi dvije Direktive o staništima, konkretno Prilog II i IV. Direktive 92/43/EEZ o zaštiti prirodnih staništa i divljih biljnih i životinjskih vrsta (SL L 206, 22.07.1992.), kako je zadnje izmijenjena i dopunjena Direktivom Vijeća 2013/17/EU od 13. svibnja 2013. o prilagodbi određenih direktiva u području okoliša zbog pristupanja Republike Hrvatske (SL L 158, 10. 6. 2013.), te Direktive o očuvanju divljih ptica, tj. Prilog I. i V. Direktive 2009/147/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 30. studenoga 2009. o očuvanju divljih ptica (kodificirana verzija) (SL L 20, 26. 1. 2010.).

Sukladno PoSZV, strogo zaštićenim vrstama proglašavaju se vrste navedene u njegovom Prilogu I. U Prilogu I. strogo zaštićene vrste navode se nazivom reda, porodice i vrste, odnosno podvrste, i to znanstvenim i hrvatskim nazivom. Također, uz svaku vrstu navode se i kriteriji za uvrštavanje na popis ovisno o ugroženosti, međunarodnom sporazumu kojim je to određeno te ovisno da li se radi o endemu (uz po potrebi napomene).

Značajno je da se odredbe PoSZV primjenjuju na žive i mrtve jedinke strogo zaštićenih vrsta iz Priloga I. i to u svim njihovim razvojnim oblicima. U smislu PoSZV, razvojnim oblikom se smatra svaki oblik u kojem se životinje, biljke, alge, gljive i lišajevi pojavljuju tijekom svog životnog ciklusa (čl. 3. st. 1. t. 4.). U smislu PoSZV, strogo zaštićenom vrstom smatra se i križanac kojem jedan ili oba roditelja pripadaju strogo zaštićenim vrstama.

U čl. 7. PoSZV propisuje se postupanje s mrtvim, ozlijeđenim ili bolesnim strogo zaštićenim životinjama, koje postupanje je uređeno Sustavom za dojavu i praćenje kojeg uspostavlja i vodi

Hrvatska agencija za okoliš i prirodu. No, u trenutku pisanja ovog elaborata navedeno tijelo ima naziv Zavod za zaštitu okoliša i prirode i nalazi se u okviru Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja, tako da bi u tom smislu trebalo revidirati PoSZV. Propisano je i da u okviru Sustava za dojavu i praćenje Agencija (Zavod) priprema protokole za dojavu i djelovanje u slučaju pronalaska mrtvih, ozlijeđenih ili bolesnih strogo zaštićenih životinja za pojedine vrste ili skupine vrsta. Protokoli se objavljuju na internetskoj stranici resornog Ministarstva.

2. Analiza procesnih odredbi propisa vezanih za suzbijanje kažnjivih radnji protiv divljih vrsta

2.1. Zakon o kaznenom postupku, odgovarajuće odredbe Zakona o državnom odvjetništvu i Zakona o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta

Kazneno procesno pravo obuhvaća skup pravnih propisa kojima se u Republici Hrvatskoj propisuje kazneni postupak. Glavni propis koji predstavlja izvor kaznenog procesnog prava je Zakon o kaznenom postupku (u daljnjem tekstu ZKP). Postoje i drugi propisi koji su izvori pojedinih kaznenoprocenih odredbi, no oni u odnosu na sadržaj ove analize nisu istom izravno obuhvaćeni.⁹

Kazneno procesnim odredbama procesuiraju se kaznena djela na štetu divljih vrsta pa su ovoj analizi razmotrene najvažnije odredbe vezane uz izvide kaznenih djela, pokretanje i vođenje kaznenog postupka i posebne dokazne radnje u slučajevima počinjenja kaznenih djela u sastavu zločinačkog udruženja.

Kazneni postupak predstavlja skup radnji i mjera koje tijela kaznenog postupka (državna tijela i drugi subjekti) poduzimaju u konkretnom slučaju vjerojatnosti da je počinjeno kazneno djelo sa svrhom da se prema počinitelju primjeni propisana kaznena sankcija propisana za počinjeno kazneno djelo.

U slučajevima počinjenja kaznenog djela primjenjuju se odredbe o načinu podnošenja kaznene prijave propisane čl. 204. i 205. ZKP-a. Prema ZKP-u svatko je dužan prijaviti kazneno djelo za koje se postupak pokreće po službenoj dužnosti, koje mu je dojavljeno ili za koje je saznao.

⁹ Propisi koji se odnose na pružanje međunarodne kaznenopravne pomoć, kazneno procesni imunitet i sl., te oni koji su povezani s propisima kojima se uređuje organizacija i rad tijela kaznenog postupka, poput Zakona o sudovima, Zakona o policijskim poslovima i ovlastima, Zakona o državnom odvjetništvu, Zakon o uredu za suzbijanje organiziranog kriminaliteta i drugi.

FAUNA & FLORA
INTERNATIONAL

TRAFFIC

Pravosudna
akademija

LIFE19 GIE/BG/000846 SWIPE Project
Successful Wildlife Crime Prosecution in Europe

Podnoseći prijavu, tijela državne vlasti i pravne osobe trebaju navesti dokaze koji su im poznati i poduzeti sve da bi se sačuvali tragovi kaznenog djela, predmeti na kojima je ili kojima je počinjeno djelo te drugi dokazi.

Podaci o istovjetnosti osobe protiv koje je podnesena kaznena prijava i podaci na temelju kojih se može zaključiti o istovjetnosti te osobe predstavljaju službenu tajnu.

Kaznena prijava se podnosi nadležnom državnom odvjetniku (prema mjestu počinjenja kaznenog djela) pisano, usmeno ili drugim sredstvom. U slučajevima da se kaznena prijava podnosi usmeno, prijavitelj će se upozoriti na posljedice lažnog prijavljivanja koje predstavlja kazneno djelo. O usmenoj kaznenoj prijavi sastavit će se zapisnik, a ako je prijava priopćena telefonom ili drugim telekomunikacijskim uređajem, kad je to moguće, osigurava se njezin elektronički zapis i sastavlja službena zabilješka.

U slučajevima u kojima je prijava podnesena sudu, policiji ili nenadležnom državnom odvjetniku, oni će prijavu primiti i odmah dostaviti nadležnom državnom odvjetniku.

Po primitku kaznene prijave, državni odvjetnik upisuje kaznenu prijavu u upisnik kaznenih prijava. Na osnovi kaznene prijave i priloga dostavljenih uz nju, državni odvjetnik odlučuje o odbacivanju kaznene prijave, o tome hoće li prema načelu svrhovitosti odgoditi početak kaznenog progona, provesti izvide kaznenog djela, donijeti rješenje o provođenju istrage, ili će podići neposrednu optužnicu.

S obzirom da je kaznena prijava formalni, pisani dokument¹⁰, cilj je policije, inspektora zaštite prirode, carinskih službenika, čuvara prirode da podnesu što kompletniju kaznenu prijavu, odnosno onu koja nije manjkava te koja je formalno i sadržajno korektna te koja sadrži sve potrebne podatke (naravno podatke koji su poznati u trenutku podnošenja kaznene prijave), kako bi nadležni državni odvjetnik mogao donijeti odgovarajuću odluku vezanu uz daljnje postupanje po kaznenoj prijavi i kako ne bi došlo do odbačaja kaznene prijave. U prilogu kaznene prijave podnose se zapisnici, zabilješke i ostala dokumentacija o poduzetim radnjama.

Također, jednom kaznenom prijavom može se obuhvatiti više kaznenih djela ili više okrivljenika samo ako se radi o kaznenim djelima za koja se može provesti jedinstven kazneni postupak i donijeti jedinstvena presuda.

Treba navesti kako su mogući razlozi odbacivanja kaznene prijave: ako se ne radi o kaznenom djelu koje se progona po službenoj dužnosti, ako je nastupila zastara ili ako je djelo obuhvaćeno amnestijom ili pomilovanjem ili ako postoje druge okolnosti koje isključuju krivnju (nužna

¹⁰ Podatke o tijelu koje podnosi prijavu, podatke o državnom odvjetniku kojem se podnosi prijava, podatke o počinitelju kaznenog djela, činjenični opis događaja, pravnu kvalifikaciju kaznenog djela, podatke o dokazima, podatke o poduzetim radnjama do trenutka podnošenja kaznene prijave.

FAUNA & FLORA
INTERNATIONAL

TRAFFIC
International Wildlife Trade Monitoring System

Pravosudna
akademija

LIFE19 GIE/BG/000846 SWIPE Project
Successful Wildlife Crime Prosecution in Europe

odbrana/krajnja nužda) ili isključuju kazneni progon ili ako ne postoji osnovana sumnja da je osumnjičenik počinio kazneno djelo (čl. 206. ZKP-a).

U vezi izvida kaznenih djela, sukladno čl. 207. ZKP-a, ako postoje osnove sumnje da je počinjeno kazneno djelo za koje se kazneni postupak pokreće po službenoj dužnosti, policija ima pravo i dužnost poduzeti potrebne mjere da se pronađe počinitelj kaznenog djela, da se počinitelj ili sudionik ne sakrije ili ne pobjegne, da se otkriju i osiguraju tragovi kaznenog djela i predmeti koji mogu poslužiti pri utvrđivanju činjenica kao i da se prikupe sve obavijesti koje bi mogle biti od koristi za uspješno vođenje kaznenog postupka. Policija će pravovremeno obavijestiti državnog odvjetnika o poduzimanju izvida kaznenog djela u čemu može sudjelovati državni odvjetnik po svojoj odluci. Policija će o činjenicama i okolnostima koje su utvrđene prilikom poduzimanja izvidnih radnji sastaviti službenu zabilješku, a na temelju provedenih izvida sastaviti će kaznenu prijavu ili izvješće o provedenim izvidima u kojemu navodi dokaze za koje je saznala. Uz kaznenu prijavu ili izvješće dostavljaju se i predmeti, skice, slike, spisi o poduzetim mjerama i radnjama, službene zabilješke, izjave i svaki drugi materijal koji može biti od koristi uspješno vođenje kaznenog postupka. Kvalitetno provedeni izvidi kaznenih djela, kvalitetno sastavljena kaznena prijava s pripadajućom dokumentacijom presudna je za uspješnost provođenja kaznenog postupka. Državni odvjetnik ima pravo i dužnost stalnog nadzora nad provođenjem izvida koji su naloženi policiji, a policija je dužna izvršiti nalog ili zahtjev državnog odvjetnika u provođenju nadzora nad izvidima te za taj rad odgovaraju državnom odvjetniku.

Potrebno je spomenuti i posebne dokazne radnje koje se određuju u slučajevima u kojima se izvidi kaznenih djela ne bi mogli provesti na drugi način ili kada bi to bilo moguće samo s nerazmjernim teškoćama. U odnosu na kažnjive radnje koje se čine nad divljim vrstama, obično se radi o kompleksnijim slučajevima, odnosno slučajevima organiziranog kriminaliteta. Ukoliko postoje opravdana potreba za određivanjem posebnih dokaznih radnji, tada na obrazloženi zahtjev državnog odvjetnika sudac istrage može protiv osobe protiv koje postoji osnove sumnje da je sama ili s drugim osobama sudjelovala u kaznenom djelu koje se nalazi u katalogu kaznenih djela u okviru čl. 334. ZKP-a, pisanim obrazloženim nalogom odrediti posebne dokazne radnje kojima se privremeno ograničavaju određena ustavna prava građana, a one su: nadzor i tehničko snimanje telefonskih razgovora i drugih komunikacija na daljinu, presretanje, prikupljanje i snimanje računalnih podataka, ulazak u prostorije radi provođenja nadzora i tehničko snimanje prostorija, tajno praćenje i tehničko snimanje osoba i predmeta, uporabu prikrivenih istražitelja i pouzdanika, simuliranu prodaju i otkup predmeta, te simulirano davanje potkupnine i simulirano primanje potkupnine, pružanje simuliranih poslovnih usluga ili sklapanje simuliranih pravnih poslova, nadzirani prijevoz i isporuku predmeta kaznenog djela. U pojedinim točno određenim slučajevima

FAUNA & FLORA
INTERNATIONAL

TRAFFIC
International Wildlife Trade Monitoring System

Pravosudna
akademija

LIFE19 GIE/BG/000846 SWIPE Project
Successful Wildlife Crime Prosecution in Europe

nalog za provođenje pojedinih radnji zbog opasnosti od odgode može na 24 sata izdati i državni odvjetnik, a sudac istrage u tim slučajevima odlučuje rješenjem o zakonitosti naloga državnog odvjetnika. Snimke, isprave i predmeti pribavljeni takvim radnjama mogu se upotrijebiti kao dokaz u kaznenom postupku. U odnosu na katalog kaznenih djela iz čl. 334. ZKP-a na koja se mogu primijeniti posebne dokazne radnje, treba navesti kako bi se one u kontekstu kažnjivih radnji na štetu divljih vrsta mogle primijeniti na kaznena djela Zločinačko udruženje iz čl. 328. KZ-a i Počinjenje kaznenog djela u sastavu zločinačkog udruženja iz čl. 329. KZ-a, koje je detaljnije opisano u ovom elaboratu pod analizom materijalnopравnih odredbi u okviru KZ-a.

U narednom dijelu analize, potrebno se kratko osvrnuti i na procesne uloge stranaka u kaznenom postupku i njihovih prava i obveze koje shodno tome mogu proizaći i u odnosu nadležna tijela koja postupaju u slučajevima kaznenih djela na štetu divljih vrsta. Stranke u kaznenom postupku su okrivljenik i tužitelj. Kazneni postupak se može pokrenuti po službenoj dužnosti, po prijedlogu i privatnom tužbom pa su u odnosu na navedeno mogući tužitelji u kaznenom postupku državni odvjetnik, oštećenik kao tužitelj i privatni tužitelj. Oštećenik je sukladno ZKP-u žrtva i druga osoba čije je kakvo osobno ili imovinsko pravo povrijeđeno ili ugroženo kaznenim djelom, a sudjeluje u svojstvu oštećenika u kaznenom postupku. Ostali sudionici u kaznenom postupku mogu biti branitelj, punomoćnik, svjedok, vještak. Policijski službenici, inspektori zaštite prirode, carinski službenici, čuvari prirode u slučaju počinjenja kaznenog djela na štetu divljih vrsta mogu se pozivati na sud kao svjedoci kako bi svjedočili o svojim saznanjima o počinjenom kaznenom djelu.

U odnosu na počinjena kaznena djela te poduzimanje daljnjih radnji u cilju provođenja kaznenog postupka prema njihovim počiniteljima potrebno je ukazati na pojedine odredbe vezane uz nadležnosti državnog odvjetništva. Zakonom o državnom odvjetništvu (Narodne novine, broj: 67/18, 21/22; u daljnjem tekstu ZODO), se propisuje ustrojstvo i nadležnost državnih odvjetništava, unutarnje ustrojstvo državnih odvjetništava, ovlasti, prava i dužnosti državnih odvjetnika i zamjenika državnih odvjetnika, obavljanje poslova pravosudne uprave i državnoodvjetničke uprave u državnim odvjetništvima, ovlasti državnoodvjetničkih savjetnika, čuvanje službene tajne, osiguranje sredstava za rad državnih odvjetništava te druga pitanja važna za njihov rad. Sukladno čl. 12. ZODO, Državno odvjetništvo Republike Hrvatske ustanovljuje se za cijelo područje Republike Hrvatske, pri čemu se ustanovljavaju županijska i općinska državna odvjetništva (mogućnost uspostavljanja i posebnih državnih odvjetništva u određenim vrstama predmeta). S obzirom da svako državno odvjetništvo postupa u skladu sa svojom stvarnom i mjesnom nadležnosti, općinska državna odvjetništva podređena su županijskim državnim

FAUNA & FLORA
INTERNATIONAL

TRAFFIC

Pravosudna
akademija

LIFE19 GIE/BG/000846 SWIPE Project
Successful Wildlife Crime Prosecution in Europe

odvjetništvima, a županijska državna odvjetništva i posebna državna odvjetništva podređena su Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske (čl. 13.). Sukladno čl. 34. ZODO, stvarna i mjesna nadležnost državnog odvjetništva određuje se prema odredbama zakona kojima se utvrđuje nadležnost sudova¹¹ pred kojima izvršavaju svoje ovlasti (općinski i županijski sudovi), ako ZODO-om nije drukčije određeno. U čl. 35. ZODO propisano je postupanje protiv počinitelja kaznenih djela i drugih kažnjivih djela prema kojoj odredbi nadležno državno odvjetništvo u kaznenim predmetima postupa protiv počinitelja kaznenih djela za koje se progoni po službenoj dužnosti ili po prijedlogu te radi ostvarivanja te funkcije ima ovlasti i dužnosti propisane ZODO (uz određene iznimke vezane uz postupanje suca istrage). Također, nadležno državno odvjetništvo postupa u prekršajnom postupku sukladno ovlastima određenim Zakonom. S obzirom da su strogo zaštićene vrste biljaka i životinja koje se nalaze na teritoriju Republike Hrvatske u njezinom vlasništvu, treba napomenuti kako je ZODO-om popisano i da Državno odvjetništvo po zakonu zastupa Republiku Hrvatsku u sudskim, arbitražnim i upravnim postupcima, postupcima mirenja te u postupcima pred Ustavnim sudom Republike Hrvatske i ovlašteno je poduzimati sve pravne radnje kao stranka u postupku (Poduzimanje pravnih radnji u zaštiti imovinskih interesa Republike Hrvatske, čl. 36. Zastupanje Republike Hrvatske).

U odnosu na nadležnost sudova koji sude u kaznenom postupku u kaznenim predmetima sude općinski sudovi, županijski sudovi, Visoki kazneni sud Republike Hrvatske i Vrhovni sud Republike Hrvatske, u granicama svoje stvarne i mjesne nadležnosti za sva kaznena djela i svim osobama (ukoliko drugačije nije propisano zakonom). Za suzbijanje kaznenih djela na štetu divljih vrsta, ovisno o pravnoj kvalifikaciji kaznenog djela, nadležni su općinski sudovi (općinski kazneni sudovi), županijski sudovi (kazneni odjeli), Vrhovni sud (kazneni odjel). Detaljnije je nadležnost sudova propisana odredbama čl. 19. – 31. ZKP-a¹², no navedeno nije bilo svrhovito detaljnije razmatrati za potrebe ove analize.

U kontekstu vođenja kaznenog postupka treba spomenuti i Zakon o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (ZUSKOK). Odredbe tog zakona su značajne u slučajevima organiziranog kriminala, posebno transnacionalnog organiziranog kriminala na štetu divljih vrsta. Njime se, između ostalog, uređuje i ustrojstvo, nadležnost i ovlasti Ureda za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (u daljnjem tekstu Ured) te djelokrug i nadležnost sudova i postupanje u predmetima kaznenih djela određenih tim Zakonom, raspoređivanje na rad državnih odvjetnika i njihovih zamjenika, osiguranje prisilnog oduzimanja sredstava, prihoda ili imovine ostvarene

¹¹ Zakon o sudovima (N. N., br.: 28/13, 33/15, 82/15, 82/16, 67/18, 126/19, 130/20, 21/22), Zakon o područjima i sjedištima sudova (N.N., br.: 67/18, 21/22).

¹² U Zakonu o sudovima odredbe o ustrojstvu, djelokrugu rada i nadležnosti sudova čl. 14. - 28.

FAUNA & FLORA
INTERNATIONAL

TRAFFIC

Pravosudna
akademija

LIFE19 GIE/BG/000846 SWIPE Project
Successful Wildlife Crime Prosecution in Europe

kaznenim djelom, suradnja tijela državne vlasti i drugih tijela i osoba s Uredom, međunarodna suradnja u kaznenom progonu i istraživanju kaznenih djela iz nadležnosti Ureda. Sukladno čl. 2. ZUSKOK-a, Ured je posebno državno odvjetništvo koje se ustanovljuje za područje Republike Hrvatske i ima sjedište u Zagrebu, a ukoliko njime nije što drukčije propisano, na ustrojstvo i djelatnost Ureda se primjenjuju odredbe Zakona o državnom odvjetništvu. Nadležnost Ureda propisana je u čl. 21. ZUSKOK-a i Ured obavlja poslove državnog odvjetništva u predmetima kaznenih djela iz Kaznenog zakona koji su izrijekom navedeni u tom članku, između ostalih, i za sva kaznena djela koja je počinila zločinačka organizacija, osim za kaznena djela protiv Republike Hrvatske i oružanih snaga, kaznena djela počinjena u vezi s djelovanjem zločinačke organizacije za koja je propisana kazna zatvora u trajanju duljem od tri godine, a kazneno djelo je počinjeno na području dviju ili više država ili je značajan dio njegovog pripremanja ili planiranja izvršen u drugoj državi.

Za napomenuti je i da je čl. 24. ZUSKOK-a propisano da ukoliko se uz osnove sumnje da je počinjeno kazneno djelo za koje se progon poduzima po službenoj dužnosti, pojave naznake organiziranog kriminaliteta ili korupcije, da će policija odmah o tome izvijestiti nadležno državno odvjetništvo i u dogovoru s tim državnim odvjetništvom poduzeti bez odgode potrebne radnje i o tome izvijestiti Ured. Po primitku obavijesti, Ured može, ako ocijeni da je počinjeno kazneno djelo iz njegove nadležnosti, preuzeti rad u predmetu i o tome izvješćuje policiju i državno odvjetništvo koje je do tada postupalo u predmetu.

Sukladno čl. 31. ZUSKOK-a, za predmete kaznenih djela iz nadležnosti Ureda navedene čl. 21., stvarno i mjesno su nadležni županijski sudovi u Osijeku, Rijeci, Splitu i Zagrebu, osim ako nije propisano drugačije u ZUSKOK-u, a u Županijskim sudovima u Osijeku, Rijeci, Splitu i Zagrebu kao i u Općinskim sudovima u Osijeku, Rijeci i Splitu te Općinskom kaznenom sudu u Zagrebu ustrojavaju se posebni odjeli za predmete tih kaznenih djela iz članka 21. ovoga Zakona (čl. 32. ZUSKOK-a). Ti se odjeli sastoje od sudaca koji imaju radno iskustvo u složenijim predmetima.

2.2. Prekršajni zakon

Procesne odredbe PZ-a, kao temeljnog pravnog akta prekršajnog prava, značajne su za procesuiranje prekršaja na štetu divljih vrsta od strane svih ovlaštenih dionika u zaštiti prirode koji su obuhvaćeni ovim elaboratom pa su ovoj analizi razmotrene najvažnije odredbe vezene uz pokretanje i vođenje prekršajnog postupka. Ovlasti dionika u zaštiti prirode koje su propisane

FAUNA & FLORA
INTERNATIONAL

TRAFFIC

Pravosudna
akademija

LIFE19 GIE/BG/000846 SWIPE Project
Successful Wildlife Crime Prosecution in Europe

posebnim zakonima kojima se propisuju i prekršaji (posebno prekršajno zakonodavstvo) trebaju biti u skladu s PZ-om kao temeljnim propisom prekršajnog prava.

Stranke u prekršajnom postupku su ovlaštene tužitelj i okrivljenik. Sudionici u prekršajnom postupku su branitelj okrivljenika, zakonski zastupnik ili opunomoćenik, oštećenik, te druga osoba koje se tiče vođenje određenog prekršajnog postupka (čl. 108. PZ-a).

PZ u čl. 109. propisuje da su ovlaštene tužitelji u prekršajnom postupku državni odvjetnik, tijelo državne uprave, pravna osoba s javnim ovlastima, oštećenik. Stoga su uz državnog odvjetnika, policiju, inspektore zaštite prirode, carinu, obalnu stražu, kao pravne osobe s javnim ovlastima, javne ustanove koje upravljaju zaštićenim područjima ovlaštene tužitelji u prekršajnom postupku.

Sukladno PZ-u pravne osobe koje imaju javne ovlasti, ovlaštene su za prekršajni progon za one prekršaje koji su propisani u području javnih ovlasti koje imaju. U tijeku prekršajnog postupka pravna osoba s javnim ovlastima u poduzima sve radnje na koje je po zakonu ovlaštena putem osobe koju za to ovlasti kao svog predstavnika (čl. 112. PZ-a).

Prekršajni postupak može se provoditi kao redovni prekršajni postupak u slučajevima kada je podnesen optužni prijedlog i kada je provedena rasprava pred nadležnim sudom te skraćeni prekršajni postupak (izdavanje prekršajnog naloga, obveznog prekršajnog naloga, naplata novčane kazne na mjestu počinjenja prekršaja, žurni postupak pred sudom).

Potrebno je istaknuti važnost odredbi vezanih uz provođenje izvida prekršaja i prikupljanja dokaza u provođenju nadzora. Sukladno čl. 158. st. 1. PZ-a ovlaštene osobe tijela državne uprave kada postupaju u okviru svoje nadležnosti za provođenje nadzora ili ako postoje osnove sumnje da je počinjen prekršaj, dužne su poduzeti potrebne mjere da se:

- utvrdi je li počinjen prekršaj i tko je počinitelj
- počinitelj ili sudionik ne sakrije ili pobjegne
- otkriju i osiguraju tragovi prekršaja i predmeti koji mogu poslužiti pri utvrđivanju činjenica
- prikupe sve obavijesti koje bi mogle biti od koristi za uspješno vođenje prekršajnog postupka.

Iz navedenog je vidljiv nedostatak jer čuvari prirode ne mogu provoditi izvide prekršaja s obzirom da nisu ovlaštene osobe tijela državne uprave već zaposlenici javnih ustanova koje upravljaju zaštićenim područjima, a koje su pravne osobe s javnim ovlastima.

U praksi će se nadležna tijela otkrivati prekršaje počinjene na štetu divljih vrsta kojima je počinitelj nepoznat, tako da na ovom mjestu treba ukazati na važnost provođenja izvida prekršaja u takvim slučajevima kako bi se otkrio počinitelj i procesuirao prekršaj.

U provođenju izvida, sukladno PZ-u, tijela državne uprave mogu tražiti obavijesti od građana te poduzimati druge mjere sukladno propisima kojima je uređeno njihovo djelovanje, osim ako te mjere nisu u suprotnosti s ovim Zakonom. Također, ako postoji opasnost od narušavanja javnog reda ili opasnost po sigurnost osoba i imovine, tijela državne uprave mogu tražiti pomoć policije u obavljanju radnji iz čl. 158. st. 1.

U navedenom članku propisano je i da policija radi ispunjenja zadaće iz čl. 158. st. 1. može:

- „tražiti potrebne obavijesti od građana,
- obaviti potreban pregled prijevoznih sredstava, osoba i prtljage, u najkraćem potrebnom vremenu a najdulje šest sati nadzirati i ograničiti kretanje određenih osoba na određenom prostoru
- poduzeti druge mjere za otkrivanje osoba i stvari (promatranje, pratnja, blokada, racija, zasjeda, klopka, i dr.)
- poduzeti potrebne mjere u vezi s utvrđivanjem istovjetnosti osoba i predmeta, u nazočnosti odgovorne osobe obaviti pregled određenih objekata i prostorija državnih tijela, pravnih osoba te drugih poslovnih prostora i ostvariti uvid u određenu njihovu dokumentaciju i podatke
- poduzeti i druge potrebne mjere i radnje.“

O činjenicama i okolnostima koje su utvrđene prilikom poduzimanja pojedinih radnji koje su od interesa su za prekršajni postupak, sastavit će se službena bilješka ili zapisnik.

PZ propisuje da, ukoliko je ovlaštena službena osoba tijela državne uprave u okviru svoje nadležnosti za provođenje nadzora neposredno opažala radnju počinjenja prekršaja ili je to neposredno utvrdila odgovarajućim tehničkim uređajima i o tome sačinila službenu bilješku ili tehničku snimku, službena bilješka i tehnička snimka dokazi su u prekršajnom postupku.

Također, kao dokaz u prekršajnom postupku mogu se koristiti i zapisnici koje su tijela nadzora sačinila obavljajući nadzor prema posebnim propisima (ukoliko su takvi zapisnici sačinjeni prema odredbama Zakona o općem upravnom postupku ili posebnim propisima kojima se uređuje nadzor).

PZ daje i odrednice vezane uz prikupljanje obavijesti od osoba tijekom izvida prekršaja. Tako propisuje da, prikupljajući obavijesti ovlaštena osoba tijela državne uprave, kada postupa u okviru svoje nadležnosti za provođenje nadzora, može osobu ispitati u svojstvu osumnjičenika po odredbama PZ-a o ispitivanju okrivljenika u prekršajnom postupku. Prije ispitivanja dužnost je upozoriti okrivljenika da ima pravo uzeti branitelja koji može biti nazočan njegovom ispitivanju. U

slučajevima kada okrivljenik odmah ne uzme branitelja ili ako ne odluči iskazivati bez branitelja, onda će tijela državne uprave zastati s ispitivanjem do 2 sata¹³ kako bi osumnjičenik mogao angažirati branitelja po svojem odabiru ili s liste dežurnih odvjetnika.

Također, ovlaštena osoba tijela državne uprave kada postupa u okviru svoje nadležnosti za provođenje nadzora može ispitati i osobe u svojstvu svjedoka sukladno odredbama ovoga Zakona o ispitivanju svjedoka u prekršajnom postupku.

Sukladno PZ-u, zapisnici o ispitivanju osumnjičenika i svjedoka mogu se koristiti kao dokazi u prekršajnom postupku.

U pojedinim slučajevima prekršaja biti će potrebno provesti hitno izvođenje dokaza sukladno čl. 159. PZ-a. Propisano je da ovlaštene osobe tijela državne uprave kada postupaju u okviru svoje nadležnosti nadzora ako postoje osnove sumnje da je počinjen prekršaj, mogu od suda zatražiti da i prije pokretanja prekršajnog postupka prema odredbama PZ-a naredi:

- pretragu stana i drugih prostora, prijevoznih sredstava, prtljage i osoba
- privremeno oduzimanje predmeta
- privremeno obustavljanje izvršenja financijskih transakcija
- prepoznavanje
- očevid
- potrebna vještačenja.

Navedeno se ne odnosi na čuvare prirode s obzirom da nisu ovlaštene osobe tijela državne uprave već zaposlenici javnih ustanova koje upravljaju zaštićenim područjima, a koje su pravne osobe s javnim ovlastima.

U slučajevima kada postoji opasnost od odgode, nadležna tijela državne uprave mogu sama odrediti izvođenje prethodno nabrojanih radnji, izuzev pretrage stana i prepoznavanja. O poduzetim radnjama sastavljaju zapisnik koji je dokaz su u prekršajnom postupku, a za oduzete predmete izdaju i potvrdu koja se prilaže uz optužni prijedlog. Također, propisano je i da izvršenje navedenih radnji sud može povjeriti tijelima državne uprave.

Nabrojene hitne dokazne radnje provode se smislenom primjenom odredbi ZKP-a, koje se odnose na te radnje i njihovo poduzimanje prije započinjanja kaznenog postupka.

U pojedinim slučajevima u praksi, kada radnju provodi tijelo državne uprave različito od policije, je ponekad za njezino izvođenje tijelu državne uprave potrebna pomoć policije. Navedeno

¹³ U kaznenom postupku sukladno čl. 208.a st. 5. ZKP-a kod ispitivanja osumnjičenika za kazneno djelo, ukoliko izjavi da želi branitelja, treba zastati s ispitivanjem do dolaska branitelja, a najduže do 3 sata od kada je izjavio da želi uzeti branitelja.

je potrebno u slučajevima kada se očekuje da će postojati fizički otpor provođenju radnji ili je potrebna primjena prinude. U takvim slučajevima policija pruža pomoć (asistenciju) pri njezinom provođenju.

U okviru čl. 159. PZ-a kojim se propisuju hitne dokazne radnje propisano je i kažnjavanje novčanom kaznom do 5.000,00 kuna osobe koja ometa provođenje tih radnji od strane nadležnog državnog tijela.

Prekršajni se postupak pokreće na dva načina, izdavanjem prekršajnog naloga, podnošenjem optužnog prijedloga ovlaštenog tužitelja (čl. 157. PZ-a).

Pravne osobe s javnim ovlastima, znači javne ustanove koje upravljaju zaštićenim područjima sukladno čl. 240. st. 4. PZ-a, nisu ovlaštenici za obvezno izdavanje prekršajnog naloga u slučaju prekršaja propisanih zakonom, tako da oni pokreću prekršajni postupak podnošenjem optužnog prijedloga. Ostali ovlašteni tužitelji koji su nadležni za suzbijanje kažnjivih radnji na štetu divljih vrsta imaju mogućnost izdati prekršajni nalog sukladno čl. 143. st. 4., dok obvezni prekršajni nalog temeljem čl. 143. st. 5. mogu izdati državni odvjetnik i tijelo državne uprave. Opći uvjeti za izdavanje prekršajnog naloga propisani su čl. 228. PZ-a, dok su za obvezni prekršajni nalog oni propisani u čl. 239. PZ-a.

Od skraćenih oblika prekršajnog postupka za rad nadležnih tijela u suzbijanju kažnjivih radnji na štetu divljih vrsta značajne su i odredbe vezane uz naplatu novčane kazna na mjestu počinjenja prekršaja (čl. 245. PZ-a). Novčana se kazna može naplatiti na mjestu počinjenja prekršaja u visini polovice propisanog minimuma ili polovice točno određenog iznosa novčane kazne propisane propisom o prekršaju za prekršaj za koji je kao kazna propisana samo novčana kazna do 2.000,00 kuna za fizičku i odgovornu osobu u pravnoj osobi, do 5.000,00 kuna za okrivljenika fizičku osobu obrtnika i fizičku osobu koja se bavi drugom samostalnom djelatnošću i do 15.000,00 kuna za pravnu osobu i s njom izjednačene subjekte, ako je službena osoba ovlaštenog tužitelja, osim oštećenika, prekršaj utvrdila:

- obavljanjem nadzora u okviru svoje nadležnosti,
- neposrednim opažanjem,
- uporabom tehničkih uređaja,
- pregledom vjerodostojne dokumentacije.

Smatrat će se da je novčana kazna naplaćena na mjestu počinjenja prekršaja ako počinitelj prekršaja nije u trenutku kada je zatečen na mjestu počinjenja prekršaja u mogućnosti platiti novčanu kaznu, a istu plati u roku od tri dana te dokaz o izvršenoj uplati dostavi tijelu koje je

FAUNA & FLORA
INTERNATIONAL

TRAFFIC
International Wildlife Trade Monitoring System

Pravosudna
akademija

LIFE19 GIE/BG/000846 SWIPE Project
Successful Wildlife Crime Prosecution in Europe

utvrdilo prekršaj. Također, smatrat će se da je novčana kazna naplaćena na mjestu počinjenja prekršaja ako počinitelj prekršaja nije utvrđen u trenutku počinjenja prekršaja ili nije zatečen na mjestu počinjenja prekršaja, a novčanu kaznu plati u roku od tri dana od primitka obavijesti o prekršaju te dokaz o izvršenoj uplati dostavi tijelu koje je utvrdilo prekršaj. Kada se radi o prekršaju pravne osobe i u njoj odgovorne osobe, novčana se kazna može naplatiti, pravnoj osobi i odgovornoj osobi i kada su za to ostvareni uvjeti samo u odnosu na pravnu osobu. Usmeno izrečena novčana kazna naplaćuje se od počinitelja prekršaja uz izdavanje potvrde o tome. Ukoliko počinitelj prekršaja, plati izrečenu novčanu kaznu i trošak utvrđenja prekršaja, neće se voditi prekršajni postupak, izrečena kazna se ne unosi u prekršajnu evidenciju, a počinitelj prekršaja se ne smatra osobom osuđenom za prekršaj.

U vezi s podnošenjem optužnog prijedloga od strane nadležnih tijela, značajne su odredbe čl. 109.a koja se odnosi na pisanu obavijest ovlaštenog tužitelja počinitelju prekršaja (pouka o pravima), te čl. 160. PZ-a kojom je propisano da se prekršajni postupak može voditi samo na temelju optužnog prijedloga podnesenog od strane ovlaštenog tužitelja. U istom članku nalazi se i sadržaj optužnog prijedloga. Za uspješno provođenje prekršajnog postupka od izuzetne je važnosti da ovlašteni tužitelji sastave kvalitetan optužni prijedlog (posebice dispozitiv optužnog prijedloga), koji će biti potkrijepljen relevantnom dokumentacijom.

Stvarna nadležnost sudova i tijela državne uprave za provođenje prekršajnog postupka propisana je čl. 93. – 96. PZ-a, a mjesna nadležnost čl. 98. PZ-a. Za procesuiranje prekršaja na štetu divljih vrsta nadležni su općinski sudovi odnosno prekršajni odjeli općinskih sudova i Visoki prekršajni sud.¹⁴

U tijeku prekršajnog postupka, na raspravi, ovlašteni tužitelj poduzima određene procesne radnje s ciljem okončanja postupka osuđujućom presudom. Ovlašteni tužitelj zastupa optužni prijedlog te ga može proširiti, suziti, izmijeniti (čl. 176. PZ-a), predlaže izvođenja dokaza, postavlja pitanja svjedocima, vještacima (pri ispitivanju svjedoka i vještaka u prekršajnom postupku primjenjivat će se smislenu odredbe koje važe u ZKP-u za ispitivanje svjedoka i vještaka), okrivljeniku (nakon danog iskaza radi otklanjanja nejasnoća/proturječnosti, nadopune iskaza), predlaže vrstu i mjeru sankcije za počinitelja prekršaja.

U pogledu isprava i tehničkih snimki treba navesti da isprave i tehničke snimke, zapisnici o pretrazi, privremenom oduzimanju predmeta, očevidu, vještačenju, isprave, spisi i druga pismena kao i tehničke snimke koje služe za utvrđivanje činjenica pročitati će se ili pregledati na glavnoj raspravi (čl. 175. PZ-a). Pri obavljanju pretrage prijevoznih sredstava, prtljage i osoba,

¹⁴ Zakon o sudovima (N. N., br.: 28/13, 33/15, 82/15, 82/16, 67/18, 126/19, 130/20, 21/22), Zakon o područjima i sjedištima sudova (N.N., br.: 67/18, 21/22).

FAUNA & FLORA
INTERNATIONAL

TRAFFIC

Pravosudna
akademija

LIFE19 GIE/BG/000846 SWIPE Project
Successful Wildlife Crime Prosecution in Europe

privremenom oduzimanju predmeta, primjereno prekršajnom postupku, primjenjivat će se, smisleno važeće odredbe ZKP-a (čl. 174. PZ-a).

Također, PZ propisuje oduzimanje predmeta i sredstva koji su bili namijenjeni ili uporabljeni za počinjenje prekršaja ili su nastali njegovim počinjenjem (čl. 76a PZ-a), što je značajni institut kojim se osigurava da počinitelji ne mogu zadržati protuzakonito stečenu imovinsku korist.

Od odluka koje se mogu donijeti u prekršajnom postupku, sudovi u prekršajnim postupcima donose presude ili rješenja, a tijela državne uprave donose rješenja, prekršajne naloge, obvezne prekršajne naloge i naredbe. PZ –om je u čl. 37. propisan institut ublažavanja kazne prema kojem se za određeni prekršaj može ublažiti kazna ispod donje granice zakonski propisanog minimuma kad to PZ izričito propisuje (čl. 37. PZ-a). Suvremeni trendovi u kažnjavanju počinitelja usmjereni su na blagu kaznenopravnu politiku odnosno učestaliju primjenu instituta ublažavanja kazne u domaćoj sudskoj praksi, kako u slučajevima prekršaja na štetu divljih vrsta, tako i općenito u odnosu na presuđene prekršaje.¹⁵

PZ propisuje mogućnost ulaganja redovnih i izvanrednih pravnih lijekova stranaka u postupku na odluke donesene u prekršajnom postupku. Ovlašteni tužitelji u prekršajnom postupku, ukoliko ne smatraju odgovarajućom izrečenu sankciju počinitelju prekršaja od stane prvostupanijskih sudova, mogu i trebali bi koristiti institut žalbe na presudu kao redovan pravni lijek, o kojoj osnovanosti će odlučivati Visoki prekršajni sud.

2.3. Zakon o zaštiti prirode

ZOZP je temeljni pravni propis vezan uz zaštitu prirode koji, osim materijalno pravnih odredbi analiziranih u ranijem dijelu ovog izvješća, sadrži i procesno pravne odredbe. Njime se u postupovnim odredbama propisuju ovlasti u postupanje čuvara prirode tijekom provođenja neposrednog nadzora u zaštićenim područjima, kao i provođenje inspeksijskog nadzora te ovlasti inspektora zaštite prirode i sekundarnih ovlaštenika za provedbu inspeksijskog nadzora (policija, obalna straža Republike Hrvatske).

U čl. 206. ZOZP-a propisano je kako neposredni nadzor u zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže obavljaju glavni čuvar prirode i čuvari prirode javne ustanove koja upravlja zaštićenim područjem. Unutarnjim ustrojstvom javne ustanove određena je jedinica u okviru koje čuvari prirode obavljaju svoju dužnost na čelu s glavnim čuvarom prirode.

¹⁵ Elaborat o znanstvenoj analizi prekršaja i kaznenih djela na štetu divljih vrsta počinjenih na području Republike Hrvatske, prosinac 2021. godine.

Člankom 209. ZOZP-a, u provedbi nadzora, glavni čuvar prirode i čuvar prirode ako zateknu osobu u zaštićenom području ili području ekološke mreže da obavlja radnje za koje je propisana prekršajna odgovornost odredbama članka 226. do 233. ZOZP-a i na temelju njega donesenih propisa, ima pravo i obvezu primijeniti sljedeće ovlasti:

- provjera identiteta osobe,
- davanje upozorenja i zapovijedi,
- prikupljanje podataka i obavijesti,
- pregled osobe, prtljage, prijevoznog sredstva ili plovila,
- privremeno ograničenje kretanja na određenom području,
- osiguranje mjesta događaja i
- naplata novčane kazne, štete i učinjenih troškova od prekršitelja uz izdavanje potvrde.

Postupanje čuvara prirode otežava i primjenu ovlasti otežava činjenica da je u ZOZP propisano da moraju „zateći“ počinitelja prekršaja u činjenju prekršaja, jer će u praksi iste nekada zateći, no često i neće već će ih možda susresti po počinjenju prekršaja kojeg su utvrdili pa bi u tom smislu možda trebalo razmotriti mogućnosti za zakonsku promjenu preuskog termina „zaticanja“ u počinjenju prekršaja.

Pravilnikom na načinu postupanja i rada čuvara prirode propisuje se način rada i postupanja čuvara prirode te način korištenja njihovih ovlasti.

Nadalje, sukladno čl. 210. ZOZP-a, inspekcijski nadzor nad primjenom ZOZP-a obavljaju državni službenici inspekcije zaštite prirode koja se ustrojstveno nalazi u okviru Državnog inspektorata.

Također, propisano je i kako u zaštićenom području i području ekološke mreže inspekcijski nadzor provode i druge inspekcije nadležne prema posebnim propisima iz područja zaštite okoliša, poljoprivrede, šumarstva, lovstva, ribarstva, vodnog gospodarstva, rudarstva, veterinarstva i zdravstva (koordinirani inspekcijski nadzor) na način propisan u ZOZP-u.

U čl. 211. st. 1. ZOZP-a propisuje se da su policijski službenici Ministarstva unutarnjih poslova, kao ovlaštene osobe, također ovlaštenici za provođenje inspekcijskog nadzora na način propisan ZOZP-om ako postoji osnovana sumnja o povredi ZOZP-a Zakona i propisa donesenih na temelju njega. Policijski službenici provode inspekcijski nadzor kada inspektori zaštite prirode nisu nazočni ili nisu u mogućnosti postupati.

U čl. 211. st. 2. ZOZP-a kao ovlaštenici za provođenje inspekcijskog nadzora navode se i ovlaštene osobe Obalne straže Republike Hrvatske, na području zaštićenog ekološko-ribolovnog

FAUNA & FLORA
INTERNATIONAL

TRAFFIC
International Wildlife Trade Monitoring System

Pravosudna
akademija

LIFE19 GIE/BG/000846 SWIPE Project
Successful Wildlife Crime Prosecution in Europe

pojasa Republike Hrvatske, odnosno gospodarskog pojasa Republike Hrvatske sukladno posebnom propisu. No, sukladno čl. 211. st. 3. ZOZP-a ovlaštene osobe Obalne straže Republike Hrvatske mogu obavljati inspekcijski nadzor na način propisan ZOZP-om i u unutarnjim morskim vodama i teritorijalnom moru Republike Hrvatske ako postoji osnovana sumnja o povredi ZOZP-a i odredbi ovoga Zakona, ukoliko inspektori zaštite prirode nisu nazočni ili nisu u mogućnosti postupati.

Ovlasti inspektora zaštite prirode (i drugih ovlaštenika tj. policije, obalne straže) u provedbi inspekcijskog nadzora opisane su u čl. 216. ZOZP-a. Sukladno tom članku, inspektor zaštite prirode je ovlašten:

- pregledati zaštićeni dio prirode, područje ekološke mreže te ostale dijelove prirode,
- zatražiti osobne podatke od nadzirane osobe i osoba nazočnih nadzoru (osobnu iskaznicu, OIB, putovnicu ili druge osobne dokumente), na temelju kojih može provjeriti identitet istih,
- pregledati zgrade i objekte poslovnih, stambenih i drugih prostora, sredstva rada, alate, vozila i druga prijevozna sredstva, poslovnu dokumentaciju (poslovne knjige, registre, dokumente, ugovore, isprave i dr. poslovnu dokumentaciju koja omogućuje uvid u poslovanje nadzirane osobe) te dijelove prirode na kojima se obavlja inspekcijski nadzor,
- zatražiti od nadzirane osobe u postupku da osigura uvjete za neometano obavljanje inspekcijskog nadzora,
- uzimati izjave od nadzirane osobe ili zakonskog predstavnika nadzirane osobe ili opunomoćenika nadzirane osobe, radi pribavljanja dokaza o činjenicama koje se ne mogu izravno utvrditi, kao i od drugih osoba nazočnih inspekcijskom nadzoru,
- preslikati, odnosno privremeno oduzeti dokumentaciju nadzirane osobe, koja je potrebna za daljnje vođenje inspekcijskog postupka,
- zatražiti pisano od nadzirane osobe točne i potpune podatke te dokumentaciju potrebnu u inspekcijskom nadzoru,
- utvrđivati činjenično stanje na vizualni način (fotografiranje, snimanje kamerom, videozapis i sl.),
- obavljati i druge radnje sa svrhom inspekcijskog nadzora.

Također, sukladno čl. 216. st. 2. ZOZP-a, u provedbi inspekcijskog nadzora inspektor i drugi ovlaštenici za provođenje inspekcijskog nadzora će riješenjem:

- zatražiti uspostavu prijašnjeg stanja,

- narediti hitne mjere radi sprječavanja ili smanjivanja štete nastale zbog obavljanja radova, djelatnosti i radnji ili daljnjeg sprječavanja nastanka štete,
- zatražiti determinaciju, uzorkovanje i vještačenje od ovlaštenih osoba, s ciljem determinacije vrste, odnosno utvrđivanja uzroka oštećenja zaštićenog dijela prirode ili oboljenja i uginuća jedinke radi utvrđivanja visine štete na vrsti ili drugom dijelu prirode,
- zabraniti obavljanje djelatnosti, radnji i radova koji nisu u skladu s ZOZP-om i propisa donesenih na temelju ZOZP-a.

Člankom 218. ZOZP-a propisano je kako u provedbi inspeksijskog nadzora inspektor i i drugi ovlaštenici za provođenje inspeksijskog nadzora imaju pravo i obvezu nadziranim osobama privremeno oduzeti predmete kojima je počinjeno kazneno djelo ili prekršaj predviđen ZOZP-om te dio prirode i odrediti njegovo čuvanje. Pri tome se izdaje potvrdu o privremenom oduzimanju predmeta i podnosi se optužni prijedlog ili kaznena prijava, ovisno o slučaju.

2.3.1. Pravilnik o načinu postupanja i rada čuvara prirode

PoNPRČP stupio je na snagu u travnju 2021. godine. Na temelju članka 209. stavka 3. Zakona o zaštiti prirode (»Narodne novine«, broj 80/2013, 15/2018, 14/2019 i 127/2019), donio ga je ministar gospodarstva i održivog razvoja i sastoji se od ukupno devet članaka u kojem se propisuju način rada i postupanja glavnog čuvara i čuvara prirode, kao i način korištenja ovlasti. Ovlasti su propisane čl. 209. ZOZP-e, kako je navedeno u ranijem poglavlju ovog elaborata.

Također, u prilogu Pravilnika nalaze se i potrebni obrasci i to obrazac upozorenja, obrazac zapovijedi, obrazac zapisnika o obavljenom nadzoru i obrazac potvrde o naplaćenju novčanoj kazni na mjestu počinjenja prekršaja.

U odnosu na pojedine ovlasti čuvara prirode koje su propisane čl. 209. ZOZP-e treba se ukratko osvrnuti na odredbe PoNPRČP. U odnosu na primjenu ovlasti provjere identiteta osobe i davanje upozorenja i zapovijedi, u članku 2. pobliže je propisano kako će čuvari prirode primijeniti te ovlasti. Identitet osobe provjerava se predloženjem javne isprave na temelju koje se može provjeriti i utvrditi identitet osobe (primjerice osobna iskaznica, putovnica i slično), no u obzir dolazi i vozačka dozvola kao isprava koja sadrži fotografiju osobe i osnovne osobne podatke. Pri korištenju pojmova provjere i utvrđivanja identiteta potrebno je povući paralelu s pojmovnim određenjima koje nam daje policijsko pravo gdje se ti termini primarno koriste i iz čega je vidljivo kako bi čuvari prirode mogli isključivo provjeravati identitet osobe uvidom u osobne isprave prekršitelja, no ne bi bili u mogućnosti utvrđivati identitet osobe. Naime utvrđivanje identiteta

FAUNA & FLORA
INTERNATIONAL

TRAFFIC

Pravosudna
akademija

LIFE19 GIE/BG/000846 SWIPE Project
Successful Wildlife Crime Prosecution in Europe

osobe se čini primjenom znanstvenih metoda i sredstava (biometrije i drugih metoda) kada osoba ne posjeduje ispravu ili se sumnja u njezinu vjerodostojnost, kada se za osobom traga, kod osobe koja ne može ili ne želi dati istinite podatke ili kada se radi o mrtvom tijelu nepoznate osobe (čl. 33. Zakona o policijskim poslovima i ovlastima), stoga bi u tom smislu trebalo napraviti terminološke promjene odredbi postojećeg Pravilnika.

Potom, u situacijama u kojima osoba odbije pokazati osobne dokumente, propisano je da će je čuvar prirode upoznati sa zakonskim uporištem te ovlasti, no u slučajevima kada i nakon toga osoba i dalje odbija pokazati osobne dokumente, čuvar prirode ne raspolaže mogućnošću neposredne primjene prisile prema toj osobi. U takvim situacijama čuvar prirode ima pravo koristiti neizravnu identifikaciju uzimanjem osobnog opisa, fotografiranjem osobe, bilježenjem podataka o osobnom vozilu/plovilu koje osoba koristi ili prikupljanjem podataka na temelju vjerodostojnog iskaza prisutne osobe čiji je identitet provjeren ili se može provjeriti službenim putem (primjerice preko policije, jedinica lokalne ili područne (regionalne) samouprave, Hrvatskih šuma, Hrvatskih voda i drugih), kao i putem video snimki. Takve podatke čuvar prirode, sukladno Pravilniku, treba zapisati.

U pogledu davanja upozorenja i zapovijedi od strane čuvara prirode, Pravilnikom se u članku 3. navodi da upozorenja i zapovijedi moraju biti zakonite, razumljive, nedvosmislene, jasne i provedive te da moraju biti i razmjerne ponašanju/aktivnosti koje uzrokuje ili može uzrokovati štetu za prirodu, imovinu i osobe. Poblizje se određuje kada se izriče upozorenje, a kada zapovijed, u kojem obliku i navodi se potreba vođenja zasebne evidencije.

Prikupljanje podataka i obavijesti propisano je člankom 4. Pravilnika, prema kojem čuvar prirode na mjestu počinjenja prekršaja, odnosno u slučaju sumnje u počinjenje prekršaja, prikuplja podatke osjetilima (ponajprije vizualno), a može fotografirati tragove, pronađene predmete i ostalo. O navedenom čuvar prirode sačinjava fotodokumentaciju.

Nadalje, propisano je da, kada čuvar prirode zatekne osobe na mjestu počinjenja prekršaja i kada postoji sumnja u počinjenje prekršaja, može ispitati/zatražiti iskaz i/ili uvid u dokumentaciju te na taj način prikupiti podatke i obavijesti. Dužan je o prikupljenim podacima i obavijestima voditi zapisnik koji supotpisuje zatečena osoba, kao i ostale nazočne osobe bitne za postupanje u nadzoru. U ostalim slučajevima kada ne sastavlja zapisnik, dužan je sastaviti službenu zabilješku.

Pravilnikom se propisuje i od koga sve čuvar prirode može prikupljati podatke i obavijesti. Podatke i obavijesti čuvar može prikupljati i od građana, pravnih osoba, državnih tijela, iz sredstava javnog priopćavanja, anonimnih prijava, javnih izvora, video snimki, korištenjem tehničkih pomagala te na druge načine.

FAUNA & FLORA
INTERNATIONAL

TRAFFIC

Pravosudna
akademija

LIFE19 GIE/BG/000846 SWIPE Project
Successful Wildlife Crime Prosecution in Europe

Ovlast pregleda osobe, prtljage, prijevoznog sredstva ili plovila razrađuje se detaljnije u članku 5. Pravilnika. Tako ovlast pregleda osobe podrazumijeva vizualni pregled, ali i pregled drugim osjetilima (njih, sluh). Moguće je uključiti i druga osjetila poput mirisa i dodira što se ne propisuje izrijekom tim Pravilnikom.

Navodi se kako je cilj pregleda pronaći protupravno prisvojenog dijela živog ili neživog svijeta koji pripada zaštićenom području/području ekološke mreže, odnosno sredstava kojima je izvršeno protupravno prisvajanje odnosno neki drugi prekršaj ili za koja se sumnja da je njima izvršeno protupravno prisvajanje ili drugi prekršaj.

U slučaju nesuradnje osoba pri pregledu njih, prtljage ili prijevoznog sredstva potrebno je zatražiti asistenciju policije.

Privremeno ograničenje kretanja na određenom području poblize je razrađeno člankom članak 6. PoNRPČP. U navedenom članku navodi se kako čuvar prirode može privremeno ograničiti kretanje na dijelu ili cijelom zaštićenom području/području ekološke mreže u svrhu osiguranja mjesta događaja, sprječavanja opasnosti za osobe i imovinu ili zaštite određenih vrijednosti zaštićenog područja/područja ekološke mreže. Propisan je način na koji se to može činiti. Privremeno ograničenje kretanja na određenom području potrebno je i u slučajevima kad se na nekom mjestu/području dogodila neka kažnjiva radnja (kazneno djelo, prekršaj), kako to mjesto odnosno dokazi ne bi bili kontaminirani od strane posjetitelja, što nije obuhvaćeno odnosno propisano postojećim Pravilnikom.

Nadalje, člankom 7. PoNRPČP razrađeno je osiguranje mjesta događaja. Ono se, sukladno Pravilniku, odnosi na mjesta (lokacije) odvijanja izvanrednih događaja kao što su nesreće, prekršaji, kaznena djela, mjesta na kojima su nastupile posljedice ili se nalaze tragovi povezani s takvim izvanrednim događajima. Detaljnije je razrađeno u čemu se sve sastoji ta ovlast i kako je provesti.

Naplata novčane kazne na mjestu počinjenja prekršaja propisana je člankom 245. PZ-a, a u čl. 8. PoNRPČP se razrađuje ovlast čuvara prirode koja se odnosi na naplatu novčane kazne, štete i učinjenih troškova od prekršitelja uz izdavanje potvrde. U prilogu Pravilnika su i odgovarajući obrasci pa tako i obrazac potvrde o naplaćenju novčanoj kazni na mjestu počinjenja prekršaja.

PoNRPČP bi u daljnjim dopunama trebao razraditi i ostale ovlasti čuvara prirode kako bih ih oni mogli što bolje provoditi u praksi.

2.3.2. Pravilnik o visini naknade štete prouzročene nedopuštenom radnjom na zaštićenim životinjskim vrstama

PoVNS se uređuje utvrđivanje visine naknade štete prouzročene nedopuštenim radnjama u odnosu na pojedine zaštićene životinjske vrste tj. odštetni cjenik.

Pravilniku se propisuje visina naknade štete prouzročene ubijanjem pojedinog primjerka posebno zaštićenih životinjskih vrsta. U tom dijelu je Pravilnik imao jednu izmjenu i dopunu iz 2002. godine u kojoj je povišena naknada za prstace na 50,00 kn.

Također, PoVNS se propisuje i visina naknade štete prouzročene drugim radnjama u odnosu na posebno zaštićene životinjske vrste iz opisane u čl. 2. Pravilnika (ozljeđivanjem, rastjerivanjem, proganjanjem, hvatanjem i držanjem) kao i uništavanjem odnosno oštećivanjem njihovih razvojnih oblika (jaja, ličinki, mladunčadi) i njihovih gnijezda, legla ili staništa. U takvim slučajevima se visina naknade štete utvrđuje postotkom iznosa predviđenog za pojedinu životinjsku vrstu i to u rasponu od 20% do 80%, imajući u vidu vrstu radnje, stupanj oštećenja i značenje zaštićene životinjske vrste.

No, ukoliko je šteta za zaštićenu životinjsku vrstu onemogućila njezin životinji daljnji samostalni opstanak u prirodi, visina naknade štete utvrđuje se u visini naknade prouzročene ubijanjem.

2.4. Zakon o državnom inspektoratu

ZODI u svojim odredbama propisuje djelokrug i rada i dužnosti inspektora pa time i djelokrug inspekcije zaštite prirode. U čl. 27. st. 1. t. 9., 10. i 22. ZODI-a propisano je kako inspekcijske poslove u području zaštite prirode obavlja inspekcija zaštite prirode te da ti poslovi podrazumijevaju obavljanje inspekcijskog nadzora provedbe zakona i drugih propisa kojima se uređuje, između stalog i postupanje sa strogo zaštićenim vrstama te prekogranični promet i trgovina divljim vrstama te obavljanje i drugih inspekcijskih poslova sukladno posebnom zakonu (ZOZP-e).

U okviru ZODI-ja propisuje se u čl. 124. zajednički inspekcijski nadzor zaštite okoliša i zaštite prirode. Između ostaloga, propisuje se da inspekcijski nadzor u zaštićenom području i području ekološke mreže provode i druge inspekcije nadležne prema posebnim propisima iz područja zaštite okoliša, poljoprivrede, šumarstva, lovstva, ribarstva, vodnog gospodarstva, rudarstva, veterinarstva i zdravstva (koordinirani inspekcijski nadzor) na način određen posebnim propisom kojim se uređuje zaštita prirode.

2.5. Policijski propisi

2.5.1. Zakon o policiji

ZOP-om se definira policija kao središnja služba Ministarstva koja obavlja poslove određene zakonom i drugim propisima koja građanima pruža zaštitu njihovih temeljnih ustavnih prava i sloboda te zaštitu drugih Ustavom Republike Hrvatske zaštićenih vrijednosti (čl. 2.). Policija je ovlaštena poduzimati radnje u cilju otkrivanja, razjašnjenja i prijavljivanja i procesuiranja svih kažnjivih radnji pa tako i onih u odnosu na divlje vrste. ZOP propisuje osnove organizacije policije i specifičnosti ravnopravnog položaja policijskih službenika u Ministarstvu unutarnjih poslova. Policijski su službenici su službenici sukladno Zakonu o policijskim poslovima i ovlastima te službenik Ministarstva koji obavlja poslove usko povezane s policijskim poslovima.

Također, treba ukazati na činjenicu da su policijski službenici sukladno čl. 211. st. 1. ZOZP sekundarni ovlaštenici za provođenje inspekcijuskog nadzora kada inspektori zaštite prirode ne mogu postupati ili nisu nazočni na terenu. Također su ovlaštenici sekundarni ovlaštenici za provođenje inspekcijuskog nadzora sukladno čl. 61. st. 1. t. 3. ZOMR-u.

Policijski poslovi i policijske ovlasti detaljnije su propisane drugim zakonom, konkretno ZOPPO i podzakonskim propisom, konkretno PoNPP, čije odredbe će u daljnjem dijelu elaborata biti u bitnijim dijelovima analizirane.

2.5.2. Zakon o policijskim poslovima i ovlastima

ZOPPO propisuje policijske poslove i policijske ovlasti. Policijske poslove obavlja i policijske ovlasti primjenjuje policija radi sprječavanja i otklanjanja opasnosti te u kriminalističkim istraživanjima kaznenih djela i prekršajnim izvidima. Propisano je i da pojedini policijski posao i policijska ovlast se mogu propisati i drugim zakonom. U slučajevima kada provodi dokazne radnje policija postupi prema odredbama posebnih zakona (ZKP), a ako nema takvih odredaba onda po odredbama tog ZOPPO-a.

ZOPPO se u čl. 2. st. 1. t. 7. definira kriminalističko istraživanje kao: „ukupnost onih policijskih ovlasti, mjera i radnji koje se prema ovom ili drugim zakonima poduzimaju kada postoji osnova sumnje da se priprema ili je počinjeno kazneno djelo za koje se progoni po službenoj dužnosti ili prekršaj ili postoji sumnja da određena pojava ugrožava ili bi mogla ugroziti živote ljudi, njihova prava, slobodu, sigurnost, nepovredivost ili imovinu te radi otkrivanja kaznenog djela za koje se progoni po službenoj dužnosti ili prekršaja, pronalaženja počinitelja, sprječavanja da se

FAUNA & FLORA
INTERNATIONAL

TRAFFIC
International Wildlife Trade Monitoring System

Pravosudna
akademija

LIFE19 GIE/BG/000846 SWIPE Project
Successful Wildlife Crime Prosecution in Europe

počinitelj sakrije ili pobjegne, da se otkriju ili osiguraju tragovi i predmeti koji mogu poslužiti pri utvrđivanju činjenica i da se prikupe obavijesti koje mogu biti od koristi za uspješno vođenje kaznenog ili prekršajnog postupka.“ Izvidi prekršaja propisani su, u ranijem tekstu analiziranim odredbama, čl. 158. PZ-a.

Od policijskih poslova, koji se obavljaju primjenom policijskih ovlasti, opisanih u čl. 3. st. 1. t. 3. za potrebe ove analize treba istaknuti sprječavanje kaznenih djela i prekršaja, njihovo otkrivanje i prikupljanje podataka o tim djelima i počiniteljima, t. 4. traganje za počiniteljima kaznenih djela za koja se progoni po službenoj dužnosti i prekršaja i njihovo dovođenje nadležnim tijelima, te t. 5. traganje za imovinskom koristi stečenoj kaznenim djelom.

U čl. 13. ZOPPO propisane su policijske ovlasti koje primjenjuju policijski službenici u svojem svakodnevnom radu pa tako pojedine i u odnosu na postupanja u kaznenim djelima na štetu divljih vrsta životinja i biljaka.

Policijske ovlasti su: prikupljanje, procjena, pohrana, obrada i korištenje podataka, provjera i utvrđivanje identiteta osoba i predmeta, prikupljanje obavijesti od građana, pozivanje, dovođenje i privođenje, traganje za osobama i predmetima, privremeno ograničenje slobode kretanja, davanje upozorenja i naredbi građanima, uporaba tuđeg prijevoznog sredstva i komunikacijskog uređaja, privremeno oduzimanje, čuvanje, uništenje i prodaja predmeta, zaprimanje prijava, podnošenje kaznenih prijava i izvješća, osiguranje mjesta događaja, provjera uspostavljanja elektroničke komunikacije, poligrafsko ispitivanje, pregled dokumentacije, ulazak i pregled objekata i prostora, ulazak u tuđi dom, pregled osoba, predmeta i prometnih sredstava, javno raspisivanje nagrade, snimanje na javnim mjestima, prikrivene policijske radnje, uporaba sredstava prisile, zaštita žrtava kaznenih djela i drugih osoba, provjera zastave, progon, zaustavljanje, uzapćenje i sprovođenje plovnog objekta. Za potrebe ovog elaborata nije bilo svrsishodno detaljnije analizirati policijskih ovlasti.

Za napomenuti je kako čl. 7. ZOPPO propisuje kako policija u skladu sa zakonom, na zahtjev suda, državnog odvjetnika, državnog tijela ili pravne osobe s javnim ovlastima, pruža pomoć ako se pri izvršenju njihovih akata opravdano očekuje pružanje otpora (asistenciju). Zahtjev za pružanjem pomoći se podnosi načelniku policijske uprave najmanje osam dana prije izvršenja akta. Načelnik policijske uprave obavještava podnositelja o odobrenju i načinu pružanja pomoći ili o razlozima odbijanja zahtjeva najkasnije tri dana prije dana izvršenja akta kod kojeg se čeka pružanje otpora. Propisani su i razlozi kada se smatra da takav zahtjev nije opravdan.

Također, propisano je da policija surađuje s državnim tijelima, jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave i pravnim osobama koje imaju javne ovlasti, u poduzimanju mjera radi

ostvarenja sigurnosti građana i imovine, kao i s drugim tijelima, organizacijama, zajednicama, nevladinim organizacijama, građanskim udrugama i građanima radi razvijanja partnerstva u sprječavanju i otkrivanju nedopuštenog ponašanja i njegova počinitelja, te otklanjanja opasnosti (čl. 8.).

2.5.3. Pravilnik o načinu policijskog postupanja

PoNPP se detaljnije razrađuju policijske ovlasti propisane ZOPPO. Njime se propisuje način postupanja policijskih službenika prilikom obavljanja policijskih poslova i primjene policijskih ovlasti, način pružanja pomoći, nošenje službenog oružja i streljiva, obavljanje policijskih poslova u inozemstvu, obavljanje policijskih poslova koje inozemni policijski službenik obavlja u Republici Hrvatskoj te način obavljanja kriminalističkog istraživanja.

Poduzimanje, tijek i završetak kriminalističkog istraživanja propisano je čl. 34. PONPP-a.

2.6. Zakon o prekograničnom prometu i trgovini divljim vrstama

Od značaja za ovaj elaborat je da ZPPTDV u postupovnom dijelu u čl. 28. propisuje postupak privremenog oduzimanja primjeraka životinja, biljaka, gljiva i/ili algi, njihovih dijelova, odnosno njihovih derivata ukoliko se u prekograničnom prometu, komercijalnom korištenju, premještaju ili drugom postupanju s primjercima te njihovim dijelovima i derivatima utvrdi povreda odredbi uredbi EU i EK (iz članka 1. stavka 1. tog Zakona), odredbi tog Zakona i/ili Konvencije. Ovisno o tome da li je za povredu i nadzor navedenih pravnih akata i propisa utvrđena nadležnost inspekcije ili carine, potvrdu o privremenom oduzimanju predmeta izdati će ili inspekcija ili carina. Također, propisano je da sve troškove vezane uz oduzimanje primjeraka, taksonomsko određivanje vrste i/ili utvrđivanje vrste od koje dio ili derivat potječu, neškodljivo uklanjanje, transport, liječenje i skrb za privremeno oduzete primjerke, snosi počinitelj tj. vlasnik primjerka. Ukoliko je počinitelj nepoznat, sve navedene troškove do pravomoćnosti sudske odluke, stavljaju se na teret državnog proračuna Republike Hrvatske.

Člankom 29. ZPPTDV-a je propisano kako se privremeno oduzete žive životinje, biljke, gljive i/ili alge, koje ispunjavaju uvjete određene veterinarskim ili fitosanitarnim propisima, privremeno smještaju u oporavilištima, sukladno članku 67. ZOZP-e ili kod fizičkih i pravnih osoba koje za to ovlasti Ministarstvo do pravomoćnog okončanja postupka. Ukoliko se radi o robi koja je predmet prekršaja u nadležnosti Carinske službe, onda se mora omogućiti carinski nadzor nad robom koja je predmet prekršaja. U pogledu živih životinja, biljaka, gljiva, i/ili algama, koje su privremeno oduzete prema nadležnosti Carinske službe, Carinska služba će obavijestiti resorno

FAUNA & FLORA
INTERNATIONAL

TRAFFIC
TRAFFIC IN WILDLIFE AND PLANTS

Pravosudna
akademija

LIFE19 GIE/BG/000846 SWIPE Project
Successful Wildlife Crime Prosecution in Europe

Ministarstvo. Po pravomoćnom okončanju postupka trajno oduzeti primjerci vrsta iz priloga uredbi iz članka 1. stavka 1. ZPPTDV ili primjerci strogo zaštićenih zavičajnih vrsta postaju vlasništvo Republike Hrvatske. O daljnjem postupanju s njima odlučuje Ministarstvo (čl. 30. st. 1., 2. i 3., 4. - povrat u državu podrijetla ili vraćanje u prirodu ili korištenje u druge svrhe ili uništavanje/usmrćivanje).

Postupanje s mrtvim primjercima životinja, biljaka, gljiva i/ili algi te njihove dijelove ili derivate koji su trajno oduzeti temeljem odredbi tog Zakona od strane nadležnog Ministarstva propisano je čl. 31. ZPPTDV (edukativne svrhe i dr.).

U odnosu na odredbe ZPPTDV vezane uz inspekcijski nadzor treba napomenuti kako je čl. 34. ZPPTDV propisano da inspekcijski nadzor nad primjenom uredbi iz članka 1. stavka 1. tog Zakona i odredbi tog Zakona provodi inspekcija zaštite prirode u dijelu koji se odnosi na komercijalno korištenje i premještaj primjeraka strogo zaštićenih zavičajnih vrsta i vrsta navedenih u priložima uredbi iz članka 1. stavka 1. ovoga Zakona. Propisano je i da, ukoliko se tijekom inspekcijskog nadzora utvrdi povreda uredbi iz članka 1. stavka 1. tog Zakona i odredbi tog Zakona, će Državni inspektorat nadležnom tijelu podnijeti optužni prijedlog ili kaznenu prijavu zbog prekršajnog ili kaznenog djela. Uz inspektore zaštite prirode koji nadzor provode temeljem ovlasti propisanim propisom kojim se uređuje rad Državnog inspektorata i drugim posebnim propisima, inspekcijski nadzor nad primjenom uredbi iz članka 1. stavka 1. tog Zakona i odredbi tog Zakona provode i granična veterinarska i fitosanitarna inspekcija, u okviru propisanog djelokruga i ovlasti svake od njih.

Sukladno ZPPTDV, u čl. 35. propisan je i carinski nadzor tako da carinska služba provjerava prekogranični promet i provoz vrsta navedenih u priložima uredbi iz članka 1. stavka 1. ovoga Zakona ili strogo zaštićenih zavičajnih vrsta, a osobito:

- „provjerava posjeduju li primjerci u trenutku prijelaza granice valjana dopuštenja, potvrde ili druge akte izdane prema uredbama iz članka 1. stavka 1. ovoga Zakona, odredbama ovoga Zakona i Konvencije
- provjerava odgovaraju li primjerci u pošiljci podacima navedenim u dopuštenjima i popratnoj dokumentaciji, uz pomoć Ministarstva, inspekcije zaštite prirode, granične veterinarske, fitosanitarne inspekcije ili drugih stručnih tijela, ako je to potrebno
- provodi prekršajni postupak iz članaka 41. i 42. ovoga Zakona
- obavlja i druge poslove prema odredbama ovoga Zakona.“

O pronalasku ili prijavi primjeraka koji mogu biti predmetom tog Zakona ili o kršenju odredbi uredbi iz članka 1. stavka 1. tog Zakona, odredbi tog Zakona i Konvencije te carinskih

FAUNA & FLORA
INTERNATIONAL

TRAFFIC

Pravosudna
akademija

LIFE19 GIE/BG/000846 SWIPE Project
Successful Wildlife Crime Prosecution in Europe

propisa koji se odnose na primjerke vrsta navedenih u prilogima uredbi iz članka 1. stavka 1. tog Zakona i strogo zaštićenih zavičajnih vrsta, carinska služba dužna je obavijestiti resorno Ministarstvo.

Postupanje granične veterinarske i fitosanitarne inspekcije propisano je čl. 36. ZPPTDV. Propisano je da u slučajevima kada pri obavljanju poslova iz svog djelokruga rada veterinarski ili fitosanitarni inspektor utvrdi ili posumnja da se radi o primjercima vrsta navedenih u prilogima uredbi iz članka 1. stavka 1. tog Zakona ili strogo zaštićenih zavičajnih vrsta, da je o tome obavezan odmah izvijestiti nadležnu Carinsku službu.

Policijski nadzor propisan je čl. 37. ZPPTDV. Propisano je kako policijski službenici Ministarstva unutarnjih poslova obavljaju nadzor nad provedbom tog Zakona u okviru ovlasti propisanih posebnim propisima. Također, državno tijelo nadležno za unutarnje poslove dužno je obavijestiti Ministarstvo o pronalasku ili prijavi primjeraka koji mogu biti predmetom tog Zakona ili kršenju odredbi tog Zakona.

Člankom 43. ZPPTDV propisano je da se prekršajni postupak u prvom stupnju za prekršaje iz članaka 41. i 42. tog Zakona vodi Carinska služba (navedeni prekršaji se odnose i na primjerke strogo zaštićenih zavičajnih vrsta, njihove dijelove i derivate).

2.7. Zakon o carinskoj službi

ZOCS-om je u čl. 4. propisano da carinska uprava obavlja nadzor radi osiguranja pravilne primjene propisa o javnim davanjima i javnopravnim naknadama te osiguranja zaštite zdravlja i života ljudi, životinja, prirode i okoliša kao i drugih općih i javnopravnih interesa. Inače, tim Zakonom se uređuje djelokrug rada, poslovi i organizacija Ministarstva financija, Carinske uprave, carinske ovlasti te obveze i odgovornosti carinskih službenika. Propisano je da poslove carinske službe obavlja Carinska uprava kao upravna organizacija u sastavu Ministarstva financija Republike Hrvatske čija je temeljna zadaća primjena carinskih, trošarinskih, poreznih i drugih propisa.

Prema čl. 3. st. 1. t. 2. ZOCS definira se carinski nadzor kao: „svako postupanje koje poduzima Carinska uprava prema ovome Zakonu i drugim propisima kojim se osigurava pravilna primjena carinskih, trošarinskih, poreznih i drugih propisa iz svoje nadležnosti, kao i suzbijanje, sprječavanje i otkrivanje kažnjivih djela iz tih propisa.“

Poslovi carinske službe od značaja za ovaj elaborat opisani su u čl. 4. st. 3. t. 6. i 18. ZOCS i oni su:

- „t. 6. : otkrivanje, sprječavanje i suzbijanje prekršaja i kaznenih djela, njihovo otkrivanje i prikupljanje podataka o tim djelima i počiniteljima te provedba dokaznih radnji u

prekršajnom i kaznenom postupku sukladno odredbama Zakona o kaznenom postupku, Prekršajnog zakona i ovoga Zakona,

- t. 18. nadzor nad provedbom propisa kojima se uređuje prekogranični promet i trgovina divljim vrstama.“

U čl. 5. navodi se kako radi ostvarenja učinkovitog i svrhovitog obavljanja poslova carinske službe, carinska uprava surađuje s državnim tijelima, jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave i pravnim osobama koje imaju javne ovlasti u poduzimanju mjera. Također, carinska uprava surađuje i s drugim tijelima, organizacijama, zajednicama, nevladinim organizacijama, gospodarskim subjektima i njihovim udruženjima i zainteresiranom javnošću radi razvijanja partnerstva u sprječavanju i otkrivanju protupravnog postupanja te olakšavanju trgovine i stvaranju okruženja suradnje i povjerenja s pouzdanim gospodarskim subjektima. Radi ostvarivanja navedenih ciljeva, Carinska uprava može zaključivati sporazum o suradnji.

U čl. 14. propisane su carinske ovlasti koje su propisane tim Zakonom, a one su:

- prikupljanje, procjena, evidentiranje, obrada i korištenje podataka i obavijesti,
- pregled dokumentacije te provjere vjerodostojnosti i istinitosti isprava,
- provjera istovjetnosti osoba,
- provjera statusa i svojstva robe,
- pozivanje,
- davanje upozorenja i naredbi,
- privremeno ograničenje slobode kretanja,
- pregled osoba,
- pregled robe,
- praćenje, zaustavljanje, pregled i pretraga prometnih sredstava,
- ulazak, pregled i pretraga poslovnih prostorija, prostora i objekata,
- privremeno oduzimanje robe i isprava,
- uporaba sredstava prisile.

Propisano je i da se pojedine carinske ovlasti mogu propisati i drugim zakonom.

U ZOCS propisani su i pojedini prekršaji koji se odnose na sprečavanje i onemogućavanje postupanja carinskih službenika, koji zbog predmeta prekršaja nisu smatrani svrsishodnim za detaljnije razmatranje u okviru analize procesnopravnih odredbi propisa obuhvaćenih ovim elaboratom.

FAUNA & FLORA
INTERNATIONAL

TRAFFIC
International Wildlife Trade Monitoring System

Pravosudna
akademija

LIFE19 GIE/BG/000846 SWIPE Project
Successful Wildlife Crime Prosecution in Europe

2.8. Zakon o morskom ribarstvu i Zakon o slatkovodnom ribarstvu

U odnosu na ZOMR za treba navesti kako sukladno čl. 61. tog Zakona inspekcijski nadzor nad provedbom njegovih odredbi i propisa donesenih na temelju njega obavljaju: „viši ribarski inspektori i ribarski inspektori, ovlaštene osobe ministarstva na iskrcajnim mjestima i drugim mjestima nadzora za koje ih ovlasti ministar, ovlaštene osobe policijskih službenika ministarstva nadležnog za unutarnje poslove obavljaju inspekcijski nadzor u unutarnjim morskim vodama i teritorijalnom moru Republike Hrvatske, ovlaštene osobe ministarstva nadležnog za pomorstvo obavljaju inspekcijski nadzor u unutarnjim morskim vodama i teritorijalnom moru Republike Hrvatske, ovlaštene osobe Obalne straže Republike Hrvatske obavljaju inspekcijski nadzor u unutarnjim morskim vodama, teritorijalnom moru te na području zaštićenog ekološko-ribolovnog pojasa Republike Hrvatske, odnosno gospodarskog pojasa Republike Hrvatske kada Hrvatski sabor proglašuje i ostale sadržaje isključivoga gospodarskog pojasa u skladu s Glavom IV. Dio drugi Pomorskog zakonika (»Narodne novine«, br. 181/04., 76/07., 146/08., 61/11., 56/13., 26/15, 17/19), ovlaštene osobe Carinske uprave, ministarstva nadležnog za financije obavljaju inspekcijski nadzor u unutarnjim morskim vodama, teritorijalnom moru, transportu proizvoda ribarstva i na tržištu, inspektori Državnog inspektorata prema tom Zakonu i propisima donesenim na temelju njega nadležni su za provedbu inspekcijskog nadzora u dijelu koji se odnosi na kriterij svježine kojom se proizvodi ribarstva s obzirom na zdravstvenu ispravnost proglašavaju neprikladnim za prehranu ljudi te za kontrolu sljedivosti i DNK analize proizvoda ribarstva na tržištu.“

Također, sukladno čl. 61.a, izmjenama i dopunama ZOMR iz 2019. godine, neposredni nadzor nad provedbom tog Zakona i propisa donesenih na temelju njega u dijelovima mora koji su zaštićeni u kategorijama nacionalnog parka, posebnog rezervata i parka prirode provode čuvari prirode kao ovlaštene osobe.

Inspekcija u okviru međunarodno preuzetih obveza propisana je u čl. 64. prema kojem resorni ministar (iz Ministarstva poljoprivrede) imenuje inspektore koji sudjeluju u provedbi nadzora i kontrole u okviru međunarodnih ugovora kojih je stranka Republika Hrvatska.

U čl. 65. ZOMR-a propisano je da su u provedbi inspekcijskog nadzora inspektor i ovlaštene osobe ovlaštene fotografirati ili snimiti osobe, pregledati, fotografirati ili snimiti alate, plovila, objekte, poslovne prostorije i druge prostorije i prostore, luke, proizvode, uređaje, opremu plovila, sredstva rada, vozila, poslovne knjige, registre, dokumente, ugovore, isprave i drugu poslovnu dokumentaciju koja omogućuje uvid u poslovanje pravne i fizičke osobe glede primjene ovoga Zakona i propisa donesenih na temelju njega. Propisano je da u provedbi inspekcijskog nadzora

inspektori i ovlaštene osobe mogu koristiti tehničke uređaje, uključujući snimke s besposadnih zrakoplova. Poslovnim prostorijama, u smislu tog Zakona, podrazumijevaju se plovila i stambene prostorije prijavljene kao poslovni prostor i druge prostorije, prijevozna sredstva i slično, u kojima nadzirana pravna i fizička osoba obavlja poslovnu djelatnost. Također, inspektor i ovlaštene osobe ovlaštene su u postupku nadzora zatražiti i pregledati isprave na temelju kojih se može utvrditi identitet osobe (osobna iskaznica, putovnica i sl.), a osoba koja podliježe nadzoru i osoba zatečena na mjestu nadzora dužna je na zahtjev inspektora i ovlaštene osobe dati mu takvu ispravu na uvid. Sukladno čl. 68. ZOMR, inspekcijski nadzor obavlja se opažanjem i/ili nadzorom, te se popunjava se obrazac opažanja, a o obavljenom nadzoru sastavlja se zapisnik. Prava i obveze inspektora i ostalih ovlaštenih osoba propisane su čl. 69. st. 1. t. 1.-7. ZOMR prema kojem, ukoliko inspektor utvrda povredu ZOMR je ovlašten:

- „rješenjem narediti otklanjanje utvrđenih nedostataka i odrediti primjereni rok za njihovo otklanjanje
- rješenjem zabraniti stavljanje na tržište ili narediti povlačenje s tržišta ribe i druge morske organizme
- naredbom odrediti mjeru opreza privremene obustave djelatnosti sukladno posebnom propisu koji regulira prekršaje
- utvrditi udovoljava li fizička ili pravna osoba djelomično ili u potpunosti uvjetima propisanih ovim Zakonom ili propisima donesenim na temelju njega
- podnijeti nadležnom tijelu prijavu zbog kaznenog djela ili optužni prijedlog
- izdati prekršajni nalog ili obvezni prekršajni nalog
- naplatiti novčanu kaznu na mjestu počinjenja prekršaja.“

Ove, kako Zakon terminološki navodi, poslove mogu obavljati sve ovlaštene osobe iz članka 61. točaka 2. do 6. tog Zakona, što znači da se navedeno ne odnosi na više ribarske inspektore i ribarske inspektore, te inspektore Državnog inspektorata koji su temeljem tog Zakona i propisima donesenim na temelju njega nadležni za provedbu inspekcijskog nadzora u dijelu koji se odnosi na kriterij svježine kojom se proizvodi ribarstva s obzirom na zdravstvenu ispravnost proglašavaju neprikladnim za prehranu ljudi te za kontrolu sljedivosti i DNK analize proizvoda ribarstva na tržištu.

Također, navedene poslove iz stavka 1. točaka 4., 5. i 7. ovoga članka mogu obavljati ovlaštene osobe iz članka 61.a tj. čuvari prirode, u skladu s posebnim propisima o zaštiti prirode.

FAUNA & FLORA
INTERNATIONAL

TRAFFIC

Pravosudna
akademija

LIFE19 GIE/BG/000846 SWIPE Project
Successful Wildlife Crime Prosecution in Europe

ZOMR propisuje i da inspektor i ovlaštene osobe mogu privremeno oduzeti proizvode ribarstva, ribolovne alate i opremu te druge predmete kojim je počinjen prekršaj u skladu s odredbama kojima se uređuje postupak oduzimanja, kao i staviti plombu na ulov, plovilo, alat, opremu, objekt te prijevozno sredstvo i/ili spremnik.

Razmatranjem odredbi ZOMR vidljivo je kako se radi o kompleksnom propisu i kako je uspostavljen širok krug ovlaštenika koji mogu provoditi različite ovlaštene radnje u slučaju da se utvrdi povreda odredaba tog propisa.

U odnosu na ZOSR, upravni nadzor nad provedbom odredaba ZOSR i propisa donesenih na temelju njega obavlja resorno Ministarstvo (Ministarstvo poljoprivrede). Odredbe o inspekcijskom i neposrednom nadzoru propisane su u čl. 56. i njega obavljaju: ribarski inspektori, ovlaštene državne službenice Ministarstva koje ovlasti ministar, ovlaštene državne službenice ministarstva nadležnog za unutarnje poslove, na ribolovnim vodama, ovlaštene državne službenice ministarstva nadležnog za unutarnju plovidbu i more, na ribolovnim vodama, ovlaštene državne službenice ministarstva nadležnog za financije, Carinske uprave, na ribolovnim vodama, u transportu proizvoda ribarstva i na tržištu, ovlaštene državne službenice ministarstva nadležnog za vodno gospodarstvo, na ribolovnim vodama, veterinarski i granični veterinarski inspektori Državnog inspektorata, sljedivost proizvoda ribarstva. Također, propisano je da neposredni nadzor nad provedbom odredbi ZOSR i propisa donesenih na temelju njega obavljaju: čuvari prirode javnih ustanova koje upravljaju zaštićenim dijelovima prirode, u dijelu koji se odnosi na zaštićena područja i ekološku mrežu, vodočuvari u dijelu koji se odnosi na dopuštenja, ograničenja i zabrane obavljanja ribolova u koritu vodotoka i ovlaštene službenice županije na čijem se području obavlja gospodarski ribolov, na ribolovnim vodama.

U čl. 3. st. 1. t. 38. ZOSR definira se osoba ribočuvara kao: “ovlaštena osoba ovlaštenika ribolovnog prava osposobljena za obavljanje nadzora sportskog ribolova u ribolovnoj zoni za koju je ovlaštenik dobio ribolovno pravo.“ Ovlaštenik ribolovnog prava obvezan je organizirati ribočuvarsku službu koju obavljaju ribočuvari i koji vode dnevnik rada. U čl. 33. ZOSR propisane su ovlasti ribočuvara i oni su u obavljanju svoje službe ovlaštene od osobe koja obavlja sportski ribolov: zatražiti ribičku dozvolu, utvrditi identitet osobe, pregledati ribolovni alat, opremu za ribolov i ulov, privremeno oduzeti ribolovni alat, opremu za ribolov i ulov.

Također, ovlaštenik ribolovnog prava ovlašten je podnijeti prekršajnu prijavu mjesno nadležnom općinskom sudu kao oštećenik po posebnom propisu, a prema zapisniku ribočuvara, te o tome obavijestiti ribarskog inspektora u roku od 72 sata.

FAUNA & FLORA
INTERNATIONAL

TRAFFIC
International Wildlife Trade Monitoring System

Pravosudna
akademija

LIFE19 GIE/BG/000846 SWIPE Project
Successful Wildlife Crime Prosecution in Europe

Postupanja ribočuvara propisano je čl. 34. ZOSR, prema kojem ukoliko ribočuvar zatekne u ribolovnoj zoni na kojoj obavlja ribočuvarsku službu osobu koja obavlja ribolov ili druge radnje protivno ZOSR i propisima donesenim na temelju njega, dužan je sastaviti zapisnik te ga dostaviti ribarskom inspektoru u roku od najviše 48 sati te poduzeti druge radnje sukladno svojim ovlastima.

U čl. 59. ZOSR propisana je inspekcija u okviru međunarodno preuzetih obveza, odnosno da će inspektori imenovani po odluci Ministra, sudjelovati u provedbi nadzora i kontrole u okviru međunarodnih ugovora kojih je stranka Republika Hrvatska.

Ovlasti inspektora i ovlaštenih osoba propisane su čl. 60. ZOSR kojim je navedeno da su u provedbi inspeksijskog nadzora inspektor i ovlašteni državni službenici iz članka 56. tog Zakona ovlašteni: fotografirati ili snimiti osobe, pregledati, fotografirati ili snimiti ribolovne alate, plovila, plutajuće objekte, plutajuća tijela, objekte, poslovne prostorije, luke, proizvode, uređaje, ribolovnu opremu, sredstva rada, vozila, poslovne knjige, registre, dokumente, ugovore, isprave i drugu poslovnu dokumentaciju koja omogućuje uvid u poslovanje pravne i fizičke osobe u smislu primjene ovoga Zakona i propisa donesenih na temelju njega, kao i uzeti GPS koordinate koje se mogu koristiti kao dokaz. Nadaje, u ZOSR je pojašnjeno da se poslovnim prostorijama smatraju prostorije na plovilima, plutajućim objektima i plutajućim tijelima i druge prostorije, prijevozna sredstva i slično u kojima nadzirana pravna i fizička osoba obavlja poslovnu djelatnost, a pod GPS koordinatama podrazumijevaju se točke u metrima ili stupnjevima zemljopisne dužine i širine uzete pomoću GPS uređaja.

U postupku nadzora, inspektor i ovlašteni državni službenici iz članka 56. ovoga Zakona ovlašteni su zatražiti i pregledati isprave na temelju kojih se može utvrditi identitet fizičke osobe (osobna iskaznica, putovnica i sl.), a fizička osoba koja podliježe nadzoru i fizička osoba zatečena na mjestu nadzora obvezne su na zahtjev inspektora i ovlaštene osobe dati ispravu na uvid.

Također, propisano je da je fizička ili pravna osoba, koja je subjekt inspeksijskog nadzora, obvezna inspektoru i ovlaštenim državnim službenicima iz članka 56. ovoga Zakona omogućiti obavljanje inspeksijskog nadzora. Inspeksijski nadzor obavlja se nadzorom, opažanjem i/ili izvidnim radnjama i o tome se sastavlja se zapisnik (čl. 63. ZOSR).

Prava i obveze inspektora i ostalih ovlaštenih osoba propisane su čl. 64. st. 1. ZOSR prema kojem, u slučaju da se utvrdi povreda odredbi ZOSR ili drugog propisa donesenog na temelju njega, inspektori su ovlašteni: „1. rješenjem narediti otklanjanje utvrđenih nedostataka i odrediti primjereni rok za njihovo otklanjanje, 2. rješenjem zabraniti stavljanje na tržište ili narediti povlačenje s tržišta proizvoda ribarstva, 3. naredbom odrediti mjeru opreza privremene obustave

djelatnosti sukladno posebnom propisu kojim se reguliraju prekršaji i/ili odrediti rok za plaćanje propisanih obveza i/ili naredbom na licu mjesta dopustiti i/ili obustaviti radnju, 4. utvrditi udovoljava li fizička ili pravna osoba djelomično ili u potpunosti uvjetima propisanim ovim Zakonom ili propisima donesenim na temelju njega, 5. izdati prekršajni nalog ili obvezni prekršajni nalog, 6. naplatiti novčanu kaznu na mjestu počinjenja prekršaja (poslove iz stavka 1. točaka 4., 5. i 6. ovoga članka mogu obavljati i ostali ovlašteni državni službenici iz članka 56. stavka 1. točaka 2. do 7. ZOZR).“

Razmatranjem odredbi ovog zakona vidljivo je kako je ustanovljen širok krug ovlaštenika koji mogu provoditi različite ovlaštene radnje u slučaju da se utvrdi povreda odredaba ZOZR.

2.9. Zakon o obalnoj straži

Ovlaštene osobe Obalne straže su sukladno čl. 211. st. 2. ZOZR sekundarni ovlaštenici za provođenje inspeksijskog nadzora kada inspektori zaštite prirode ne mogu postupati ili nisu nazočni na terenu. ZOZR se uređuju poslovi, organizacija i nadležnost Obalne straže Republike Hrvatske, kategorije i ovlasti ovlaštenih osoba Obalne straže, suradnja i koordinacija rada tijela državne uprave i drugih državnih tijela radi učinkovitoga nadzora i zaštite prava i interesa Republike Hrvatske na moru.

Sukladno čl. 2. st. 1. t. 1. i 2. ZOZR, obalna straža je tijelo, ustrojeno u okviru Hrvatske vojske, nadležno za provedbu nadzora i zaštite prava i interesa Republike Hrvatske na moru, a ovlaštena osoba Obalne straže je osoba koja je na temelju ovog Zakona i drugih propisa osposobljena i ovlaštena za obavljanje poslova i primjenu ovlasti Obalne straže.

Poslovi Obalne straže propisani opisani u čl. 5. ZOZR od značaja za temu ovog elaborata su:

- „st. 1. - nadzor i zaštita zaštićenog ekološko-ribolovnog pojasa i epikontinentalnog pojasa nad kojima Republike Hrvatske obnaša suverena prava i jurisdikciju
- st. 7. - suzbijanje i sprječavanje transnacionalnog organiziranog kriminaliteta i širenja oružja za masovno uništenje, u skladu s međunarodnim pravom
- st. 12. - provedba drugih poslova u skladu s posebnim zakonima“ (npr. čl. 211. st. 3. ZOZR).“

Ovlasti ovlaštenih osoba Obalne straže propisane su čl. 31. st. 1. t. 1. - 11. ZOZR i one su:

- „provjera zastave plovnog objekta
- zaustavljanje plovnog objekta
- pregled isprava plovnog objekta i provjera istovjetnosti osoba
- pregled plovnog objekta, tereta i opreme
- pregled osoba
- privremeno ograničenje slobode kretanja
- privremeno oduzimanje predmeta
- davanje upozorenja i naredbi
- progon plovnog objekta
- uzapćenje i sprovođenje plovnog objekta
- uporaba sredstava prisile.“

Člankom 31. st. 2. propisano je da se ovlast obavljanja određenih inspekcijskih poslova u pojedinom upravnom području stječe se na temelju rješenja ministra nadležnoga za poslove pojedinoga upravnog područja u skladu s propisima kojima se utvrđuje inspekcijski nadzor u tom upravnom području i uz suradnju tijela državne uprave nadležnoga za to upravno područje.

3. Analiza adekvatnosti pravnog okvira za suzbijanje kažnjivih radnji na štetu divljih vrsta i zaključna razmatranja

Iz razmatranih materijalno-pravnih i postupovnih odredbi relevantnih propisa u Republici Hrvatskoj za suzbijanje kažnjivih radnji na štetu divljih vrsta životinja i biljaka može se zaključiti kako je pravni okvir dovoljno širok i sveobuhvatan.

U odnosu na sadržaj razmatranog materijalno-pravnog dijela pravnog okvira može se zaključiti kako je on u globalu zadovoljavajući. Pojedini zakonski termini unutar samih kaznenih djela, koja su u ovom elaboratu analizirana, nisu u dovoljnoj mjeri jasni i određeni pa stvaraju nedoumice i neujednačeno postupanje u praksi. Navedeno se odnosi na ranije u elaboratu spomenute termine „neznatnog broja jedinki strogo zaštićene vrste/drugog zaštićenog dijela prirode odnosno neznatnog utjecaja na očuvanje vrste/druge zaštićene prirodne vrijednosti“ iz odredbe čl. 200. st. 4. KZ Uništavanje zaštićenih prirodnih vrijednosti, o čemu ovisi hoće li ili neće biti ostvareno to kazneno djelo. Pri navedenom se ne daju niti jasnije odrednice na koji način se to utvrđuje te tko daje ocjenu neznatnosti. Jednako je i s izazivanjem „značajnog smanjenja broja jedinki u populaciji ili istrebljenjem“ iz čl. 200. st. 2. KZ-a.

FAUNA & FLORA
INTERNATIONAL

TRAFFIC

Pravosudna
akademija

LIFE19 GIE/BG/000846 SWIPE Project
Successful Wildlife Crime Prosecution in Europe

Isto se može uočiti i pri razmatranju odredbe čl. 201. st. 1. KZ-a Uništavanje staništa, jer bi se i kod ovog kaznenog djela moglo jasnije odrediti što se smatra pod pojmom znatnosti u kontekstu „znatnog pogoršanja stanišnih ciljnih vrsta područja ekološke mreže ili znatnog pogoršanja ciljnog stanišnog tipa područja ekološke mreže“, kako bi se reducirali problemi postupanja u praksi. Također, kod kvalificiranog oblika tog kaznenog djela iz čl. 201. st. 3. KZ-a, se ne daju jasnije odrednice oko toga što se smatra pod terminom „značajno utječe“ na stanje očuvanja vrste, na koji način se to utvrđuje te tko daje ocjenu o opsegu utjecaja, a što dovodi do nejasnoća i problema u postupanju u praksi.

Nadalje, u opisu kaznenog djela iz čl. 202. st. 3. KZ-a Trgovanje divljim vrstama, ne daju jasnije odrednice oko toga što se smatra pod „neznatnom količinom jedinki i neznatnim utjecajem na očuvanje vrste“, na koji način se to utvrđuje te tko daje ocjenu o neznatnosti količine/utjecaja, a što isto dovodi do nejasnoća i problema u postupanju u praksi. Sukladno načelu zakonitosti, zakoni bi trebali biti jasni i određeni tj. nedvosmisleni.

Za ukazati je da se kaznena djela na štetu divljih vrsti čine se u određenom broju slučajeva radi stjecanja materijalne koristi, koja može biti vrlo velika, a posebice kada se radi o organiziranim kriminalnim aktivnostima. U tom smislu bilo bi za kaznena djela koja se mogu počinuti na štetu divljih vrsta oportuno primijeniti zakonsku mogućnost iz čl. 40. st. 5. KZ kojom se daje mogućnost da se novčana kazna kao sporedna kazna izrekne počiniteljima i kada ona nije propisana zakonom. Također, na zakonodavcu je da *de lege ferenda* razmotri mogućnost propisivanja koristoljublja kao dodatne kvalifikatorne okolnosti u odnosu na tu vrstu kaznenih djela.

U odnosu na preostali materijalnopравни okvir koji se odnosi na prekršajnopravno zakonodavstvo, treba reći kako su na adekvatan način propisane zabranjene radnje i prekršaji koji se mogu počinuti na štetu strogo zaštićenih vrsta, kao i vrste i visine sankcija koje se mogu izreći počiniteljima tih prekršaja.

U odnosu na sadržaj analiziranog postupovnog dijela pravnog okvira, prvenstveno kazneno procesnopravni okvir, treba reći kako je na adekvatan način propisano postupanje u slučajevima počinjenja kaznenih djela, kao i uloge pojedinih državnih tijela u otkrivanju, razjašnjavanju i procesuiranju kaznenih djela.

U odnosu na sadržaj analiziranog postupovnog pravnog dijela iz prekršajnog zakonodavstva, može se zaključiti kako je on zadovoljavajući i kroz ovlasti daje ovlaštenim osobama sve potrebne alate za suzbijanje kažnjivih radnji na štetu divljih vrsta. Jedino, u odnosu na čuvare prirode, u ZOZP bi bilo oportuno razmotriti čl. 209. kojim se propisuje primjena i ovlasti čuvara prirode. Naime, u odredbi se navodi da u provedbi nadzora, glavni čuvar prirode i čuvar prirode ako *zateknu*

FAUNA & FLORA
INTERNATIONAL

TRAFFIC

Pravosudna
akademija

LIFE19 GIE/BG/000846 SWIPE Project
Successful Wildlife Crime Prosecution in Europe

osobu u zaštićenom području ili području ekološke mreže da obavlja radnje za koje je propisana prekršajna odgovornost odredbama članka 226. do 233. ZOZP-a i na temelju njega donesenih propisa, imaju pravo i obvezu primijeniti zakonom propisane ovlasti. Postupanje čuvara prirode i primjenu ovlasti otežava činjenica da je u ZOZP propisano da moraju „zateći“ počinitelja prekršaja u činjenju prekršaja. U pojedinim slučajevima u praksi istoga će ponekada zateći, no često ga i neće zateći na mjestu počinjenja prekršaja već će ga možda susresti na zaštićenom području u blizini nakon počinjenja prekršaja kojeg su utvrdili. U tom smislu bi možda trebalo razmotriti mogućnosti za zakonsku promjenu preuskog termina „zaticanja“ u počinjenju prekršaja. Također, od strane čuvara prirode često je isticana potreba za njihovim statusom službene osobe te zakonodavnim promjenama u tom smislu koje su opravdane.

Pravilnikom kojim se dalje razrađuju zakonske ovlasti čuvara prirode, PNPRČP, nisu razrađene sve ovlasti koje se propisuju ZOZP-om. Navedeno se sugerira razraditi u narednim izmjenama i dopunama tog podzakonskog akta, kako bi se čuvarima prirode dodatno pojednostavila i olakšala konkretna primjena ovlasti na terenu prilikom vršenja nadzora i postupanja u zaštićenim područjima.

Također, u odnosu na primjenu ovlasti provjere identiteta osobe, potrebno je pri korištenju pojmova provjere i utvrđivanja identiteta povući paralelu s pojmovnim određenjima koje nam daje policijsko pravo gdje se ti termini primarno koriste (čl. 33. Zakona o policijskim poslovima i ovlastima.). Iz navedenog je vidljivo kako bi čuvari prirode mogli isključivo provjeravati identitet osobe uvidom u osobne isprave prekršitelja, no ne bi bili u mogućnosti utvrđivati identitet osobe jer se to čini primjenom znanstvenih metoda i sredstava (biometrije i drugih metoda) kada osoba ne posjeduje ispravu ili se sumnja u njezinu vjerodostojnost, kada se za osobom traga, kod osobe koja ne može ili ne želi dati istinite podatke ili kada se radi o mrtvom tijelu nepoznate osobe, stoga bi u tom smislu sugeriralo napraviti terminološke promjene odredbi postojećeg Pravilnika. Također, ukoliko se u odredbi Pravilnika navodi da nekooperativne osobe, koje odbijaju pokazati dokumente, čuvar prirode može fotografirati, navedeno bi trebalo propisati kao mogućnosti i u okviru ZOZP.

Kod PZ-a ukazano je na potrebu provođenja izvida prekršaja od strane nadležnih tijela koje navedeno mogu provesti sukladno tom Zakonu (izuzev čuvara prirode koji to ne mogu). Čuvari prirode nisu niti ovlaštenici za izdavanje obveznog prekršajnog naloga sukladno čl. 240. st. 4. PZ-a.

U odnosu na sudsko izricanje kazni počiniteljima kažnjivih radnji na štetu divljih vrsta za napomenuti je kako je čl. 37. PZ-a propisan institut ublažavanja kazne prema kojem se za određeni prekršaj može ublažiti kazna ispod donje granice zakonski propisanog minimuma kad to PZ izričito

FAUNA & FLORA
INTERNATIONAL

TRAFFIC

Pravosudna
akademija

**LIFE19 GIE/BG/000846 SWIPE Project
Successful Wildlife Crime Prosecution in Europe**

propisuje. Analizom slučajeva počinjenih kaznenih djela i prekršaja na štetu divljih vrsta u okviru izrade Kriminalističkog edukacijskog modula za potrebe SWIPE projekta¹⁶, treba navesti kako su suvremeni trendovi u kažnjavanju počinitelja usmjereni na blagu kaznenopravnu politiku, odnosno odmjeravanje kazne u donjem rasponu zakonski propisanog okvira kazne. U prekršajnom pravu učestala je primjena instituta ublažavanja kazne iz čl. 37. PZ-a u domaćoj sudskoj praksi, kako u slučajevima prekršaja na štetu divljih vrsta, tako i općenito u odnosu na presuđene prekršaje, dok za kaznena djela često se izriče uvjetna osuda. Učestalijom primjenom navedenog promašuje se *ratio* kažnjavanja i to bi trebalo izbjegavati.

¹⁶ Ibid.

III. ANALIZA POSTOJEĆEG INSTITUCIONALNOG SUSTAVA VEZANOG ZA SUZBIJANJE KAŽNJIVIH RADNJI PROTIV DIVLJIH VRSTA

Detekcija tijela i institucija uključenih u sustav suzbijanja kažnjivih radnji na štetu divljih vrsta i analiza „slabih“ i „jakih“ točaka u pojedinim institucijama

Uvodna razmatranja

Početno je potrebno dati temeljna pojmovna određenja. Institucijama će se u užem smislu, za potrebe ove analize smatrati državna tijela, tijela jedinica lokalne samouprave i pravne osobe s javnim ovlastima koje su nadležne za suzbijanje kažnjivih radnji na štetu zaštićenih divljih vrsta. U širem smislu će se institucijama smatrati i ona državna tijela koja na drugi način sudjeluju u suzbijanju ove vrste kriminaliteta, te će također biti spomenuti i neki neinstitucionalni kapaciteti kao što su obrazovne i nevladine organizacije koje se na određenom području bave zaštitom prirode, osobito zaštićenih divljih vrsta.

Analiza postojećeg institucionalnog sustava obaviti će se kroz prizmu potrebe procjene mogućnosti uspostave nacionalne mreže institucija u čijoj je nadležnosti suzbijanje kažnjivih radnji na štetu divljih vrsta.

Identifikacija nadležnih institucija biti će početno učinjena kroz analizu relevantnih normativnih okvira koji reguliraju njihov djelokrug rada i nadležnosti, a potom će biti razmatrani konkretni kapaciteti pojedinih tijela.

Analiza institucionalnog sustava biti će učinjena prema kriteriju specijalnosti odnosno prioriteta, dominantnih nadležnosti u suzbijanju ove vrste kriminaliteta. Sukladno tome možemo uzeti u obzir da su za suzbijanje kažnjivih radnji na različitim razinama u Republici Hrvatskoj primarno nadležni:

- Državni inspektorat, Sektor za nadzor zaštite okoliša, zaštite prirode i vodopravni nadzor, inspektori zaštite prirode Državnog inspektorata
- Javne ustanove za zaštitu prirode, čuvari prirode i glavni čuvari prirode
- Policija odnosno policijski službenici MUP-a
- Carina, carinski službenici Ministarstva financija
- Obalna straža

- Državno odvjetništvo Republike Hrvatske odnosno nadležni općinski i županijski državni odvjetnici
- Općinski i županijski sudovi odnosno prekršajni i kazneni odjeli općinskih sudova te Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske

U širem smislu za suzbijanje kažnjivih radnji nadležno je i Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja kao resorno državno tijelo sa svojim sastavnicama Upravnom za zaštitu prirode i Zavodom za zaštitu okoliša i prirode u pogledu normativnog uređenja ovog područja, ali i u pružanju stručne pomoći.

1. Državni inspektorat Republike Hrvatske

Državni inspektorat je državno tijelo koje obavlja inspeksijske poslove iz različitih područja djelatnosti među kojima se nalazi i zaštita prirode. U tu svrhu je unutar Državnog inspektorata osnovana inspekcija zaštite prirode (članak 4. Zakona o Državnom inspektoratu NN 115/18, 117/21 na snazi od 01.04.2019.) U djelokrugu rada inspekcije zaštite prirode svakako spada inspeksijski nadzor prema Zakonu o zaštiti prirode, a time i postupanje sa strogo zaštićenim vrstama, osobito u pogledu zabranjenih radnji na njihovu štetu. Neposredno poslove u navedenoj inspekciji obavljaju inspektori zaštite prirode, viši inspektori zaštite prirode i viši inspektori zaštite prirode – specijalisti. Organizacijski je inspekcija zaštite prirode smještena unutar Državnog inspektorata u Sektor za nadzor zaštite okoliša, zaštite prirode i vodopravni nadzor. Iako se izdvajanjem specijaliziranih inspekcija otvara bolja mogućnost koordiniranog djelovanja različitih inspeksijskih službi i neovisnost, njihova odvojenost od resornih državnih tijela, prije svega ministarstava, za čiju djelatnost su primarno vezani, mogla bi slabiti njihovu stručnu i preventivna uloga, u ovom slučaju u segmentu zaštite prirode

U pogledu suzbijanja kažnjivih radnji na štetu divljih vrsta inspektori zaštite prirode predstavljaju najspecijaliziranije i primarno nadležne državne službenike kako u pokretanju prekršajnih postupaka tako i podnošenju kaznenih prijava. Može se reći da su inspektori zaštite prirode značajna referentna točka u ovom segmentu kriminaliteta, osobito prekršaja.

U obavljanju poslova iz svoje nadležnosti surađuju s ostalim nadležnim tijelima. U tom smislu možemo uočiti dvije razine komunikacije, horizontalnu i vertikalnu. Kroz tzv. horizontalnu komunikaciju inspektori zaštite prirode surađuju s policijom, javnim ustanovama, carinskom upravom, nadležnim ministarstvom dok u smislu prekršajnih i kaznenih postupaka po vertikalnoj

FAUNA & FLORA
INTERNATIONAL

TRAFFIC

Pravosudna
akademija

LIFE19 GIE/BG/000846 SWIPE Project
Successful Wildlife Crime Prosecution in Europe

razini komuniciraju s nadležnim državnim odvjetništvom i prekršajnim sudovima odnosno Visokim prekršajnim sudom.

Razmatrajući zadovoljstvo spomenutih dionika u komunikaciji ona se karakterizira kao vrlo dobra, osobito na horizontalnoj razini i u pogledu reaktivnih represivnih aktivnosti odnosno postupanja u konkretnim slučajevima kažnjivih radnji na štetu divljih vrsta. Uočava se još dosta prostora u unaprjeđenju komunikacije s drugim dionicima u odnosu na preventivne aktivnosti, ali i jačanje otkrivačke djelatnosti. Jačim, proaktivnijim zadiranjem u tamnu brojku, počinjenih, a neotkrivenih prekršaja i kaznenih djela dobila bi se jasnija i realnija slika o stanju i kretanju kriminaliteta na štetu divljih vrsta. U pogledu otkrivanja kažnjivih radnji na štetu divljih vrsta inspektori zaštite prirode u najvećoj mjeri usmjereni su na dojave građana i drugih državnih tijela.

Postoji prostor za jače uključenje inspektora zaštite prirode u iniciranje i koordiniranje međusektorskih akcija koje bi mogle imati jači otkrivački, a onda i preventivni karakter.

U pogledu vertikalne komunikacije sa nadležnim sudovima i državnim odvjetništvom uočava se prostor za unaprjeđenje razine senzibiliziranosti/educiranosti/specijalizacije državnih odvjetnika i nadležnih sudaca prekršajnih i kaznenih sudova. Navedeno bi doprinijelo bržem rješavanju ovih predmeta i snažnijem sankcioniranju počinitelja.

Za područje cijele Republike Hrvatske Sektor ima 110 inspektora, od toga je 20 zaduženo za prirodu, 65 za okoliš, a za vode 25. Što se zaštite prirode tiče u prosjeku je jedan inspektor zaštite prirode po županiji, no ima slučajeva i da je jedan inspektor nadležan za 2-3 županije. Za područje Grada Zagreba nadležno je 5 inspektora. S obzirom na relativno mali broj inspektora zaštite prirode ograničena je mogućnost njihovog proaktivnog i preventivnog djelovanja. Za još učinkovitije suzbijanje kažnjivih radnji na štetu prirode svakako bi trebao biti veći broj inspektora zaštite prirode kako bi se oni mogli više posvetiti radu na terenu. Tada bi se otvorila i veća mogućnost prilagođavanja radnog vremena inspektora vremenu počinjenja kažnjivih radnji, koje se najčešće događaju u večernjim i noćnim satima i u neradne dane

Inspekcija zaštite prirode, ali i veterinarska i fitosanitarna inspekcija imaju nadležnost u provedbi nadzora temeljem Zakona o prekograničnom prometu i trgovini divljim vrstama N.N. br. 94/13, 14/19 na snazi od 15.02.2019.

U pogledu normativnih alata inspektori zaštite prirode imaju na raspolaganju kompletan prekršajni normativni instrumentarij dok se u smislu kaznenih djela imaju ulogu inicijatora kaznenog progona.

Jednako tako je potrebno spomenuti nadležnost lovne inspekcije Državnog inspektorata u pogledu utvrđivanja prekršajne odgovornosti zbog povrede članka 60. st.3. Zakona o lovstvu u odnosu na smeđeg medvjeda, divlje mačke i dabra, koji su također strogo zaštićeni. Pri tome

FAUNA & FLORA
INTERNATIONAL

TRAFFIC
International Wildlife Trade Monitoring System

Pravosudna
akademija

LIFE19 GIE/BG/000846 SWIPE Project
Successful Wildlife Crime Prosecution in Europe

također treba imati na umu da lovna inspekcija u okviru svojeg djelokruga rada može doći do saznanja o počinjenim kažnjivim radnjama na štetu strogo zaštićenih divljih vrsta pa je iznimno važna bliska suradnja s drugim nadležnim tijelima.

2. Javne ustanove za zaštitu prirode

Za upravljanje nacionalnim parkovima i parkovima prirode javne ustanove osniva Vlada Republike Hrvatske, a za upravljanje ostalim zaštićenim područjima ili dijelovima prirode javne ustanove osnivaju predstavnička tijela jedinica područne (regionalne) samouprave (članak 130. Zakona o zaštiti prirode). Time su javne ustanove za zaštitu prirode dodatna tijela koja brinu o zaštiti prirode na točno određenim područjima koja uživaju posebnu zaštitu, često puta i zbog strogo zaštićenih životinjskih i biljnih vrsta koja obitavaju na njima.

Unutar javnih ustanova neposredni nadzor u zaštićenim područjima provode čuvari prirode i glavni čuvari prirode koji svoju dužnost obavljaju u posebnoj unutarnjoj ustrojstvenoj jedinici (članak 206. Zakona o zaštiti prirode). Zakon o zaštiti prirode u članku 209. pobliže određuje i konkretne ovlasti čuvara prirode i glavnih čuvara prirode koje su im potrebne za obavljanje neposrednog nadzora. Također se određuje njihovo pravo i obveza da ukoliko u zaštićenom području tijekom provedbe nadzora zateknu osobu u obavljanju radnji za koje je propisana prekršajna odgovornost poduzmu propisane mjere među kojima su i naplata novčane kazne, podnošenje optužnog prijedloga i kaznene prijave. Među takvim zabranjenim radnjama svakako se ističu i one koje se odnose na strogo zaštićene životinjske i biljne vrste.

Ukupan broj od 186 čuvara prirode u Republici Hrvatskoj predstavlja značajan kapacitet za suzbijanje ovih kažnjivih radnji tim više što je njihovo djelovanje omeđeno upravo na zaštićena područja na kojima je i najveći očekivani broj jedinki strogo zaštićenih divljih vrsta. Na pojedinim zaštićenim područjima bi se trebao povećati broj čuvara prirode radi učinkovitijeg nadzora velikih zaštićenih područja. Radi se o specijaliziranim zaposlenicima javnih ustanova kojima je suzbijanje kažnjivih radnji na štetu divljih vrsta primarni zadatak. Čuvari prirode su u pravilu i dodatno senzibilizirani i motivirani za suzbijanje kažnjivih radnji.

Slabost koja se uočava je angažiranje čuvara prirode u obavljanju drugih poslova u javnim ustanovama koji nisu u njihovoj primarnoj nadležnosti čime se smanjuje njihova otkrivačka i preventivna funkcija. Također je značajno razmisliti i o boljoj organizaciji radnog vremena u smislu prilagođavanja kritičnim vremenima kada se događa počinjenje prekršaja i kaznenih djela.

Uočava se prostor za poboljšanje njihove uloge u prekršajnom postupku osobito u pogledu jasnijeg određenja čuvara prirode kao službenih osoba što treba značajnije urediti, intenzivnijoj

FAUNA & FLORA
INTERNATIONAL

TRAFFIC

Pravosudna
akademija

LIFE19 GIE/BG/000846 SWIPE Project
Successful Wildlife Crime Prosecution in Europe

edukaciji u primjeni pravnih propisa i metodologiji otkrivanja i istraživanja prekršaja, ali i davanju više instrumentarija prekršajnog postupka u njihovu nadležnost. Relativno mali broj optužnih prijedloga posljednjih godina s obzirom na broj čuvara prirode znak je da bi bilo potrebno intenzivirati njihovu otkrivačku djelatnost.

Čuvari prirode u obavljanju svojih poslova surađuju s policijom kada im je potrebna njihova asistencija, ali i s inspektorima zaštite prirode u slučajevima koji prelaze njihove zakonske ovlasti.

U pravilu se izražava zadovoljstvo čuvara prirode o komunikaciji s ova dva državna tijela. Čuvari prirode i javne ustanove imaju neposrednu komunikaciju s prekršajnim odjelima nadležnih općinskih sudova i tu je prisutno nezadovoljstvo brzinom provođenja prekršajnih postupaka te vrstom i težinom izrečenih sankcija počiniteljima prekršaja. Čuvari prirode imaju izuzetno rijetku komunikaciju s državnim odvjetništvom. Ono što čuvari prirode posebno naglašavaju kao nedostatak jest nedovoljna komunikacija s nadležnim ministarstvom i nedovoljna stručna pomoć u konkretnim slučajevima kažnjivih radnji.

Nacionalni parkovi

NP Brijuni

NP Kornati

NP Krka

NP Mljet

NP Paklenica

NP Plitvička jezera

NP Risnjak

NP Sjeverni Velebit

Parkovi prirode

PP Biokovo

PP Dinara

PP Kopački rit

PP Lastovsko otočje

PP Lonjsko polje

PP Medvednica

PP Papuk

PP Telašćica

PP Učka

FAUNA & FLORA
INTERNATIONAL

TRAFFIC

Pravosudna
akademija

LIFE19 GIE/BG/000846 SWIPE Project
Successful Wildlife Crime Prosecution in Europe

PP Velebit

PP Vransko jezero

PP Žumberak – Samoborsko gorje

Županijske javne ustanove

JU Priroda Bjelovarsko-bilogorske županije

JU Natura Slavonica

JU za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode na području Dubrovačko-neretvanske županije

Javna ustanova - Maksimir

JU Natura Histrica

JU NATURA VIVA za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode na području Karlovačke županije

JU za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode na području Koprivničko-križevačke županije

JU za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode Krapinsko-zagorske županije

JU za upravljanje zaštićenim područjima i drugim zaštićenim dijelovima prirode na području Ličko-senjske županije

Međimurska priroda - Javna ustanova za zaštitu prirode

J.U. agencija za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Osječko-baranjske županije

JU za upravljanje zaštićenim područjem Požeško-slavonske županije

JU Priroda Primorsko- goranske županije

JU Zaštita prirode Sisačko-moslavačke županije

JU za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode na području Splitsko-dalmatinske županije „More i krš“

JU Priroda Šibensko-kninske županije

JU Priroda Varaždinske županije

JU za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološkom mrežom Virovitičko-podravske županije

JU za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima Vukovarsko-srijemske županije

JU Natura Jadera

JU Zeleni prsten Zagrebačke županije

Lokalne javne ustanove

JU za upravljanje park-šumom “Marjan“

JU Kamenjak

FAUNA & FLORA
INTERNATIONAL

TRAFFIC

Pravosudna
akademija

LIFE19 GIE/BG/000846 SWIPE Project
Successful Wildlife Crime Prosecution in Europe

JU Pećinski park Grabovača

Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području općine Rakovica

Javna ustanova Rezervat Lokrum.

3. Policija

Analiziramo li članak 3. Zakona o policijskim poslovima i ovlastima N.N., 76/09, 92/14, 70/19) na snazi od 01.08.2019. nalazimo da je u članku 3. st.1. t. 3 među policijske poslove uvršteno sprječavanje kaznenih djela i prekršaja, njihovo otkrivanje i prikupljanje podataka o tim djelima i počiniteljima. Također, je u istom članku i stavku, ali u točki 4. predviđeno u nadležnosti policije traganje za počiniteljima kaznenih djela za koja se progoni po službenoj dužnosti i prekršaja i njihovo dovođenje nadležnim tijelima.

Osim ovako općenito određene nadležnosti policije, u Zakonu o zaštiti prirode N.N. br. 80/13, 15/18, 14/19, 127/19 na snazi od 04.01.2020. predviđeno je člankom 211. st. 1. da policijski službenici samostalno, kao ovlaštene osobe, obavljaju inspekcijski nadzor ako postoji osnovna sumnja o povredi odredbi Zakona o zaštiti prirode, ali i da su dužni pružiti pomoć inspektorima i čuvarima prirode kada se za to ukaže potreba. Iz pravosudne prakse je poznato da policijski službenici uglavnom optužne prijedloge podnose samostalno, ali postupaju i na temelju zahtjeva čuvara prirode i inspektora zaštite prirode.

Policija je nadležna za otkrivanje i istraživanje kažnjivih radnji na čitavom području Republike Hrvatske. Organizirana je hijerarhijski, na tri razine, policijske postaje, policijske uprave i Ravnateljstvo policije (članak 8. Zakona o policiji N.N., br. 34/11, 130/12, 89/14, 151/14, 33/15, 121/16, 66/19 na snazi od 18.07.2019.). U RH ima oko 20 000 policijskih službenika no oni obavljaju različite poslove u sustavu sigurnosti. Policijske postaje u kontekstu otkrivanja i razjašnjavanja kažnjivih radnji na štetu divljih vrsta imaju najznačajniju ulogu. Policijski službenici policijskih postaja će u pravilu biti najčešće prvi koji će neposredno uočiti elemente kažnjivih radnji ili će pružati pomoć drugim državnim tijelima. Najčešće će to biti djelatnici temeljne policije, ali to mogu biti i djelatnici prometne policije ili granične policije, osobito pomorske policije.

Višu hijerarhijsku razinu organizacije policije predstavljaju policijske uprave koje su ustrojene na područjima županija. One osim koordiniranja i usmjeravanja rada policijskih postaja obavljaju i neposredno složenije poslove iz djelokruga rada policijskih postaja. Na razini policijske uprave ustrojeni su specijalistički odjeli i službe koji se bave određenom vrstom kriminaliteta ili sigurnosnih poslova. Posebno treba istaknuti specijalizirane policijske službenike za prevenciju kriminaliteta čija je primarna funkcija osmišljavanje i provođenje konkretnih preventivnih aktivnosti i programa.

FAUNA & FLORA
INTERNATIONAL

TRAFFIC

Pravosudna
akademija

LIFE19 GIE/BG/000846 SWIPE Project
Successful Wildlife Crime Prosecution in Europe

Ravnateljstvo policije kao najviša hijerarhijska organizacijska jedinica policije koordinira i usmjerava rad policijskih uprava i bavi se najsloženijim sigurnosnim problemima na nacionalnoj razini.

U sastavu policije ne postoji specijalizacija policijskih službenika za suzbijanje ovih vrsta kažnjivih radnji već je obavljaju mjesno nadležni djelatnici temeljne, prometne i granične/pomorske policije. U slučaju potrebe provođenja kriminalističkog istraživanja kaznenih djela uključuju se i službenici kriminalističke policije iz policijskih postaja i policijskih uprava, ovisno o nadležnosti za pojedino kazneno djelo.

S obzirom na broj policijskih službenika i druge kapacitete policije može se reći da je riječ o najznačajnijem državnom tijelu u suzbijanju kažnjivih radnji na štetu divljih vrsta. Kao što je navedeno temeljna policija i drugi specijalizirani oblici pokrivaju čitav teritorij RH i njihova interventna/reaktivna sposobnost ima važnu ulogu u efikasnosti prekršajnog i kaznenog progona. Treba naglasiti da policija ima interventnu sposobnost 24/7/365 i da u svakom trenutku može reagirati na počinjenje prekršaja i kaznenog djela. Brzina reakcije u konkretnom slučaju može ovisiti o trenutnim kapacitetima odnosno broju policijskih službenika u smjeni i drugim prioritetnim zadacima. Može se ustvrditi da je policija također adekvatno opremljena za obavljanje poslova otkrivanja i razjašnjavanja prekršaja i kaznenih djela. Policija je adekvatno osposobljena za primjenu općeg i posebnog prekršajnog i kaznenog zakonodavstva, no postoji prostor za bolju upoznatost sa segmentom posebnog prekršajnog zakonodavstva koji se odnosi na zaštitu prirode, osobito Zakonom o zaštiti prirode. Uočava se također prostor za jače senzibiliziranje policijskih službenika za otkrivanje ovih kažnjivih radnji osobito u kontekstu svakodnevnog obavljanja poslova. Senzibilizacija bi mogla dovesti i do jačeg angažmana policijskih službenika u prevenciji ovih prekršaja i kaznenih djela. U pogledu odnosa s drugim tijelima policija komunicira s inspektorima zaštite prirode i čuvarima prirode pružajući im potporu potrebnu za provedbu njihovih poslova i kada pojedini slučaj prelazi okvire njihove nadležnosti kao što je to u slučaju kaznenih djela. Vezano uz kažnjive radnje policija u vertikalnoj komunikaciji surađuje i s pravosudnim tijelima, državnim odvjetništvom i prekršajnim sudovima podnoseći odgovarajuće prijave.

4. Carinska uprava

Carinska uprava kao nadležno tijelo obavlja nadzor radi osiguranja pravilne primjene propisa o javnim davanjima i javnopravnim naknadama te osiguranja zaštite zdravlja i života ljudi, životinja, prirode i okoliša kao i drugih općih i javnopravnih interesa. (članak 4. Zakona o carinskoj

FAUNA & FLORA
INTERNATIONAL

TRAFFIC

Pravosudna
akademija

LIFE19 GIE/BG/000846 SWIPE Project
Successful Wildlife Crime Prosecution in Europe

službi, pročišćeni tekst zakona N.N. br. 68/13, 30/14, 115/16, 39/19, 98/19, na snazi od 25.04.2019.)

U tom smislu temeljem odredbi Zakona o prekograničnom prometu i trgovini divljim vrstama N.N. br. 94/13, 14/19 na snazi od 15.02.2019. carinska služba obavlja nadzor nad prekograničnim prometom i trgovinom divljim vrstama. U slučaju utvrđenih prekršaja ili kaznenih djela carinski službenici ovlašteni su provesti prekršajni postupak ili podnijeti kaznenu prijavu. Prvostupanjske prekršajne postupke carinska uprava provodi samostalno. Carinski službenici su zajedno s policijskim službenicima granične policije u prilici neposredno na graničnim prijelazima identificirati krijumčarenje strogo zaštićenim biljnim i životinjskim vrstama odnosno njihovim derivatima. Za to je važna njihova osposobljenost za prepoznavanje obilježja ovih vrsta, mogućnosti njihove eksploatacije i načina krijumčarenja. Možemo reći da su carinski službenici i granična policija zadnja linija obrane u segmentu suzbijanja kažnjivih radnji na štetu prirode na nacionalnoj razini. Jednako tako oni mogu biti i prvi senzori koji će registrirati unošenje takvih vrsta u zemlju. Nadzor nad svim oblicima transporta 24/7/365 značajan su faktor koji može doprinijeti otkrivanju kažnjivih radnji, Na njihovu sposobnost otkrivanja kažnjivih radnji utječu brojni čimbenici, a osobito oscilacije u prometu tijekom turističke sezone. Iako carinska služba djeluje i dubinski na čitavom teritoriju RH, Zakon o zaštiti prirode ne predviđa uključivanje carinskih službenika u provođenje inspekcijskih poslova. Unutar carinske uprave ne postoji specijalizacija carinskih službenika za suzbijanje kriminaliteta na štetu prirode i stoga je potrebna periodična edukacija i senzibilizacija u tom smislu. S obzirom da segment krijumčarenja strogo zaštićenih divljih vrsta ulazi u primarni djelokrug rada carinske službe postoji i njen interes za unaprjeđenjem suradnje svih nadležnih državnih tijela, a osobito u pogledu razmjene informacija o novim pojavnim oblicima i edukacije. Također je moguće sudjelovanje carinskih službenika u radu nacionalne mreže, kako na nacionalnoj, tako i na regionalnoj razini. Znanja i iskustva carinskih službenika u pogledu načina krijumčarenja mogu također biti korisna i drugim nadležnim tijelima u poboljšanju otkrivačke djelatnosti.

Temeljem dostavljenih sažetih podataka o prekršajnim postupcima koji su vođeni temeljem Zakona o prekograničnom prometu i trgovini divljim vrstama od strane Carinske uprave u proteklom šestogodišnjem razdoblju (2016. – 2021. g.) razvidno je kako je pokrenuto 78 prekršajnih postupaka i podnesena jedna kaznena prijava. Najveći broj optužnih prijedloga podnesen je od strane carinskih službenika na zračnim lukama u Splitu i Zagrebu, a ostali od strane službenika na graničnim prijelazima ili tijekom carinjenja robe koja se dostavlja poštom. (Izvor: Elaborat o znanstvenoj analizi prekršaja i kaznenih djela na štetu divljih počinjenih na području Republike Hrvatske, 2021.)

Carinska služba organizirana je hijerarhijski na središnji ured i područne urede u Zagrebu, Rijeci, Osijeku i Splitu. U RH ima prema godišnjem izvješću za 2021. godinu ukupno 2628 carinskih službenika.

5. Obalna straža

Sukladno odredbama članka 211. stavak 2. i 3. Zakona o zaštiti prirode ovlaštene službene osobe Obalne straže RH obavljaju inspekcijski nadzor na području zaštićenog ekološko – ribolovnog pojasa RH odnosno gospodarskog pojasa RH, a mogu djelovati i u unutarnjim morskim vodama i teritorijalnom moru ako postoji osnovana sumnja o povredi odredaba Zakona o zaštiti prirode.

Zakon o Obalnoj straži Republike Hrvatske, N.N. br. 125/19, na snazi od 28.12.2019. također u članku 5. u nekoliko točaka stavlja u djelokrug rada navedene poslove.

Ovlaštene osobe prve kategorije Obalne straže mogu neposredno primjenjivati ovlasti u svrhu provođenja inspekcijskog nadzora odnosno podnošenja optužnog prijedloga, izdavanja obveznog prekršajnog naloga i prekršajnog naloga te naplate kazne na mjestu počinjenja prekršaja.

U praksi se pokazalo da ovlaštene službene osobe obalne straže ne participiraju u značajnijoj mjeri u represivnom suzbijanju ove vrste kriminaliteta.

6. Državno odvjetništvo Republike Hrvatske

Državno odvjetništvo kao samostalno i neovisno pravosudno tijelo ovlašteno je i dužno postupati protiv počinitelja kaznenih djela i drugih kažnjivih djela. (članak 3. Zakona o državnom odvjetništvu, N.N. br. 67/18, 21/22, na snazi od 01.03.2022.) Poslove sukladno svojem djelokrugu obavljaju državni odvjetnici i zamjenici državnih odvjetnika u okviru teritorijalno nadležnih županijskih i općinskih državnih odvjetništava.

Za procesuiranje kaznenih djela iz segmenta organiziranog kriminaliteta i korupcije osnovano je posebno državno odvjetništvo pod nazivom Ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (USKOK). Poslove USKOK-a obavlja ravnatelj i zamjenici ravnatelja u sastavu Odjela tužitelja koji uz sjedište u Zagrebu ima odsjeke u Osijeku, Splitu i Rijeci. (Zakon o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta, N.N. br. 76/09, 116/10, 145/10, 57/11, 136/12, 148/13, 70/17, na snazi od 27.07.2017) Promatrajući u kontekstu kaznenih djela na štetu prirode USKOK je nadležan za procesuiranje onih kaznenih djela koja su počinjena u sastavu grupe ili zločinačkog udruženja.

FAUNA & FLORA
INTERNATIONAL

TRAFFIC
International Wildlife Trade Monitoring System

Pravosudna
akademija

LIFE19 GIE/BG/000846 SWIPE Project
Successful Wildlife Crime Prosecution in Europe

Konkretna teritorijalna nadležnost pojedinih županijskih i općinskih državnih odvjetništava određena je Zakonom o područjima i sjedištima državnih odvjetništava, N.N. br. 67/18, 21/22, na snazi od 01.03.2022.

I. Županijsko državno odvjetništvo u Bjelovaru za područje Županijskog suda u Bjelovaru:

Općinsko državno odvjetništvo u Bjelovaru za područje Općinskog suda u Bjelovaru

Općinsko državno odvjetništvo u Virovitici za područje Općinskog suda u Virovitici

II. Županijsko državno odvjetništvo u Dubrovniku za područje Županijskog suda u Dubrovniku:

Općinsko državno odvjetništvo u Dubrovniku za područje Općinskog suda u Dubrovniku

Općinsko državno odvjetništvo u Metkoviću za područje Općinskog suda u Metkoviću

III. Županijsko državno odvjetništvo u Karlovcu za područje Županijskog suda u Karlovcu:

Općinsko državno odvjetništvo u Gospiću za područje Općinskog suda u Gospiću

Općinsko državno odvjetništvo u Karlovcu za područje Općinskog suda u Karlovcu

IV. Županijsko državno odvjetništvo u Osijeku za područje Županijskog suda u Osijeku:

Općinsko državno odvjetništvo u Osijeku za područje:

Općinskog suda u Đakovu

Općinskog suda u Osijeku

V. Županijsko državno odvjetništvo u Puli – Pola za područje Županijskog suda u Puli – Pola:

Općinsko državno odvjetništvo u Pazinu za područje Općinskog suda u Pazinu

Općinsko državno odvjetništvo u Puli – Pola za područje Općinskog suda u Puli

VI. Županijsko državno odvjetništvo u Rijeci za područje Županijskog suda u Rijeci:

Općinsko državno odvjetništvo u Rijeci za područje:

Općinskog suda u Crikvenici

VII. Županijsko državno odvjetništvo u Sisku za područje Županijskog suda u Sisku:

Općinsko državno odvjetništvo u Sisku za područje:

Općinskog suda u Kutini

Općinskog suda u Sisku

VIII. Županijsko državno odvjetništvo u Slavonskom Brodu za područje Županijskog suda u Slavonskom Brodu:

Općinsko državno odvjetništvo u Požegi za područje Općinskog suda u Požegi

Općinsko državno odvjetništvo u Slavonskom Brodu za područje Općinskog suda u Slavonskom Brodu

IX. Županijsko državno odvjetništvo u Splitu za područje Županijskog suda u Splitu:

Općinsko državno odvjetništvo u Splitu za područje:

Općinskog suda u Makarskoj

FAUNA & FLORA
INTERNATIONAL

TRAFFIC

Pravosudna
akademija

LIFE19 GIE/BG/000846 SWIPE Project
Successful Wildlife Crime Prosecution in Europe

Općinskog suda u Splitu

Općinskog prekršajnog suda u Splitu

X. Županijsko državno odvjetništvo u Šibeniku za područje Županijskog suda u Šibeniku:

Općinsko državno odvjetništvo u Šibeniku za područje Općinskog suda u Šibeniku

XI. Županijsko državno odvjetništvo u Varaždinu za područje Županijskog suda u Varaždinu:

Općinsko državno odvjetništvo u Čakovcu za područje Općinskog suda u Čakovcu

Općinsko državno odvjetništvo u Koprivnici za područje Općinskog suda u Koprivnici

Općinsko državno odvjetništvo u Varaždinu za područje Općinskog suda u Varaždinu

XII. Županijsko državno odvjetništvo u Velikoj Gorici za područje Županijskog suda u Velikoj Gorici:

Općinsko državno odvjetništvo u Novom Zagrebu za područje Općinskog suda u Novom Zagrebu

Općinsko državno odvjetništvo u Velikoj Gorici za područje Općinskog suda u Velikoj Gorici

XIII. Županijsko državno odvjetništvo u Vukovaru za područje Županijskog suda u Vukovaru:

Općinsko državno odvjetništvo u Vinkovcima za područje Općinskog suda u Vinkovcima

Općinsko državno odvjetništvo u Vukovaru za područje Općinskog suda u Vukovaru

XIV. Županijsko državno odvjetništvo u Zadru za područje Županijskog suda u Zadru:

Općinsko državno odvjetništvo u Zadru za područje Općinskog suda u Zadru

XV. Županijsko državno odvjetništvo u Zagrebu za područje Županijskog suda u Zagrebu:

Općinsko kazneno državno odvjetništvo u Zagrebu za područje:

Općinskoga kaznenog suda u Zagrebu

Općinskog prekršajnog suda u Zagrebu

Općinskog suda u Sesvetama

Općinsko državno odvjetništvo u Zlataru za područje Općinskog suda u Zlataru.

Iako su državni odvjetnici i ovlašteni tužitelji u prekršajnom postupku oni ne sudjeluju u značajnijoj mjeri u ovim postupcima na štetu divljih vrsta već to čine naprijed spomenuta državna tijela i pravne osobe s javnim ovlastima. Međutim, državno odvjetništvo je dominantno usmjereno na pokretanje i vođenje kaznenih postupaka za počinjena kaznena djela na štetu prirode. Ono koordinira i usmjerava druga nadležna tijela nakon saznanja o počinjenom kaznenom djelu. Može se ustvrditi da su državni odvjetnici visoko osposobljeni za primjenu kaznenog zakonodavstva u pogledu procesuiranja ove vrste kriminaliteta, dok bi dodatno stručno usavršavanje i senzibilizacija u pogledu posebnog zakonodavstva iz segmenta zaštite prirode mogli doprinijeti još boljoj kvaliteti.

FAUNA & FLORA
INTERNATIONAL

TRAFFIC

Pravosudna
akademija

LIFE19 GIE/BG/000846 SWIPE Project
Successful Wildlife Crime Prosecution in Europe

U odnosu na suradnju s drugim državnim tijelima državno odvjetništvo komunicira s njima, ali i građanima od kojih zaprima kaznene prijave, a potom nadležnim tijelima, prije svega policiji, nalaže provođenje potrebnih izvidnih i dokaznih radnji u konkretnim slučajevima. Zbog iznimno niskog udjela ove vrste kriminaliteta u ukupnom kriminalitetu u RH izuzetno je teško postići potrebnu razinu specijalizacije državnih odvjetnika na pojedinim područjima. Državni odvjetnici raspolažu s kompletnim pravnim instrumentarijem i stvarnim ovlastima potrebnim za kazneni progon. Državno odvjetništvo je prije svega represivno državno pravosudno tijelo i nema značajniju ulogu u poduzimanju preventivnih aktivnosti na suzbijanju kriminaliteta, osim onih preventivnih učinaka koji proizlaze i kaznenopravnih sankcija i učinkovitosti u otkrivanju i procesuiranju počinitelja.

Na dan 31.12.2020. godine u svim državnim odvjetništvima je bilo zaposleno 638 državnih odvjetnika i njihovih zamjenika. Od tog broja ih je 419 radilo u općinskim državnim odvjetništvima.

7. Sudovi

Sudovi kao tijela državne vlasti svoju sudbenu vlast obavljaju samostalno i neovisno sukladno Zakonu o sudovima, N.N. br. 28/13, 33/15, 82/15, 82/16, 67/18, 126/19, 130/20, 21/22, na snazi od 01.03.2022. i drugim relevantnim zakonima. Sudbena vlast se obavlja u općinskim sudovima koji se ustanovljavaju za područje jedne ili više općina odnosno grada ili dijela gradskog područja. Po potrebi se ustrojavaju stalne službe na određenim područjima. Rad sudova organiziran je kroz sudske odjele. U kontekstu kažnjivih radnji na štetu prirode relevantni su kazneni odjeli općinskih i županijskih sudova te prekršajni odjeli općinskih sudova i stalnih službi koji su nadležni suditi u prekršajnim postupcima. Drugostupanjsko sudbeno tijelo u prekršajnim postupcima je Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske. U sastavu općinskih sudova u sjedištu županijskih sudova i u županijskim sudovima u Zagrebu, Splitu, Rijeci i Osijeku osnovani su specijalizirani sudski odjeli za postupanje u predmetima kaznenih djela iz nadležnosti USKOK-a. Slična specijalizacija sudaca niti na prekršajnoj niti kaznenoj razini ne postoji u pogledu prekršaja i kaznenih djela na štetu prirode. Relativno mali broj ovih prekršajnih i kaznenih predmeta niti ne dopušta dublju specijalizaciju sudaca tako da ovi prekršajni i kazneni predmeti dolaze različitim sucima. Značajnim se ukazuje i potreba dodatnog stručnog usavršavanja sudaca iz segmenta posebnog zakonodavstva iz segmenta zaštite prirode kao i potreba senzibilizacije za ovo područje. Jedna od slabosti sudskog segmenta rada koju također ističu drugi dionici u procesu jest dugotrajnost prekršajnih i kaznenih postupaka i relativno blage kazne za počinitelje koje ne djeluju odvraćajuće.

Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao najviši sud, između ostalog osigurava jedinstvenu primjenu prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni.

U sudovima je na dan 31. prosinca 2019. radilo ukupno 1712 sudaca. U sudovima je radilo 622 sudskih savjetnika i stručnih suradnika, diplomiranih pravnika u statusu sudačkog vježbenika i 5875 sudskih službenika i namještenika. (izvor <http://www.vsrh.hr/EasyWeb.asp?pcpid=30>)

Konkretna teritorijalna nadležnost pojedinih županijskih i općinskih sudova određena je Zakonom o područjima i sjedištima sudova, N.N. br. 67/18, 21/22, na snazi od 01.03.2022.

I. Županijski sud u Bjelovaru za područje Općinskog suda u Bjelovaru i Općinskog suda u Virovitici.

Općinski sud u Bjelovaru

Općinski sud u Virovitici

II. Županijski sud u Dubrovniku za područje Općinskog suda u Dubrovniku i Općinskog suda u Metkoviću.

Općinski sud u Dubrovniku

Općinski sud u Metkoviću

III. Županijski sud u Karlovcu za područje Općinskog suda u Gospiću i Općinskog suda u Karlovcu.

Općinski sud u Gospiću

Općinski sud u Karlovcu

IV. Županijski sud u Osijeku za područje Općinskog suda u Đakovu i Općinskog suda u Osijeku.

Općinski sud u Đakovu

Općinski sud u Osijeku

V. Županijski sud u Puli – Pola za područje Općinskog suda u Pazinu i Općinskog suda u Puli – Pola.

Općinski sud u Pazinu

Općinski sud u Puli – Pola

VI. Županijski sud u Rijeci za područje Općinskog suda u Crikvenici i Općinskog suda u Rijeci.

Općinski sud u Crikvenici

Općinski sud u Rijeci

VII. Županijski sud u Sisku za područje Općinskog suda u Kutini i Općinskog suda u Sisku.

Općinski sud u Kutini

Općinski sud u Sisku

FAUNA & FLORA
INTERNATIONAL

TRAFFIC

Pravosudna
akademija

LIFE19 GIE/BG/000846 SWIPE Project
Successful Wildlife Crime Prosecution in Europe

VIII. Županijski sud u Slavonskom Brodu za područje Općinskog suda u Požezi i Općinskog suda u Slavonskom Brodu.

Općinski sud u Požezi

Općinski sud u Slavonskom Brodu

IX. Županijski sud u Splitu za područje Općinskog suda u Makarskoj, Općinskog suda u Splitu i Općinskog prekršajnog suda u Splitu.

Općinski sud u Makarskoj

Općinski sud u Splitu

Općinski prekršajni sud u Splitu

X. Županijski sud u Šibeniku za područje Općinskog suda u Šibeniku.

Općinski sud u Šibeniku

XI. Županijski sud u Varaždinu

Općinski sud u Čakovcu

Općinski sud u Koprivnici

Općinski sud u Varaždinu

XII. Županijski sud u Velikoj Gorici za područje Općinskog suda u Novom Zagrebu i Općinskog suda u Velikoj Gorici.

Općinski sud u Novom Zagrebu

Općinski sud u Velikoj Gorici

XIII. Županijski sud u Vukovaru za područje Općinskog suda u Vinkovcima i Općinskog suda u Vukovaru.

Općinski sud u Vinkovcima

Općinski sud u Vukovaru

XIV. Županijski sud u Zadru za područje Općinskog suda u Zadru.

Općinski sud u Zadru

XV. Županijski sud u Zagrebu za područje Općinskoga građanskog suda u Zagrebu, Općinskoga kaznenog suda u Zagrebu, Općinskog prekršajnog suda u Zagrebu, Općinskog radnog suda u Zagrebu, Općinskog suda u Sesvetama i Općinskog suda u Zlataru.

Općinski kazneni sud u Zagrebu

Općinski sud u Sesvetama postupat će u građanskim i prekršajnim predmetima

Općinski sud u Zlataru.

Općinski sud u Sisku nadležan je za postupanje u kaznenim predmetima i za područje Općinskog suda u Kutini, Općinski sud u Osijeku i za područje Općinskog suda u Đakovu,

FAUNA & FLORA
INTERNATIONAL

TRAFFIC
International Wildlife Trade Monitoring System

Pravosudna
akademija

LIFE19 GIE/BG/000846 SWIPE Project
Successful Wildlife Crime Prosecution in Europe

Općinski sud u Rijeci i za područje Općinskog suda u Crikvenici, a Općinski sud u Splitu i za područje Općinskog suda u Makarskoj.

8. Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja

Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja /u daljnjem tekstu Ministarstvo), resorno je državno tijelo za područje zaštite prirode, a time i strogo zaštićene divlje vrste. Uprava za zaštitu prirode u okviru Ministarstva obavlja upravne i stručne poslove vezane uz očuvanje bioraznolikosti i georaznolikosti, ocjenu prihvatljivosti za ekološku mrežu, očuvanje i zaštitu dijelova prirode uključujući zaštićena područja i područja ekološke mreže, izvršavanjem, odnosno osiguravanjem izvršavanja obveza preuzetih iz međunarodnih ugovora, zakona i drugih propisa. Ministarstvo provodi upravni nadzor i stručni nadzor nad radom nacionalnih parkova i parkova prirode.

Isto tako u sastavu Ministarstva djeluje i Zavod za zaštitu okoliša i prirode obavlja stručno-analitičke poslove iz područja zaštite prirode i zaštite okoliša te prikuplja i objedinjava podatke i informacije o svim sastavnicama okoliša i pritiscima na okoliš i prirodu, vodi i razvija informacijske sustave okoliša i prirode, radi analize, priprema izvješća i podloge o stanju okoliša i prirode te stručna mišljenja glede očuvanja prirode i održivosti korištenja prirodnih dobara, uključujući zaštićena područja i područja ekološke mreže.

U pogledu procesuiranja kažnjivih radnji na štetu strogo zaštićenih divljih vrsta Ministarstvo ima značajnu ulogu u kreiranju pravnih okvira kako u kaznenopravnom smislu tako i u prekršajno pravnom smislu. Zavod za zaštitu okoliša i prirode također ima ulogu u konkretnim prekršajnim i kaznenim predmetima kroz davanje stručnih procjena o utjecaju počinjenja prekršaja ili kaznenog djela na štetu strogo zaštićenih divljih vrsta na populaciju te vrste. Uočava se također potreba za jačom koordinacijskom ulogom i stručnom podrškom javnim ustanovama i čuvarima prirode u konkretnim postupanjima vezanim uz prekršajne kažnjive radnje.

9. Drugi kapaciteti koji mogu doprinijeti suzbijanju kažnjivih radnji na štetu divljih vrsta

Prilikom razmatranja drugih kapaciteta koji bi mogli doprinijeti učinkovitosti nacionalne mreže svakako ostaje mogućnost angažiranja stručnjaka i znanstvenika koji se u svojem radu bave pitanjima vezanim uz otkrivanje, razjašnjavanje, dokazivanje, ali i prevenciju ove vrste kriminaliteta. Također je potrebno uzeti u obzir i obrazovne i znanstveno istraživačke institucije koje u svojim obrazovnim i istraživačkim programima imaju ovaj segment djelatnosti. Također se mogu

FAUNA & FLORA
INTERNATIONAL

TRAFFIC

Pravosudna
akademija

LIFE19 GIE/BG/000846 SWIPE Project
Successful Wildlife Crime Prosecution in Europe

spomenuti i kapaciteti nevladinih organizacija koje djeluju na području Republike Hrvatske. Pri tome treba uzeti u obzir one nevladine organizacije koje imaju člansku infrastrukturu na lokalnim razinama i čiji kapaciteti mogu doprinijeti otkrivanju kažnjivih radnji. Od nevladinih organizacija možemo spomenuti dvije:

WWF (World Wide Fund for Nature)

WWF je jedna od najvećih i najuglednijih svjetskih nezavisnih organizacija za zaštitu prirode, koju podržava gotovo pet milijuna ljudi i koja je aktivna u više od stotinu zemalja na pet kontinenata. Misija WWF-a je zaustavljanje propadanja zemljina prirodnog okoliša te izgradnja budućnosti u kojoj ljudi žive u skladu s prirodom čuvajući svjetsku biološku raznolikost te osiguravajući da je uporaba obnovljivih prirodnih resursa održiva, promovirajući smanjenje zagađenja i rasipne potrošnje.

WWF Adria službeno je osnovan početkom 2015. iako je WWF u regiji Dinarskog luka aktivan više od 15 godina. WWF igra ključnu ulogu u zaštiti biološke raznolikosti regije Dinarskog luka, dijela veće mediteranske i dunavsko-karpatске ekoregije.

Sa sjedištem u Zagrebu, Hrvatska, WWF Adria djeluje u Albaniji, Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj, Crnoj Gori, BJR Makedoniji, Kosovu*, Sloveniji i Srbiji. WWF Adria je ogranak i djeluje kroz Mediteranski program WWF koji je uspostavio WWF International za zaštitu šuma, morskih i slatkovodnih ekosustava na Mediteranu.

Iako kao nevladina organizacija nema neposrednu ulogu u pojedinačnim slučajevima kažnjivih radnji, zbog svoje opredijeljenosti za zaštitu prirode WWF Adria relevantan je čimbenik u suzbijanju kažnjivih radnji na štetu divljih vrsta. Osnaživanje sustava državnih tijela kroz specifične projekte, kakav je i ovaj, WWF Adria svakako treba uzeti u obzir kao značajnu snagu u ovom kontekstu.

Udruga BIOM

Udruga Biom, osnovana 2006. godine, jedna je od vodećih organizacija civilnog društva za zaštitu prirode u Hrvatskoj. Predstavnik je Hrvatske u BirdLife Internationalu, najvećoj svjetskoj mreži za zaštitu ptica i prirode. Bavi se zaštitom divljih ptica te drugih vrsta i staništa, borbom protiv krivolova i drugih opasnosti za živi svijet, okuplja zaljubljenike u prirodu, organizira volontiranja te educira mlade i odrasle.

FAUNA & FLORA
INTERNATIONAL

TRAFFIC
The Wildlife Trade Monitoring System

Pravosudna
akademija

**LIFE19 GIE/BG/000846 SWIPE Project
Successful Wildlife Crime Prosecution in Europe**

Stručna je, otvorena i inovativna organizacija, koja sa širokom mrežom članova, volontera i suradnika doprinosi očuvanju bioraznolikosti i utječe na promjene ponašanja javnosti i relevantnih dionika u Hrvatskoj. Kao BirdLife partner sudjeluje u kreiranju politika za zaštitu prirode na međunarodnoj razini i zagovara unaprijeđenje nacionalnog pravnog okvira i institucionalnih kapaciteta (Godišnje izvješće Udruge Biom za 2020. godinu).

S obzirom na značajne kapacitete Udruge koji su prisutni na terenu relevantan je njihov potencijalni doprinos u segmentu otkrivanja kažnjivih radnji, uočavanja tragova, sredstava počinjenja i počinitelja.

Elaborat sastavili:

dr. sc. Josip Pavliček

dr. sc. Lana Milivojević

IV. Popis izvora

1. Direktiva o očuvanju divljih ptica, tj. Prilog I. i V. Direktive 2009/147/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 30. studenoga 2009. o očuvanju divljih ptica (kodificirana verzija) (SL L 20, 26. 1. 2010.)
2. Direktiva Vijeća 2013/17/EU od 13. svibnja 2013. o prilagodbi određenih direktiva u području okoliša zbog pristupanja Republike Hrvatske (SL L 158, 10. 6. 2013.)
3. Direktiva 92/43/EEZ o zaštiti prirodnih staništa i divljih biljnih i životinjskih vrsta (SL L 206, 22.07.1992.)
4. Milivojević, L., (2016), Kazneno pravo za kriminaliste, 2. izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Međunarodno kriminalističko udruženje, Zagreb
5. Milivojević L., (2018), Prekršajno pravo i materijalnopravne odredbe Prekršajnog zakona, II. izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske, Zagreb, (https://policijska-akademija.gov.hr/UserDocsImages/04_vps/Milivojevic_prekrhajno_pravo_II.pdf)
6. Pavliček, J., Milivojević, L. (2017), Kriminalistička metodologija u funkciji zaštite prirode i okoliša, Kriminalistička teorija i praksa, Međunarodno kriminalističko udruženje, Zagreb
7. Prekršajni zakon, Narodne novine, broj: 107/07, 39/13, 157/13, 110/15, 70/17, 118/18
8. Pravilnik o načinu rada i postupanja čuvara prirode, Narodne novine, broj: 35/2021
9. Pravilnik o načinu postupanja policijskih službenika, Narodne novine, broj: 20/22
10. Pravilnik o sakupljanju zavičajnih divljih vrsta, Narodne novine, broj: 114/17
11. Pravilnik o strogo zaštićenim vrstama, Narodne novine, broj: 144/13, 73/16
12. Pravilnik o visini naknade štete prouzročene nedopuštenom radnjom na zaštićenim životinjskim vrstama, Narodne novine, broj: 84/96, 79/02
13. Zakon o carinskoj službi, Narodne novine, broj: Narodne novine, broj: 68/13, 30/14, 115/16, 39/19, 98/19
14. Zakon o državnom inspektoratu, Narodne novine, broj: 115/18, 117/21
15. Zakon o državnom odvjetništvu, Narodne novine, broj.: 67/18, 21/22
16. Zakon o kaznenom postupku, Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19, 126/19
17. Zakon o morskom ribarstvu, Narodne novine, broj: 62/17, 130/17, 14/19
18. Zakon o prekograničnom prometu i trgovini divljim vrstama, Narodne novine, broj: NN 94/13, 14/19
19. Zakon o obalnoj straži, Narodne novine, broj: 125/19

FAUNA & FLORA
INTERNATIONAL

TRAFFIC

Pravosudna
akademija

LIFE19 GIE/BG/000846 SWIPE Project
Successful Wildlife Crime Prosecution in Europe

20. Zakon o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela, Narodne novine, broj: 151/03, 110/07, 45/11, 143/12
21. Zakon o policiji, Narodne novine, broj: 34/11, 130/12, 89/14, 151/14, 33/15, 121/16, 66/19
22. Zakon o policijskim poslovima i ovlastima, Narodne novine, broj: 76/09, 92/14, 70/19
23. Zakon o područjima i sjedištima sudova, Narodne novine, broj: 67/18, 21/22
24. Zakon o sudovima, N. N., br.: 28/13, 33/15, 82/15, 82/16, 67/18, 126/19, 130/20, 21/22
25. Zakon o slatkovodnom ribarstvu, Narodne novine, broj: 63/19
26. Zakon o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta, Narodne novine, broj: 76/09, 116/10, 145/10, 57/11, 136/12, 148/13, 70/17
27. Zakon o zaštiti prirode, Narodne novine, broj: 80/13, 15/18, 14/19, 127/19.